

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ

Orijinal Metin ve Günümüz Bilimi Işığında

TABIAT RİSALESİ

ÜZERİNE

Açıklamalar

ABDULLAH AYMAZ
İRFAN YILMAZ

Orijinal Metin ve Günümüz Bilimi Işığında

TABIAT RİSALESİ ÜZERİNE

Abdullah Aymaz-İrfan Yılmaz

TAKDİM

Bu eserin ehemmiyetini en fazla takdir edecekler, kendileri bizzat küfür ve ilhâd uçurumunun kenarından dönmüş olanlarla, Tabiat Risalesi (Yirmi Üçüncü Lem'a)'nın ateizme karşı verilebilecek en iyi ilaç olduğunu bilerek, onu yangına koşan itfaiyeci gibi aç gönüllere yetiştirme gayreti içinde olanlardır. Böyle önemli bir eserin günümüz bilimi ışığında -özellikle ortaokul ve lise gençlerinin, fen derslerinin anlatım üslubu sebebiyle karışmış zihinlerini aydınlatma adına- izahını yapmak önemli bir ihtiyaç hâlini almıştır.

Gençler arasında yapılan istatistikler maalesef çok korkunç bir gerçeği göstermektedir. Sözde dinî tedrisat yapan İmam-Hatip okullarında bile namaz kılanların oranı %10'lara düşmüş, Allah'ın (c.c.) varlığını inkâr eden veya "Bu konuyla ilgilenmiyorum." diyenlerin oranları Türkiye tarihinde hiç olmadığı kadar yükselmiştir. Gençlerin ateizme yönelmeleri ve dinden soğumalarında çok önemli başka bir faktör de maalesef İslâm ve din adına ortaya çıkıp, her türlü ahlaksızlık, yolsuzluk, rüşvet, uyuşturucu, zina gibi kötülükleri rahatça işleyenlerin iyice görünür hâle gelmeleridir. Özellikle inanç arayışındaki idealist gençlerin büyük çoğunluğu, gördüğü kötü örneklerin tesiriyle dine iyice mesafe koymaktadırlar.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin *"Din hayatın hayatı, hem nuru hem esası. İhyâ-i din ile olur şu milletin ihyâsı."* ifadesiyle formülize ettiği din anlayışı maalesef bugün derinden sarsılmıştır. Birçok insan "Bunlar dindarsa ben değilim." deme noktasına gelmiş, bazıları da yaratılıştan ahlaklı; hırsızlık yapmayan, kimseye zulmetmeyen, kendi hâlinde bazı ateistleri gösterip, "Hangisi insanlık için daha faydalı, bu dindar geçinen zalimler mi yoksa şu ateistler mi?" sorusunu sormaya başlamıştır. Hiç şüphesiz böyle bir atmosferde mazlum ve masum insanların çocukları daha kalıcı yaralanmalara maruz kalmaktadırlar.

Tabiat Risalesi'nin etkisini bizzat yaşayıp görmüş isimlerden biri de bu eseri

hazırlayanlardan Prof. Dr. İrfan Yılmaz'dır. Kendisi 1971-1975 yılları arasında Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Zooloji-Botanik bölümünde okutulan bütün derslerde ince ince işlenen evrimci ateist fikirler sebebiyle düştüğü bunalımdan "Tabiat Risalesi" sayesinde kurtulduğu için Tabiat Risalesi'nin gücünün farkındadır. Kitabı hazırlayan diğer bir isim Abdullah Aymaz Hocamız da gerek kendi öğrenciliği gerekse Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yıllarında okullarda gençlerin din ve Allah (c.c.) hakkındaki sorularıyla doğrudan muhatap olan bir kişi olarak meselenin ciddiyetinin farkındadır. Bundan dolayı henüz mesleğinin ilk yıllarında Tabiat Risalesi'ni sadeleştirip, gençlerin daha kolay anlayabileceği bir formata sokarak mumlu kâğıtlara yazıp çoğaltmış ve derslerinde öğrencilere vermiştir. Binaenaleyh elinizdeki eser sahada yüzlerce belki binlerce kere denenmiş ve müzakeresi yapılmış bir tecrübenin ürünüdür.

Bediüzzaman Hazretlerinin, Tabiat Risalesi'ni kaleme aldığı dönemdeki ilim ve teknoloji dünyasının durumu, gündemdeki teoriler, tabii ki günümüzden çok farklıydı. Özellikle biyoloji, fizik, kimya ve astronomi gibi ilim dallarında zaman içinde çok keşifler yapıldı, ilmî gerçekler ve teoriler çeşitlendi, hem iman adına istifade edilebilecek kaynaklar hem de küfür ve ilhâd adına çarpıtılarak yorumlanacak bilgiler arttı. Dolayısıyla Tabiat Risalesi'nin günümüz insanı tarafından daha kolay anlaşılabilir şekilde yeni bilgilerle, özellikle bahsedilen konuya uygun resimlerle zenginleştirilerek sunulması gereği açığa çıktı. Böyle bir boşluğun iki tecrübeli ve ehil kalem tarafından doldurulması önemli bir kazanımdır.

İstifade edilmesi temennisiyle...

SÜREYYA YAYINLARI

TABIAT RİSALESİ

On Yedinci Lem'anın On Altıncı Notası iken, ehemmiyetine binâen Yirmi Üçüncü Lem'a olmuştur. Tabiattan gelen fikr-i küfrîyi dirilmeyecek bir surette öldürüyor; küfrün temel taşını zîr ü zeber ediyor.

İhtar

Şu notada, tabiiyyûnun münkir kısmının gittikleri yolun iç yüzü ne kadar akıldan uzak ve ne kadar çirkin ve ne derece hurafe olduğu, lâakal doksan muhali tazammun eden dokuz muhal ile beyan edilmiş. Sair risalelerde o muhaller kısmen izah edildiğinden; burada gayet muhtasar olmak haysiyetiyle, bazı basamaklar tayyedilmiştir. Onun için birdenbire, bu kadar zahir ve aşikâre bir hurafeyi nasıl bu meşhur âkil feylesoflar kabul etmişler, o yolda gidiyorlar hatıra geliyor.

Evet onlar, mesleklerinin iç yüzünü görememişler. Hem hakikat-ı meslekleri ve mesleklerinin lazımı ve muktezâsı odur ki; yazılmış her bir muhalin ucunda beyan edilen o çirkin ve müstekreh ve gayr-ı makûl (Haşiye)¹ hülâsa-yi mezhepleri; mesleklerinin lazımı ve zarurî muktezâsı olduğunu gayet bedihî ve kati burhanlarla şüphesi olanlara tafsilen beyan ve ispat etmeye hazırım.

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ²

Şu ayet-i kerime, istifham-ı inkârî ile "Cenâb-ı Hak hakkında şek olmaz ve olmamalı." demekle; vücut ve vahdâniyet-i ilâhiye, bedahet derecesinde olduğunu gösteriyor.

Şu sırrı izahtan evvel bir ihtar:

1338'de (m.1922) Ankara'ya gittim. İslâm ordusunun Yunan'a galebesinden neşe alan ehl-i imanın kuvvetli efkârî içinde, gayet müthiş bir zındıka fikri, içine girmek, bozmak ve zehirlendirmek için dessayâne çalıştığını gördüm. Eyvah dedim, bu

ejderha imanın erkânına ilişecek! O vakit, şu ayet-i kerîme bedahet derecesinde vücut ve vahdâniyeti ifham ettiği cihetle ondan istimdâd edip, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur'an-ı Hakîm'den alınan kuvvetli bir burhanı, Nûr'un Arabî risalesinde yazdım. Ankara'da, Yeni Gün Matbaası'nda tab'ettirmiştim. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli burhan tesirini göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişâf etti hem kuvvet buldu. Bilmecburiye, o burhanı Türkçe olarak bir derece beyan edeceğim. O burhanın bazı parçaları, bazı risalelerde tam izah edildiğinden burada icmâlen yazılacaktır. Sair risalelerde inkısam etmiş olan müteaddit burhanlar, bu burhanda kısmen ittihad ediyor, her biri bunun bir cüz'ü hükmüne geçiyor.

Mukaddime

Ey insan! Bil ki insanların ağzından çıkan ve dinsizliği işmâm eden dehşetli kelimeler var. Ehl-i iman, bilmeyerek istimâl ediyorlar. Mühimlerinden üç tanesini beyan edeceğiz:

Birincisi: *“Evcedethü-l esbâb”* yani *“Esbâb bu şeyi icat ediyor.”*

İkincisi: *“Teşekkele binefsihi”* yani *“Kendi kendine teşekkül ediyor, oluyor, bitiyor.”*

Üçüncüsü: *“İktezathü't-tabiat”* yani *“Tabiidir, tabiat iktiza edip icat ediyor.”*

Evet madem mevcudat var ve inkâr edilmez. Hem her mevcut sanatlı ve hikmetli vücuda geliyor. Hem madem kadîm değil, yeniden oluyor. Her hâlde ey mülhid! Bu mevcudu, mesela bu hayvanı ya diyeceksin ki esbâb-ı âlem onu icat ediyor; yani esbâbın içtimainda o mevcut vücut buluyor veyahut o kendi kendine teşekkül ediyor veyahut tabiat muktezâsı olarak, tabiatın tesiriyle vücuda geliyor veyahut bir Kadîr-i Zülcelâl'in kudretiyle icat edilir. Madem aklen bu dört yoldan başka yol yoktur, evvelki üç yol muhal, battal, mümteni', gayr-ı kâbil oldukları kati ispat edilse; bizzarûre ve bilbedâhe dördüncü yol olan tarîk-i vahdâniyet, şeksiz şüphesiz sabit olur.

İZAH

Bediüzzaman Hazretleri, esere başlarken hedefini ve nasıl bir yol takip edeceğini baştan söylemektedir. Tabiatçılık fikrinden inkâra gidenlerin yollarının ne kadar akıldan uzak, nasıl bir imkânsızlık girdabına düştüklerini ve bu yolun çıkmaz olduğunu *“çirkin ve hurafe”* kelimeleriyle belirtmektedir. Diğer taraftan en az doksan tane imkânsızlıktan bahsedebilecekken, sadece en önemli dokuz imkânsızlığa temas edeceğini vurgulamakta, Allah'ı (c.c.) inkâra giden felsefecilerin yollarının çürüklüğüne ve imkânsızlıklar içindeki arayışlarına olan hayretini ifade sadedinde, üslûp konusuna da kısaca temas etmektedir.

Ateizmi din gibi savunan, Allah'ı (c.c.), Peygamberi (s.a.s.) ve onların talim buyurdıkları iman hakikatlerini aşağılayıp, onlara hakaretlerle saldıranların evrensel insan haklarını göz ardı ederek saygısızca yaptıkları iftiralara elbette cevap verilmesi gerekir. Risale-i Nur'un üslûbu nezih, yapıcı ve yumuşaktır. Onun şahıslara hakaret veya onları tezyif edici bir tarzının olmadığı bilinmesine rağmen bazen inkârcıların zekâlarını küçümseyen ve hakarete yakın sayılabilecek tabirlerin kullanılması tezat gibi görülebilir. Bunun, eserin yazıldığı tarihlerde küfür ve ilhâd cephesi adına ortaya çıkan bazı ateistlerin dine ve Kur'an'a karşı yaptıkları tahkir ve tezyife karşı dik duruşun bir görüntüsü olarak algılanması gerekir. “İlericilik” ve “modernizm” perdesi altında iman hakikatlerine saldıranların hangi kelimelerle nefret tohumları ektiklerini ve dinle alay ettiklerini geçmiş tarihlerdeki matbuatı inceleyenler görebilirler. Tabii ki fikren yapılan itirazlara karşı fikir ile cevap verilmesi gerekir, ancak devrin şartlarının ve yapılan hücumların kamuoyunda mâkes bulmaması için zaman zaman böyle bir üslubun mecburen kullanılmış olabileceği düşünülmelidir. Bu da zaten irşat ve tebliğde esas unsurların başında gelir. Şahsiyetlere karşı düşmanlık ve nefret olmamalıdır. Nitekim Üstat Hazretleri de *“Elimizde topuz değil, nur var.”* diyerek bunu vurgulamıştır.

Yine Üstadımız bu önemli eseri, külliyât içinde farklı veya daha az ehemmiyetli bir yere koymayı planladığını belirttiikten sonra gençlerin süratle içine düştükleri naturalist (tabiatçılık) fikirlerden doğan küfür ve ilhâd (ateizm) düşüncelerinin

korkunçluğunu görünce daha ehemmiyetli olduğunu düşünerek, Lem'alar isimli eserinde Yirmi Üçüncü Lem'a olarak yer vermiştir. Ayrıca bu risalenin küfür düşüncesini dirilmemek üzere öldüreceğini, ateizm düşüncesinin temel taşlarını yerle bir edeceğini açıkça belirterek meydan okumaktadır.

-
- ¹ (Haşıye) Bu risalenin sebeb-i telifi; gayet mütecavizane ve gayet çirkin bir tarz ile hakâik-i imaniyeyi tezyif edip, bozulmuş aklı yetişmediği şeye hurafe deyip, dinsizliği tabiata bağlayarak, Kur'an'a hücum edilmesidir. O hücum ise şiddetli bir hiddeti kalbe (kaleme) verdi ki şiddetli ve galiz tokatları o mülhidlere ve haktan yüz çeviren bâtil mezheplilere yedirdi. Yoksa Risale-i Nur'un mesleği, nezihâne, nazikâne ve kavl-i leyyindir.
- ² “Peygamberleri onlara: ‘Hiç gökleri ve yeri yaratan Yüce Yaratıcı hakkında şüphe edilir mi?’ dedi.” (İbrahim sûresi, 14/10)

GİRİŞ

Tabiat Risalesi hakkında söylenebilecek ilk şey, onun “ilmî” (bilimsel) bir eser olmasıdır. Bu eser, ön yargısız bir şekilde müzakere ederek okunduğunda hemen her satırından müspet ilimlere (matematik, fizik, kimya, biyoloji, astronomi) ait hakikatlerin parıldadığı görülecektir.

Zamandan, mekândan ve cisimden uzak olan, zatının mahiyeti aklımıza gelen her şeyden başka, bizim sınırlı akıl ve zekâmızla ihâta edemeyeceğimiz Allah’ı (c.c.) ancak isim ve sıfatlarının tezahür ve tecelli ettiği, varlıklarını inceleyerek bilebiliriz. Allah’ın (c.c.) yarattığı varlıkların incelenmesiyle görülebilecek olan ilim, kudret ve hikmeti, üzerinde merak edip konuşmadan, mahlukâtta ince sanatları, hikmetli işleyiş mekanizmalarındaki hassas ayarları araştırma sahamıza almadan nasıl konuşabiliriz? İnsan yapımı bir eşyayı inceleyip eksiğini fazlasını gözden geçirip, onu yapan ustanın kabiliyeti ve sanatı hakkında hüküm verirken, kâinatın sahibi olan Rabbimiz hakkında eserlerini incelemeyen nasıl hüküm verebiliriz.

İşte bu yüzden Tabiat Risalesi hem verilen örnekler hem de ortaya konulan iddiaları ispat adına sunulan matematik prensipler açısından “bilimsel” bir eserdir. İlk olarak bu kâinatın ve üzerindeki varlıkların nasıl ortaya çıkabilecekleri konusundaki bütün iddiaları dört ana esas altında toplamakta, bunların üçünün çürütülmesiyle, dördüncünün otomatik olarak doğru olması gerektiğini söylemektedir. Kindî’nin (801-866) Allah’ın varlığını ispat için (ispat-ı vâcib) ortaya koyduğu mantık delillerine benzer bir şekilde (seçmeli kıyas ve olmayana indirgeme, illet-ma’lul) çok ikna edici bir üslup ve tamamen ilmî delillerle Allah’ın (c.c.) varlığını ve birliğini aksi mümkün olmayacak bir şekilde akıllara sunmuştur.

Buradaki mantiğa bir örnek verecek olursak: Önümüzde açıkça duran ve varlığı inkâr edilemeyen bir havuz düşünelim. Havuzun içinde su var ve ayrıca kendisine dört ayrı boru bağlanmış durumda. Sadece bir yerden havuzun suyu boşalır

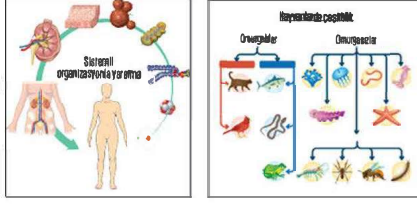
kullanılmasına rağmen havuzdaki su eksilmiyorsa, düz mantıkla hemen havuza bu dört borunun tamamından veya sadece birkaçından su geldiğini ifade ederiz. Sonra teker teker boruları kontrol edip tıkalı veya kapalı olan boruların üçünü elediğimizde, tabii olarak akıl ve vicdanın müşterek kararıyla havuzdaki suyun dördüncü borudan geldiğini söyleriz. Mümkün olmayan ihtimallerin elenmesi tekniğine dayanan bu ispat gerçekten Allah'ın (c.c.) varlığını ispat sadedinde akıl sahiplerinde hiçbir şüphe bırakmadan çalışan bir metottur. Gerçekten de varlığı izah adına ortaya atılan bütün iddiaların tamamını yukarıdaki bu üç temel iddiaya indirgeyebiliriz. Bu durumda inanıp iman ettiğimiz Allah'ın yaratması gerçeği, bütün iddiaların imkânsızlığı ortaya konulduktan sonra açıkça görünecektir.

Tabii ki önce insanda bir merak duygusunun olması şarttır. Üstat Bediüzzaman Hazretleri “Merak ilmin hocasıdır.” demektedir. İnsanın merak duygusu yoksa, elini kalbinin üzerine koyduğunda hissettiği “tık tık” seslerini, dakikada on dört-on beş kere nefes alıp verirken göğsünün ve karnının hareketlerini, Güneş’in doğup batışını, kuşların uçmasını, balıkların yüzmesini merak etmiyorsa böyle bir insanın derin bir imanî haz duymasını ve taklidî imandan kurtulup, tahkiki imanı (araştırıp, gayret gösterilerek bulunan) bulması çok zordur.

Kur'an-ı Kerim bu merak duygusunu hem tetikleyen hem de tatmin eden çok sayıda ayetlerle doludur. Kur'an'daki akla, tefekküre, teemmül ve tedebbüre yönelten ayetlerin birçoğu bizim bugün fen bilimleri olarak inceleme sahasına aldığımız konulara aittir. İnsanın yaratılışı, onun hikmetler ve inceliklerle dolu olan vücut yapısı, ayrıca ona lütfedilen sayısız nimetleri bildiren ayetler; hayvanların yaratılışı ve insan hizmetine verilmişlerini tasvir eden ayetler; mükemmel tabiat nizamı içinde yerküre, dağlar ve denizler; gökler ve yerin birbirleriyle uyumlu ve kusursuz yaratılışı, mevsimden mevsime değişik güzellikler sergilenmesi; bütün parametreleriyle seçilmiş bir gezegen olan dünyamızın hayata beşiklik etmesi ve insanın barınması için uygun olması; yerküresini koruyan atmosferin tabakaları, tatlı suların ve denizlerin hikmeti; yerde ve gökte bulunan her şeyin insan emrine verilmesi; bütün canlıların hamurunda bulunan suyun müjdecisi olan bulutların sevgi ve rüzgârlar; ölmüş toprağın yağmurla dirilerek çeşitli yiyecekler vermesi; ay, güneş ve yıldızların (gezegenlerin) bağlı bulunduğu değişmez nizam; gündüzün insanın geçimi, gecenin de uyku ve istirahatı için yaratılması; eşya ve insanın naklinde kullanılan gemiler, denizden çıkarılan gıdalar ve ziynet eşyaları gibi onlarca ayet hep tabiat kitabından örneklerdir.

Bilimler bize kâinatın işleyişini ve inceleme sahasına giren varlıkların gayelerini açıklamaya çalışırken “Nasıl?” ve “Niçin?” sorularına cevap aramaya çalışır. İlimle meşgul olmak sadece anlamsız bir bilgi elde etme faaliyeti değildir. “Nereden geldik? Nasıl geldik? Nereye gidiyoruz ve bu dünyadaki işimiz ve vazifemiz ne?” sorularını bütün felsefi ekoller, dinler sorarken, gerçek ilim adamlarının bu soruları düşünmemesi mümkün müdür?

Aslında ilimler, nazariyat, tatbikat ve hikemiyat diye üçe ayrılabilir. Matematik, geometri ve gramer nazari ilimlerdendir. Mimarlık, mühendislik gibi ilimler matematik ve geometrinin kullanılmasıyla tatbikî ilimlerden olmuştur. Gramer de makale yazmada, şiirde, romanda kullanıldığı için tatbikî ilimlerden kabul edilir.

Hikemiyât ise kâinatı ve olayları bütün ilimlerle bir kitap gibi okuyup hikmetli neticelere ulaşmaktır. Bu bakımdan Risale-i Nur Külliyyâtı “Hikemiyât-ı Kur’aniye” tabirine hakıyla layıktır.

Bilim, din ve felsefe birbiri ile kısmen çakişan ve temasta olan üç daire şeklinde temsil edilir. Yukarıdaki soruların cevabı, her üç dairenin teşkil ettiğı ortak bir arayış zemini üzerinde, aynı çalışma sahasında, farklı metotlarla aranmaya çalışılır. Materyalist ve ateist bir düşünceyle yola çıkmış olduğı hâlde, çalıştığı sahada otorite konumuna geldiğinde artık bir yaratıcının varlığına inanan, vicdanının sesini susturamayıp, Allah’ın varlığını ve birliğini dile getiren çok sayıda bilim insanı mevcuttur. Yakın geçmişimizde tanıdığımız, ateizm yoluna girmiş çok sayıda bilim insanının iman hakikatlerini bulmalarının başlangıç adımı Tabiat Risalesi’nin izlerini görebiliriz.

Önce, eserin başında zikredilen ve ateizme götürme tehlikesi bulunan, imanlı insanların da bilmeden kullandığı fakat dinsizlik kokan üç kelimenin altında nelerin barındığına ve bu kelimelerin hangi gerekçelerle kullanıldığına bakalım. Akabinde de her bir kelimenin ihtiva ettiğı manalar üzerinde duracağız.

Kâinatın Varlığını ve İşletilen Nizamı İzah Gayreti

İnsanoğlu kendi varlığının idrakinde olmasından itibaren kâinatın ve duyu organlarıyla farkına vardığı maddenin mevcudiyetini, bu maddenin canlı olarak isimlendirilen formlarındaki sanatın ve işleyişin kaynağını veya ilk sebebini izah etmek için çeşitli iddialar, hipotezler ve teoriler geliştirmiştir. Gözlem aletleri ve deneylere dayalı ilmî araştırmalar geliştikçe bu teorilerin büyük çoğunluğu çürütülerek tarihin geçmiş sayfalarında yerini almıştır. Hayatın başlangıcı ve farklı kalıplarda milyonlarca çeşit canlının, kısmen hiyerarşik seviyelerde bir farklılık gösterecek biçimde yeryüzünde yayılmalarını izah etmek için ortaya atılan evrim teorisi ise tam aksine naturalist ve materyalist yaklaşımlara önemli bir destek olarak, bilimsellik kılıfı içinde ateizme gidecek yorumların temel dayanağı olarak ciddi bir propaganda sayesinde belli çevrelerde ideolojik bir mahiyet kazanarak hükmünü devam ettirme gayreti içindedir.

Acaba yukarıda zikredilen ve dinsizlik anlamını içeren üç kelimenin de birlikte kullanıldığı evrim teorisi, mevcudatı ve hayatı izah adına bizlere huzur verebilecek vaatlerde bulunabilir mi? Mesela bu dünyanın bizim için nasıl mükemmel hazırlanmış bir misafirhâne olduğunu evrim izah edebilir mi? Gözlemlerimiz ve ölçümlerimiz, mevcudatın her şeyiyle özel olarak insan için var edildiği kanaatini veriyor. İnsanoğlu bu kâinatın bir meyvesi olarak görülürse bütün taşlar yerine oturuyor. Eşyayı inceledikçe varlığın gerçek manası ve hakikatinin, Yaratıcımızı bulmak ve sevmek, bizim için yarattığı şeylerdeki mükemmelliği ve sanatının inceliklerini görüp, O'nu (c.c.) tanımak olduğunu anlıyoruz.

Madem kâinattaki yaratılış hikmetlerini ve sonsuz kudretin ilimlerle gösterdiği maksatları sadece insan manalandırıyor, bu durumda kâinat ağacının neticesi ve meyvesi insandır. Ağacın kökleri, dalları, meyvesi ve çiçekleri nasıl ki meyve için çalıştırılıyor, aynen öyle de bütün kâinat, insanı meyve veren bir ağaç gibidir. İşte bu gerçeğin kıymetini anlayan insanın vazifesi, içinde bulunduğu misafirhanenin sahibini arayıp bulmak olmalıdır.

Materyalistlerin, kökleri antik Yunan'a dayanan maddeyi ezelî ve ebedî kabul etme düşünceleri ve "Her şey zaman içinde olur, biter; ezelden beri böyle gelmiş, böyle gider." ifadeleriyle gündeme getirdikleri tarihî maddecilik anlayışı ile bir Yaratıcıyı kabul etmemeleri, günümüz bilimleri açısından iyice zorlaşmış ve muhaller ötesi bir hâle gelmiştir. Artık Dünya'nın ezelden beri hep bu durumda olmadığı, belli zaman önce Güneş'ten ayrıldığı ve yavaş yavaş bugünkü hayata uygun hâle getirildiği modern ilimlerce ortaya konulmuştur. Fakat şartlanmışlık,

inat ve enâniyet gibi engeller, materyalistlerin iddialarının iç yüzünü görmelerine mâni olmaktadır.

Materyalist ve naturalist bir evrim teorisinin başı çektiği bütün felsefelerin, varlığı ve canlılığı izah için ortaya attıkları iddiaları üç temel esas üzerine inşa edilmiştir:

1. Kâinatın yapısında var olan maddi sebepler.
2. Varlığın ve maddenin kendisinde mevcut olan, kendi mahiyetinden kaynaklanan özellikleri.
3. Mevcudatın belirli kanun ve prensiplere uygun olarak işleyişinin bir ünvanı olan “tabiat” kavramı.

Aslında tabiat dediğimizde mevcudatın tamamını kastetmekteyiz. Daha basitçe söylersek, tek tek varlıkları elimize alarak “Bunu tabiat yarattı.” dediğimizde, bir müddet sonra elimizdekiler bitince ortada “tabiat” kalmayacaktır, çünkü tabiat zaten o varlıkların toplamına birden verilen bir isimdir.

Bilhassa 19. ve 20. yüzyıllarda insanlığın, Allah’a (c.c.) savaş açmış gibi büyük bir gürültüyle ve bilimsellik kisvesiyle tarihte hiç görülmediği kadar hızla ateizme kayması karşısında, Bediüzzaman Hazretleri mevcut bilimleri araştırıp incelemiş ve varlığın izahı adına aklen yukarıda zikrettiği dört yoldan başka bir yol olmadığını belirtmiştir. Devamında ilk üç ihtimalin, içinden çıkılması imkânsızlık derecesinde zor olan durumları netice vereceğini ve bu ihtimalleri kabul etmenin mümkün olmadığını şüpheye yer bırakmayacak bir kesinlik ve netlikle açıklamaktadır. Elimizi vicdanımıza koyup, bozulmamış aklımızı kullandığımızda, her biri imkânsızlık derecesinde zorluklar ihtiva eden üç ihtimalin altının boş olduğu görülecektir. Bu durumda dördüncü yol olan Allah’ın (c.c.) varlığının kabulü çok kolay, çok zarurî olacaktır.

Bilim, Akıl ve Mantık

Tabiat Risalesi hakkında yapılacak izahlar, gelecek sayfalarda görüleceği üzere hiçbir zaman mantıksız ve akıldan uzak bir dogmatizma veya peşin hükme bağlanmadan objektif gözlemlere, aklın ve bilimin ölçüleriyle sınırlanmış mantık

yürütmelerine dayanacaktır. Canlı-cansız bütün eşyanın varlığını maddi sebeplere, tabiata veya kendi kendine ortaya çıkmasına bağlamanın bilimin ölçülerinden ne kadar uzak ve içinden çıkılmaz bir yol olduğu objektif akıl kriterleriyle gösterilecektir. Aksine varlıkların mevcudiyetini bir Yaratıcıya bağlamadan izah etmenin, bilimsel düşünceye ve akla daha aykırı, çok daha mantıksız ve kabul edilemez bir yol olduğu ve içinde imkânsızlık derecesinde zorluklar barındıran bu ihtimalin asla bilime uymadığı gösterilecektir.

Amma Birinci Yol ki

Esbâb-ı âlemin içtimayıyla teşkil-i eşya ve vücud-u mahlukattır. Pek çok muhâlâtından yalnız üç tanesini zikrediyoruz.

Birincisi

Bir eczahanede, gayet muhtelif maddelerle dolu, yüzer kavanoz şişeler bulunuyor. O edviyelerden, zîhayat bir macun istenildi. Hem hayattar harika bir tiryak onlardan yapılmak icab etti. Geldik, o eczahanede, o zîhayat macunun ve hayattar tiryakin çoklukla efrâdını gördük. O macunlardan her birisini tetkik ettik.

Görüyoruz ki o kavanoz şişelerden her birisinden, bir mîzan-ı mahsusla, bir iki dirhem bundan, üç dört dirhem ötekinden, altı yedi dirhem başkasından ve hâkeza... muhtelif miktarlarda eczalar alınmış. Eğer birinden, bir dirhem ya noksan veya fazla alınsa o macun zîhayat olamaz, hâsiyetini gösteremez. Hem o hayattar tiryakı da tetkik ettik. Her bir kavanozdan bir mîzan-ı mahsus ile bir madde alınmış ki zerre miktarı noksan veya ziyade olsa, tiryak hâssasını kaybeder. O kavanozlar elliden ziyade iken, her birisinden ayrı bir mîzan ile alınmış gibi ayrı ayrı miktarda eczaları alınmış.

Acaba hiçbir cihette imkân ve ihtimal var mı ki o şişelerden alınan muhtelif miktarlar, şişelerin garip bir tesadüf veya fırtınalı bir havanın çarpmasıyla devrilmesinden, her birisinden alınan miktar kadar yalnız o miktar aksın, beraber gitsinler ve toplanıp o macunu teşkil etsinler? Acaba bundan daha hurafe, muhal, bâtil bir şey var mı? Eşek muzaaf bir eşekliğe girse sonra insan olsa, “Bu fikri kabul etmem!” diye kaçacaktır.

İşte bu misal gibi her bir zîhayat, elbette zîhayat bir macundur ve her bir nebat, hayattar bir tiryak gibidir ki çok müteaddit eczalardan, çok muhtelif maddelerden, gayet hassas bir ölçü ile alınan maddelerden terki edilmıştır. Eğer esbâba, anâsıra isnad edilse ve “Esbâb icat etti.” denilse, aynen eczahanedeki macunun, şişelerin devrilmesinden vücut bulması gibi yüz derece akıldan uzak, muhal ve bâtıldır.

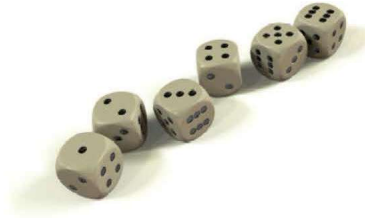
Elhasıl: Şu eczahane-i kübrâ-yı âlemde, Hakîm-i Ezelî'nin mîzan-ı kaza ve

kaderiyle alınan mevâdd-ı hayatiye, hadsiz bir hikmet ve nihaysiz bir ilim ve her şeye şâmil bir irade ile vücut bulabilir. *“Kör, sağır, hududsuz, sel gibi akan küllî anâsır, tabâyi’ ve esbâbın işidir.”* diyen bedbaht, *“O tiryak-ı acib, kendi kendine şişelerin devrilmesinden çıkıp olmuştur.”* diyen divane bir hezeyancı, sarhoş bulunan bir ahmaktan daha ziyade ahmaktır. Evet o küfür; ahmakâne, sarhoşane, divanece bir hezeyandır.

İZAH

Tesadüf ve Maddi Sebepler

Eserin ana metninde geçen birinci ve ikinci kelimeler diye bahsedilen “sebepler” ve “kendi kendine ortaya çıkma” konusunda en önemli iki husus bu maddi sebeplerin ne olup olmadığı ve onların **“Tesadüfen!”** düzgün, planlı ve hikmetli bir yapıyı oluşturup oluşturamayacaklarıdır. “Tesadüf” kavramı evrim teorisinin de en çok kullandığı fakat telaffuz etmediği bir kelime olarak hep dikkatimizi çekmiştir. Evrimi ateist görüşlerine destek olarak görenlere, bir moleküldeki elementlerin nasıl bir araya gelip düzenli yapıları sentezlediklerini sorduğunuzda, nihai olarak istemeseler de bütün bir teoriyi üzerine bina ettikleri “tesadüf” kelimesini zikretmek mecburiyetinde kalırlar. Belki de bunun sebebi, hayatı, canlılar âlemini, ekosistemi, insan vücut makinesini velhasıl her şeyi tesadüfe bağlamak gibi bir garipliği veya akıl almazlığı vicdanlarının da kabul etmemesi (tabii vicdanı ölmemişse), normal bir akıl ve mantık çerçevesinde böyle bir tesadüfler zincirinin işleminin imkânsızlığını savunmanın zorluğunu bildikleri içindir.

“Tesadüf” kelimesi “rast gelme, şans, rastlantı, hiç hesapta yokken bir hâdisenin aniden gerçekleşmesi” gibi anlamlara gelir. Dolayısıyla tesadüfün sahip olduğu

anlam içinde önceden yapılmış bir plan, hedef, gaye ve maksat yoktur. Diğer bir ifadeyle tesadüfün içinde bir hikmet, fayda ve ilim bulunmaz. Bunların olması zaten mümkün değildir, çünkü tesadüfün, akı, iradesi ve şuuru yoktur. Tesadüf olduğunda, ilgili nesneler arasında belli bir akıl ve ilim çerçevesinde haberleşme, görüşüp konuşma, anlaşma, bir araya gelip karar verme gibi hâdiseler gerçekleşmez. Hâlbuki canlı varlıkları incelediğimizde onların sistemleri ve organlarının çok yüksek bir ilimle, görerek ve bilerek yapılmış olduklarını görmekteyiz. Bu durumda canlılarda sergilenen hikmetli ve sanatlı güzellikler, kör, sağır ve akılsız bir tesadüfün eseri olamaz.

Şimdi fail veya güç sahibi oldukları iddia edilen maddi sebeplere bakalım. Bunlara örnek olarak su, hava, topraktaki kimyevi elementler, güneş ve radyasyonları, rüzgâr, yer çekimi, atomlardaki güçlü ve zayıf nükleer kuvvetler, elektromanyetik kuvvet, sıcaklık, soğukluk gibi faktörleri sayabiliriz. Hâlbuki bütün bu saydığımız sebepler, cansız, akılsız ve şuursuz, ilimden mahrum, moleküllerin birbirine bağlanma durumunda herhangi bir tercihte bulunabilecek iradede yoksun, bir gaye ve hikmetten, plan yapmaktan âcizdirler. Fakat buna karşılık onca olumsuz özelliklerini saydığımız sebeplerden meydana gelen neticelere baktığımızda, akılları durduracak muhteşemlikte sanat incelikleriyle süslü, hikmetlerle donanmış, bugünkü bilim ve teknoloji imkânları ile ancak anlamaya başladığımız, akıllarımızı durduracak varlıklarla karşılaşıyoruz! Binaenaleyh bu sebeplerden, bu neticenin çıkması hiç mümkün müdür?

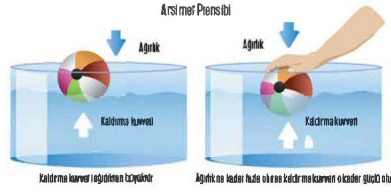

Bu durumda varlığın ve hayatın mükemmellikler içindeki varoluşunu ve işleyişini izah etmek için ya kâinatın içinden bir sebep arayacağız yahut mevcut varlıkların dışında, mahiyeti ve özellikleri çok farklı, ilmi ve gücü her şeye yeten, duyu organlarımızdan gizli fakat aklımızın açıkça tasdik ettiği bir yaratıcının varlığına hükmedeceğiz. İşte Tabiat Risalesi'nde "canlı-cansız bütün varlıkların, tabiat ve sebepler tarafından kendi kendine oluştuğu" iddialarının altının boş olduğu, bunların ispatlanmasının mümkün olmadığı, bu husustaki imkânsızlıklar, aşılması gereken zorluklar ve ortaya çıkacak akıl dışılıklar sırasıyla ele alınmaktadır.

Bu noktada çoğunlukla üzerinde durduğumuz hususlarla karıştırıldığı için "tabiat" kavramını izah etmemiz gerekir. İleride müstakil olarak "tabiatın yaratmasının imkânsızlığını" anlatırken daha geniş olarak ele alacağımız bu kavramın, "kendi kendine" ve "sebepler" iddialarıyla karıştırılmasının nedeni, sebepler dediğimiz (sıcaklık, yağmur, rüzgâr, basınçlar, toprak vs.) parametrelerle "kendi kendine oluşmada" kastedilen tesir edici güçlerin aslında tabiatın birer parçası olarak isimlendirilen faktörler olmalarıdır.

“Tabiat” kavramını dillendiren birisine ne kastettiği sorulduğunda “eşyanın tabiatı gereği” gibi bir ifade kullanır. Yani o kişiye göre bu oluşma ve yaratılma süreci tabiatı teşkil eden parçaların toplamı gereğidir. Bu yüzden konu, hem “kendi kendine” maddesiyle hem de “sebepler” (maddi unsurlar) şıklarıyla kesişir. Bunu bir örnekle akla yakınlaştıralım: Okyanuslar açacak bir gemi yapmak istesek, bu geminin başta motorları ve tekne kısmına dâhil bütün parçalarının gemiyi yaptığını iddia etmek, bu akılsız parçaların “kendi kendine” bir araya gelmelerini imâ etmeyi; geminin rüzgâr, deniz dalgaları, bulutlar, güneş, deniz suyundaki kimyevi maddeler gibi dış tesirlerle inşa edildiğini ileri sürmek de “sebeplere” ilâhlık vermek gibi bir durumu ortaya çıkarır. Geminin mevcudiyetini hidrodinamik, suyun kaldırma gücü, Arşimet prensibi, maddenin özgül ağırlığı gibi fizik kanunları ile açıklamaya çalışmak ise “tabiat” kavramına Yaratıcı sıfatını vermek demektir. Buradaki kritik nokta, “sebepler” ile “kendi kendine” oluşma, bütünüyle elle tutulabilip gözlenebilen müşahhas (somut) kavramlar iken; kâinattaki mevcut bütün varlıkları ifade etmek için kullandığımız “tabiat” kavramının ise gözlemlediğimiz maddi dünyada elle tutulabilen bir gerçekliği yoktur. Tamamıyla mücerret (soyut) bir kavram olarak vasıflandırılan tabiat, aslında bütün parametrelerin ve faktörlerin toplamına verilen bir isimden öteye gitmeyecektir.

Delil, İspat, Akl-ı selim ve Vicdan

Öncelikle inanç ve iman konularında konuşurken çok kullandığımız bazı tabirlerin izahını yapmak gerekir. Allah'ın (c.c.) varlığını ve birliğini ortaya koyma adına üzerinde duracağımız kavramlardan birincisi “delil”dir. Bilimin herhangi bir problemi çözme adına ortaya attığı hipotezin doğruluğu veya yanlışlığını gösterme adına sunduğu “deneye ve gözleme” dayalı, reddedilmeyen olgulara “**delil**” diyoruz. Bir dağın yamacındaki taşın yuvarlanarak en aşağıdaki zemine kadar inmesi yer çekiminin **ispatıdır**. Taşın harekete geçmesinin **sebebi** ise durduğu zeminin yağmur suları veya rüzgârla aşınarak mukavemetini kaybetmesi ve esen sert bir rüzgârın hareketi başlatmasıdır. Bazen sebep çok küçük olabilir, sadece bir vidanın metal yorgunluğuna bağlı olarak kopmasıyla başlayan arızalar zinciri, bir uçağın düşmesine sebep olabilir.

Uçağın düşme sebebini ispatlamak ne demektir? Bunun kesin olarak bilinmesi için bütün iddiaların gözden geçirilip, elde kalan delil kesin ve net olarak gösterilmelidir.

Bir iddianın kesin bir delile sahip olması neyi ifade eder? Tekrarlanabilen olaylarda aynı sebepleri kullanıp, aynı neticeyi göstermek çok kolaydır ve o deney ve gözlem, iddia edilen hipotezi ispatlama adına delil olur. Bazı şeylerin ise deney ve gözlemlerle tekrarı mümkün değildir. Çünkü geçmişte olmuş bu hâdisenin meydana gelişine şahit olmamışız ve altında yatan maddi sebeplerin hepsini tam olarak bilmemekteyiz. Ayrıca manevi sebep olarak kabul ettiğimiz Gerçek Fail'in yaratmasının mahiyetini tam olarak idrak edememekteyiz. İşte bazı durumlarda, böyle maddi bir delil, müşahhas ve görünen bir gerçeklik olmasa bile akli bir delil ve ispat pekâlâ mümkün olabilir. İman gibi imtihan esası üzerine inşa edilen

konularda, elinizle tutup gözünüzle göreceğiniz, deneylerle doğrulayacağınız biçimde deliller olmaz. Bu durumda devreye akl-ı selim ve vicdan mekanizmaları girer. Dolayısıyla fiziki ve kimyevi deneylerle gösteremediğimiz inanç konularının akla uygun olmadığını veya sağlam mantıki delillerinin olmadığını söylemek, gerçeklere gözünü kapamak, büyük bir haksızlık ve hatalı bir kanaate varmak olur. Mesela bir perdenin arkasına gizlenerek çalışan bir heykeltıraş düşünelim. Sadece çekicin ve keskinin hareket ettiğini ve hep isabetli vuruşlar yaparak bir mermeri şekillendirdiğini gördüğümüzde, o heykeli bir heykeltıraşın yaptığını nasıl anlarız? Heykeltıraş çıplak gözle görünmüyor diye mükemmel bir sanat eserine dönüşen taşı, tıkr tıkr yontan çekiç ve keskiden mi bilmeliyiz? Araştırma neticesinde görürüz ki o çekicin ve metal keskilerin kendi kendine işleme ve heykel yontma kabiliyeti bulunmamaktadır. İşte bu durumda **akl-ı selim** ve **vicdan** bize heykeli yontma kabiliyetine sahip bir heykeltıraş arattırır ve sanki görmüşüz gibi varlığını aklen kabul ettirir.

Bugün gelinen noktada kuantum fiziği gibi sahalardaki gelişmeler, deney ve gözlem sahanızın dışında da bir tesir gücünden bahsediyor. Dolayısıyla ortadaki sanat eserini veya mükemmel işleyişleri gerçek fail olma özelliği gösteremeyen ve o işi yapabilecek kabiliyetten mahrum nesnelere vermek, perde arkasında sanattan anlayan maharetli bir heykeltıraşın bulunduğu hükmetmekten daha

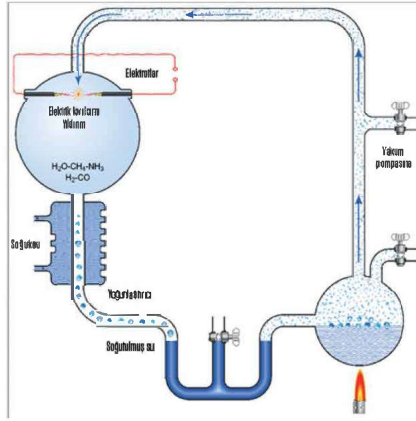
fazla “bilimsel” değildir. Bediüzzaman Hazretleri bu hususu “Her şeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir, göz ise maneviyatta kördür.” veciz ifadesiyle gayet güzel bir şekilde vurgular. Canlı-cansız varlıkların üzerindeki sanat, gözle görülmeyen, ancak akıl ve kalbe anlaşıp takdir edilebilen manevi ve mücerret bir gerçekliği bildirir. Maddi ve görülen bir delilimiz mevcut değilse de gördüğümüz sanat eserinin varlığı, heykeltıraşın varlığına yeterince güçlü ve kesin bir delil niteliğindedir. Bir sanat eserinin varlığının, sanatkârın varlığının “bilimin doğrulayacağı nitelikte bir delili” olarak görülmesi ve sanatkârın varlığının delillendirilmesi yolunda kullanılması, selim aklın ve mantığın kabul edebileceği bir doğrulama özelliğindedir.

Kudreti ve ilmi sonsuz bir yaratıcının varlığı hakkında, *“eserden, eser sahibinin varlığına geçme”* temelinde şekillenen akli deliller bu özelliktedirler. Bu tip eserden müessire giden deliller hem gayet güçlü hem de aklı selim ve mantığın kurallarına göre kesinlik derecesindedir. Dinin hakikatleri, teorik (nazari) ve akli delilleri olan, delillerin birbirlerine kuvvet vermeleriyle ve zıtlarının imkânına ihtimal bırakmayan sağlamlılıklarıyla; mutlak gerçekliklerine hükmedilebilecek nitelikleri kendinde bulunduran, temel olarak nazari (teorik) fakat netice itibarıyla kesin hakikatlerdir. İman hakikatlerinin ispatına yönelik tümevarımdan çıkarılan mantık örgüsü, bilimin kabul ettiği düşünceye ve delillendirmeye uygundur.

Gelinen bu noktada, eserin ana metninde bahsedilen bir eczanedeki elli kadar kavanoz içindeki maddelerin kullanılarak, canlı bir hücre inşa edecek bir terkip ve formül meydana getirilmesinin imkânını ve çıkış yolunu arıyoruz. Böyle özel miktarlarda, hassas ayarla yapılan bir terkibin rüzgârın esmesiyle, kavanozlardaki

maddelerin birbirine rastgele karışmasıyla oluşamayacağını elbette aklı selim sahibi ve vicdanı bozulmamış her insan bilebilir.

Aklımızın alamayacağı birinci imkânsızlık aslında tam olarak biyolojik bir örnektir. Orta Çağ zamanlarında gündemde olup, daha sonra kontrollü deneylerle reddedilen *abiyogenesis* (cansız maddeden canlı oluşumu) iddiasının reddi üzerinedir. Bu iddianın modern versiyonu aslında bugünkü evrim teorisinin “*organik evrim*” kısmıdır. Orta Çağdaki iddia ile bugünkü organik evrim arasındaki fark sadece “zaman” sınırlamasıdır. Abiyogenesis’te birkaç hafta veya birkaç ay içinde cansız topraktan kendi kendine sivrisinekler, kurbağalar oluşması beklenirken, modern organik evrimciler cansız maddenin milyonlarca yıl içinde canlanabileceğini iddia etmektedirler. Bu konuda 1953 yılında Miller-Urey Deneyi adıyla meşhur olan ve havadaki gazlardan (karbondioksit, amonyak, su buharı ve hidrojen) yıldırımlar ve volkanik patlamaların sıcaklığı ile kendi kendine amino asitler ve sonrasında proteinlerin, en sonunda da (milyonlarca yıl içinde) canlının oluşacağı iddiaları fiyasko ile neticelenmiştir. Benzer deneyler farklı gazlarla ve demir-nikel gibi katalizör elementler kullanılarak da tekrarlanmış fakat hepsi sonuçsuz kalmıştır.

Eserde geçen eczane misali yukarıda zikredilen deneye uymakta, maddi sebeplerin ilaç gibi basit bir karışımı yapmaktan âciz olduğunu göstermektedir. Bir eczaneye girdiğimizde pek çok ilaç görüyoruz. Bunlar çeşitli elementlerden terkip edilmiş bileşiklerin bir karışımıdır. Her ne kadar bir ilaç birkaç elementin karışımı da olsa, ona basit bir karışım gibi bakamayız. Zira ilaç bir maksat için yapılır. Onun yapılması için tıptan ve eczacılıktan anlayan şuurlu bir insanın olması gerekir. Bir ilaç bulununca da hemen insanda denenmez, çünkü yan tesirleri olabilir. Bazı hayvanlar üzerinde pek çok defa denenip, gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra formüle edilip ilaç fabrikalarına arz edilir. Tespit edilen formülden bir gram fazla veya eksik bir element kullanılamaz. En ufak bir yanlışlık ilaç kullananların hayatını tehlikeye sokabilir.

Canlı organizmaların yapılarında yaklaşık elli civarında kimyevi element bulunmaktadır. Bunların her birisi bir kavanoz içinde raflarda dururken, esen bir rüzgâr ile devrilecek, kapakları kendi kendine açılacak (veya şişeler kırılacak), her bir kavanozdaki elementten canlı bir hücrede olması gereken miktar kadar (gram, miligram, mikrogram, pikogram, nanogram kadar hassas ölçülerde) dökülen maddeler birbirine karışıp bir canlı oluşturacak, bu mümkün mü? İşte Tabiat Risalesi'nin hemen başında bu kadar elementin çok hassas miktarlarda ölçülüp tartılarak belli bir sıra içinde seri reaksiyonlar geçirip canlı oluşturmasının imkânsız

olduğu çok veciz bir şekilde anlatılmıştır.

Şimdi acaba tesadüfen, akılsız, şuursuz maddi sebeplerle, bir karışımdan ibaret olan herhangi bir ilaç bile meydana gelmezse, bundan çok daha harika olan bir insan hücresi nasıl meydana gelebilir? Bir insanda ortalama yüz trilyon hücre, her hücrede bir milyondan fazla protein, her proteinde yüzlerce ve binlerce amino asit molekülü, her molekülde karbon, azot, oksijen ve hidrojen atomları yanısıra çoğu zaman kükürt ve fosfor gibi atomların da katıldığı mükemmel zincirlerin oluşması ve bunların da belli yerlerinden katlanıp kıvrılıp şekillenerek dev molekülleri teşkil etmesi tesadüflerle izah edilebilir mi?

“Bir canlı vücut mu daha üstündür yoksa bir ilaç mı?” diye sorulsa, elbette “Canlı varlık daha üstündür.” denilecektir. Peki ilaçtan anlayan birisi müdahale etmeksizin tesadüfen kendi kendine bir ilacın meydana gelip paketlenildiğini ve sonra da üzerine hangi derde deva olduğunun kendi kendine yazıldığını görüp duydunuz mu? Böyle bir şeyin olamayacağını her akl-ı selim ve mantık sahibi kabul edecektir.

Kolay anlaşılması için sadece gerekli malzemelerin miktarlarından bahsettiğimizde bile imkânsızlık açıkça görülmektedir. Bunun yanında bu malzemeye tesir etmesi beklenen sıcaklık, yağmur, Güneş ışınları, patlamalar ve yıldırımlar gibi güçlerin, sınırlarını belirleyemeyeceğimiz sebeplerin şiddetleri ve zamanlaması kendiliğinden nasıl olabilir? Bu sorunun cevabını vermek için üç

husussu iyi anlamak gerekir:

1. Meydana gelen eserin (canlı bir hücre) özellikleri nedir? Basit bir karışım mıdır yoksa kompleks ve ince sanatlı bir nesne midir? Ölçülü bir şey midir yoksa sıradan rast gele oluşabilecek basit bir şey midir?

Burada canlı varlıklar denildiğinde bir inşaat mühendisinin ortaya koyduğu dört duvarı, pencere ve kapıları, çatısı olan bir evden bahsetmiyoruz. Bundan binlerce kat daha mükemmel moleküllerin hassas bir şekilde kullanıldığı, sanatlı organellerin çalıştırıldığı ve henüz sırlarının tam aydınlanmadığı bir hücreden bahsediyoruz. Yapıtaşları olarak kullanılan elementlerin, gözle görünmeyen mikrondan daha küçük boyutlardaki organel ismi verilen makinaların yapımında ne kadar ince ve özel ölçülerde bir araya getirildiklerini akıldan çıkarmamız gerekir.

Hücrenin ve onu teşkil eden organellerin yapısındaki protein, karbonhidrat ve yağ gibi dev moleküllerin inşasında kullanılan her bir molekül grubundaki atomların kendiliğinden ve tesadüfen ortaya çıkan evrimsel mekanizmalarla bir araya gelerek şaşırmadan hücredeki yerini alması nasıl iddia edilebilir? Kalsiyum diş ve kemik dokularına, kükürt deri, tırnak ve kılların bünyesine, demir kandaki alyuvarlara, iyot tiroid bezine vs. olacak şekilde her element iş göreceği yapılara ve işleyen mekanizmalara kendi kendine gidip dâhil olabilir mi?

2. Ortaya konulan eserin veya eşyanın inşasında sebep olarak gösterilen unsurlarda (tesadüf, yağmur, ısı, rüzgâr, kimyevi elementler) canlı varlığı meydana getirebilecek özellikler ve kabiliyetler mevcut mudur?

Bu noktada şu inceliği unutmayalım: Sanatlı olarak yaratılan bir canlının bulunduğu yerde birtakım sebeplerle aynı anda birlikte bulunması ve meydana gelmesinin o sebeplerle birliktelik şartına bağlanmış olması, o sanatlı eşyanın

sebepler tarafından icat edildiğine tek başına delil olamaz. Bir eşyanın var edilmesi, çok sayıda şartın bir arada olmasına bağlı kılınmış olabilir. Fakat bir tek şartın yokluğunun, o eşyanın da yokluğunu netice vermesi, o tek şartın eşyanın var olması için yeterli sebep olduğunu göstermez. Dolayısıyla bir şeyin “basit şartı”, o şeyin “hakiki sebebi” ile aynı şey değildir. Bir insan nefes almazsa ölür, buradan hareketle hava almanın insan vücudunun yaratılması için biricik varlık sebebi olduğunu söyleyemeyiz. Bir otomobilin çalışması kontak anahtarının çevrilmesine bağlıdır, ama buradan hareketle otomobili yapanın o kontak anahtarı olduğuna inanmak, sadece araba üreten fabrikalardan, makine ve elektronik mühendislerinden motorun içindeki çok sayıdaki mekanik (vida, dişli, yay, cıvata, conta vs.) parçanın varlığından habersiz cahil veya akılsız bir insanın işi olabilir.

Kısacası bir sebebin, netice ile ortaya çıkan eserdeki bazı vasıflar cinsinden olması, o sebebin o neticeyi vücuda getirdiği anlamına gelmez. Mesela meşhur Musa heykelini yapan heykeltıraşın kim olduğunu arıyorsak, rastgele bir heykeltıraşı bulduğumuzda onun nasıl bir yontma ve tahayyül kabiliyetine sahip olduğunu görmeden heykeli onun yaptığını kabul etmeyiz. Ancak bu kaide maddi sebepler için geçerlidir. Allah'ın ilmi ve kudreti (c.c.) gibi temassız olarak kendini gösteren sebepler, elektrik gibidir. Bunlar dokunmadan işleyen, göze görülmeyen,

gözlemlenemeyen sebepler olup, sadece birer perde hükmünde olduklarından bizzat yaratıcı değildirler. Yontma kabiliyeti olan herhangi birinin mermer bloğunun başında durması, o heykeli yaptığını ve onun Michelangelo olduğunu göstermez. Üstelik o kişi, heykeltıraş olmayıp, sanattan anlamayan, çarpık elleriyle çekici ve keskiyi tutamayan, gözleri iyi görmeyen ve ayakları kesilmiş biriye, sadece heykelin yanında duruyor diye ona heykeltıraş denilemez. Aynen bunun gibi bir canlının yaratılışındaki onlarca parametre, her biri ister tek başına isterse hepsi birlikte sebepler olarak bir arada bulunsun, yaratma kudretinde olamazlar. Zira burada gözden kaçırılan en önemli husus “bilgi” problemidir. Bilgi ise maddi bir sebep değil, Allah’ın ilim sıfatının tecellisidir. Sebeplerin gereken miktarda, gereken zamanda ve gereken sırada bir araya getirilmesi ancak ilimle olur. İlim ise matematiğin ihtimal hesapları ile moleküllerin tesadüfen bir araya gelmelerini imkânsızlık batağına gömer.

3. Yukarıdaki ikinci hususu anlatırken kısaca geçtiği üzere herhangi bir varlığın (bilhassa canlının) ortaya çıkması (yaratılması) sırasında sebep ve neticenin eşzamanlı birlikteliğinin olup olmadığı konusu önem arz eder. Aıştığımız ve her gün yaptığımız işlerde maddi bir sebep bir şeyi netice veriyorsa, açıkça görülebilen eşzamanlı bir birlikteliklerinin bulunması lazımdır. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi heykeltıraş olduğu düşünölen kişiyi mermer bloğunun yanında bizzat aletleriyle iş yaparken görmediğimiz müddetçe ona asıl fail diyemeyiz. Diğer taraftan bazı sebepler çıplak gözle görölmediğinden, netice ile aynı mekânda bulunmasını ve eşyaya tesir ettiğini test edemeyiz. Radyoaktif ışınlar, elektrik akımı, elektro manyetik kuvvet gibi tesirlerin eş zamanlı gözle görölen birlikteliğini görmememiz onların olmadığını göstermez.

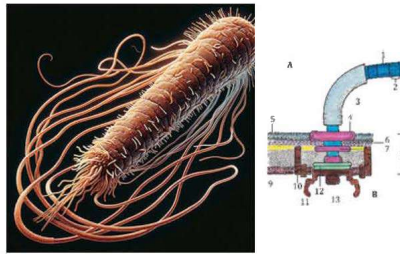
Aynen bunun gibi gerçek sebep, perde arkasında, deney ve görüş sahanızın dışında olan bir kudrette olabilir. Mesela elektromanyetizmanın varlığını, uzaktan kumanda cihazını veya cep telefonumuzu kullanırken fark ederiz, ama “Elektromanyetizma yoktur.” diyemeyiz. Mesela otomobilimize taktığımız navigasyon cihazı ile gideceğimiz adresi kolaylıkla buluyoruz, cihazın ekranında yol durumunun sıkışıklığı, gelecek benzin istasyonu, dinlenme yerleri vs. hepsi doğru olarak görünüyor ve “sola dön, sağa dön” şeklinde yol tarifi her an bildiriliyor. Ancak ekrandaki görüntüler ve sesli uyarılar ekranın camına ve içerideki mikrofona ait değildir. Navigasyon cihazının ekranı ve mikrofonunun dışında atmosferin üzerindeki bir uydudan gelen yol durumu bilgisine, ekran ve mikrofon sadece aracılık etmektedir. O bilgi ekrana ve mikrofona ait değildir. Bu misalde olduğu gibi navigasyon cihazında belirtilen ikazlar ve bilgiler eş zamanlı olmasına ve birlikte görülmesine rağmen aralarında gerçek bir sebep-netice münasebeti yoktur. Trafik bilgilerini, ekran kendisi yazıp çizemez, örnekteki asıl fail uyduyu semaya atan ve programlayıp çalıştırandır. Hadiseyi ilmin, aklın ve mantığın sürecinden geçirerek incelediğimizde, ilk yapacağımız iş navigasyonun ekranında yazı yazma ve yol gösterme kabiliyetinin olup olmadığına bakmaktır. Navigasyonun kendisinde bu kabiliyetler olmadığına göre uydudan gelen ve maddi bir vücudu olmadığı için gözle görülmeyen elektrik sinyallerinin ekranda görüntü olarak belirtilmesi, maddi bir vücutla temsil edilmese de onun varlığına inanmamızı gerektirir.

Gerçek sebep (asıl fail) maddi gözle görünmediği için ancak -eserleri ve etkileriyle tespit edilip varlığına hükmedilen elektromanyetik sinyalleri gibi- bir sebebin eşyaya maddeten tesir etmesiyle, eşyanın maddi şeklini değiştirebilir. Hadiseye “elektromanyetizma” diye bir isim vermekle bu kuvvetin yaptığı her şey

izah edilmiş olur mu? Peki bunun doğruluğuna nasıl inanıyoruz? Binaenaleyh görünen eserlerinden, yapılan işlerin ortaya çıkardığı neticelerden kolaylıkla tespit ettiğimiz elektromanyetizma, bizleri asıl fail olana yönlendirmekte ve varlığına hükmedilmektedir.

Aynı durum bir yaratıcı için söz konusu olduğunda niçin hayret edilir ve küçümsenir ki? Zira maddiyat cinsinden olmayan ve kâinatın içinde madde cinsinden bulunmayan ilâhî bir kudret elinin maddenin parçacıklarına tesiri de maddi eşyanın oluşumunun ve şekillenmesinin manevi ve gerçek sebebi olabilir.

İmtihan sırrının ve ilâhî hikmetin gereği olarak mucizeler dışında aklımızın âciz kalıp mutlaka kabul edeceği derecede kesin ve maddi bir delil verilmemiştir. Aklımıza kapı açılır fakat irade elimizden alınmaz. Böylece inancımızın bir ayrıcalığı ve mükâfatı olur. Maddi gözümüz görmese de aklımız görüyor, vicdanımız hissediyor. Tıpkı elektrik akımının varlığını aklın görebildiğimiz gibi. Sadece maddi gözünü kullanan elektriği göremez. Akıl gözü ile bakılınca yanan ampullerden ve çalışan motorlardan elektrik diye bir güç olduğunu anladığımız gibi, ampullerin parlamasından ve elektrik motorlarının çalışmasından daha mükemmel olan bir bakterinin kamçısındaki nano seviyedeki protein moleküllerinden yapılmış motoru görünce de Allah'ı icraatıyla tanımış oluruz.

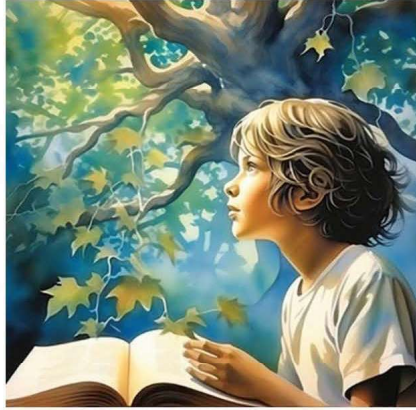
Allah'ın (c.c.) isim ve sıfatlarının tecellisi olarak müşahade ettiğimiz kâinat ve içindeki her biri birer sanat eseri olan mahlukâtın tür ve fertlerinin üzerindeki nakışlar, desenler ve hikmetli güzellikler, kulakları duyan herkese kendilerini yaratan bir Allah'ın (c.c.) olduğunu haykırmaktadır.

Otuz yedi sene yayın yapan Sızıntı dergisi ve yedi yıldır aynı çizgiyi sürdürmeye

alışan ağlayan dergisinde yayınlanan bütün fen bilgilerine ait (fizik, kimya, biyoloji, astronomi ve matematik) makalelerin yazılmalarının temel hedefi, Bediüzzaman Hazretlerinin küfür ve ilhda karşı yazdığı *Tabiat Risalesi*'nde sözü edilen ereve ve mantık örgüsü içinde bütün bilimlerin Allah (c.c.) dediğini örneklerle çeşitlendirmek, varlıkları inceleme mevzusunda Allah'a giden yoldaki prz, tıkanıklık ve arızaları ortadan kaldırmaktır.

Bütün Bilimler Allah (c.c.) Diyor

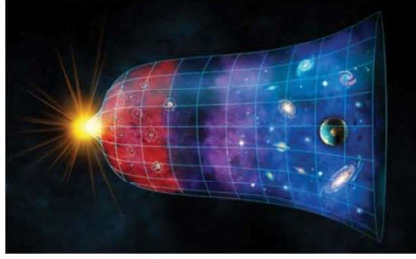
Kâinatın varoluşu üzerine en basit zekl bir insanın dahi, "her noktasında bir sanat inceliği ve mükemmellik okunan kâinatın ancak bir yaratıcı tarafından meydana getirilmiş olabileceği" düşüncesini aklından geçirmesini bekleriz. Birer gözlemci olarak sadece çevremizdeki canlılardan birisine dikkatle baksak, o canlının davranışlarından, organlarındaki hikmetli uyuma ve ekosistem içindeki konumunun seilmişliğine kadar tesadüfleri reddeden bir bütünlük sergilendiğini fark ederiz.

Hiç şüphesiz şimdilerde dengelerini iyice bozduğumuz dünyamızın mikrolemlerinden makro seviyedeki sistemlerine kadar her noktasında görerek ve bilerek yapılmış, yoğun bir bilgi ile donanmış ve hikmetlerle bezenerek tasarlanmış (dizayn edilmiş) bir sistemler bütünü olduğunu her akıl sahibi teslim edecektir.

Elementlerin periyodik tablosu

Cansız maddenin özü diyebileceğimiz elementlerin bile atom ağırlığına ve atom numaralarına göre belli bir kural ve prensipler bütünü içinde bulunduğu (Mendeleyev'in Elementlerin Periyodik Tablosu) kâinatın, Büyük Patlama'dan (Big Bang) itibaren -tıpkı bir tohumun çatlayıp filizlenmesi ve ağaç hâline gelinceye kadar geçirdiği sahfalara benzer şekilde- Dünya üzerinde bir hayatı doğurmasına kadar gelişen süreçleri gözümüzün önünden bir geçirelim. Bugüne kadar yapılan gözlemler ve hesaplara göre -(şimdilik) doğru kabul ettiğimiz- Büyük Patlama ile genişlemeye başlayan kâinatımız her anında çok hassas ayarlarla yürütülen yaratılma sürecinde bir saniye bile Yaratıcının Kudretinin ve ilminin dışında kalmamıştır. Böyle bir şey düşünmek, bu yaratılma sürecinin rast gele ve tesadüfî olarak ilerlediğini kabul etmek demektir. Hâlbuki içinde bulunduğumuz kâinat ve onun içinde bir nokta bile olmayan Dünyamızda mikroâlem olarak hücreden, makroâlem olan ekosisteme kadar işletilen canlı sistemlerin tesadüfle ve rast gele ortaya çıkabilecek kimyevi reaksiyonlarla oluşması mümkün değildir. Bilimin gözlem ve incelemeler yaparak, kısmen laboratuvara sokarak bu işleyişlerde önde görülen birer sebep olarak bazı "mekanizmaları" ortaya çıkarması bir başarıdır ve aslında inanan birisinin imanını artıran bir gelişmedir. Fakat ateist anlayışına sahip birisi bu mekanizmaları yaratılmış ve sıralı olarak işletilen sebepler zinciri olarak görmek yerine, ya mekanizmanın kendisine ulûhiyet izafe eder veya mekanizmanın parçalarının tesadüfen bir araya geldiğini iddia eder. Ancak ne kadar zorlanırsa zorlansın, Miller-Urey'in deneyi gibi hayalî ve farazî kurgularla hayatın tesadüfen ortaya çıkışı izah edilemez.

Büyük Patlama

Biyolojik veya biyokimyevi süreçlerde rol verilen maddi sebeplerin (mekanizmalar) ortaya çıkan sanatlı ve hassas neticeleri üretme kabiliyetinden mahrum olmaları, başka haricî ve gerçek bir tesir edici sebebi aratır. Yaratılışı akılsız, şuursuz ve iradesiz maddelere ve hadisenin sadece bir tarifi olma dışında maddi bir vücudu olmayan tabiat kanunlarına veya evrim süreçlerine dayandırma gayretinde olanlar, aslında her şeyi tesadüfe ve rastlantılara havale etmektedirler. Zira iş gördüğü ileri sürülen hassas ayarlı mekanizmaların kurulmaları da tesadüfen mümkün olmayan kompleks yapı ve sistemlerdir. Canlıların yaratılmasını tabiata ve başıboş maddi sebeplere dayandırmak, kendi kendine, tesadüfen ortaya çıkmayı kabul etmek ise matematiğin bir dalı olan ihtimal hesaplarının kullanılmasını ve neticelerine de uymayı gerektirir.

Bilimin temel kurallarından birisi ölçülebilir, hesaplanabilir ve katıyet derecesinde formüllerle ifade edilebilir olmasıdır. Bilimler arasında bir

derecelenme yapıldığında kullanılan ölçü matematiktir. Bu açıdan en güçlü, tam ve sağlam bilim “fizik” kabul edilir (kuantum fiziği bunu biraz sarsmıştır). Bir hipotez veya teori ne kadar matematik ifadelerle test edilip gösteriliyorsa o kadar güçlüdür. İhtimal hesapları konularında moleküler seviyeden, galaktik seviyelere kadar çok sayıda araştırmaya dayanan hesaplar mevcuttur. Bu araştırmalarda telaffuz edilen ihtimaliyat rakamları akılların ve normal matematik mantığının kabul edemeyeceği boyutlarda, korkunç rakamlardır. Örnek olması için bunlardan birkaç tanesini zikrederek, yaratılışı tesadüf ve rastlantı kavramlarıyla izah etmenin ne kadar altı boş iddialar olduğunu gösterelim:

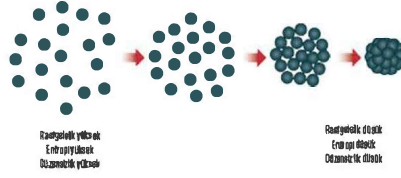
A. Kâinatın ilk yaratılışının kendi kendine olma ihtimali

Astrofizikçilerin hesaplarına göre kabaca on trilyon galaksiden ve her galakside dört yüz milyar yıldızdan bahsedilmektedir. Bunun yanında dört yüz milyar galaksiden ve her galakside iki yüz-dört yüz milyar yıldızdan söz edenler de vardır. Hubble’dan sonra James Webb teleskobuyla bu rakamların nerelere varabileceğini artık kestiremiyoruz. Şehir ışıklarından uzak, karanlık bir gecede gökyüzünü temaşa ettiğinizde nasıl bir sistem kurulduğunu anlamakta zorlandığımız galaksiler ve içlerindeki yıldızların birbirlerinden milyarlarca ışık yılı uzaklıklardan gelen ışıklarıyla hasil ettikleri renkli fotoğraflardaki görünüşleri karşısında hayran kalmamak mümkün müdür? Bu muhteşem kâinat, acaba büyük bir patlama sonucu etrafa rast gele saçılmış madde yığınları olabilir mi?

Patlama ile sadece yıkıntı ve enkaz oluşur, düzenli yapılar meydana gelemez

Enerji, Entropi ve Termodinamiğin 2. Kanunu

Bir patlamayla yoktan ortaya çıkan ve rast gele etrafa dağılan toz görünümü atom altı parçacıkların düzenli galaksiler oluşturabilmesi, maddenin belli yerlerde toplanarak yıldızları meydana getirmesi ve Güneş Sistemi'nin hassas dengesini kurmasını tesadüflere bağlayabilir miyiz? Normal şartlarda bir patlamadan kaos ve yıkım doğar, nitekim dinamit kullanarak yapılan patlamalarda taş üstünde taş kalmaz, fakat düzenli bir yapı ortaya çıkmaz. Burada ise böyle bir patlamanın ardından da maddenin uzay boşluğunda rast gele dağılması beklenirken, tam aksine belli yerlerde toplanıp, düzenli sistemler oluşturmak gibi bir netice ile karşı karşıya kalıyoruz.

Termodinamiğin ikinci prensibine göre belli bir bütünlük içindeki her sistemde devamlı olarak enerji vererek düzenlilikten düzensiz bir hâle dönüşme eğilimi mevcuttur. Mükemmeliyete sahip düzenli sistemlerin ve kompleks moleküler yapılardan kurulmuş canlıların, dışarıdan bir müdahale olmadan kendi kendine ortaya çıkması, termodinamiğin ikinci prensibine terstir. Patlamalarla madde dağılıp düzensizleşeceği yerde mucizevi bir şekilde birbiriyle birleşerek galaksilerin oluşmasına nasıl sebep olabilmıştır?

Kum yığınının bir şato veya kale yapılmışsa, muhakkak bir YAPAN vardır

Mesela kamyonların getirip üst üste döktüğü bir kum yığınının bir bomba düşerse, düzensiz bir şekilde her yere saçılan kum taneciklerinden, tuğlalar, mermer bloklar, cam levhalar oluşursa, buna rast gele kontrolsüz bir patlama denilemez. Bu örnekteki durum nasıl anormal ve beklenmedik bir durumsa,

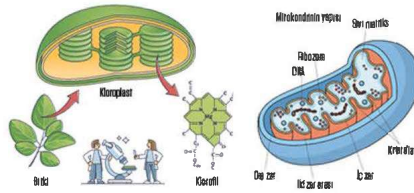
galaksilerin ve yıldızların da mevcut konumlarına ölçülü bir şekilde oturtulmaları, kum taneleri örneğinden binlerce defa daha şaşırtıcı ve beklenmeyecek bir neticedir!

Benzer bir durumu evrim hipotezi için de görmekteyiz. Bir hücreli canlılardan çok hücrelilere ve yüksek organizasyonlu kompleks yapılara sahip hayvanlara doğru yükselen bir seviyenin korunarak ve üzerine ilaveler yapılarak geliştirilmesi, termodinamiğin ikinci prensibine aykırı bir durumdur. Söz konusu tersliği izah etmekte zorlanan evrimciler, bu prensibin sadece kapalı sistemler için geçerli olduğuna, dıştan gelebilecek enerji kaynaklarına açık sistemlerde (Güneş sisteminde) bu durumun olmayacağını ve dışarıdan gelen enerji ile sistemin beslenerek evrimleşmeye devam edeceğini iddia ederler. Burada şu husus gözden kaçırılmaktadır: Kurulu ve devamlı gelişen bir sistemin düzenli hâlinin teşekkülü ve devamı için açık bir sistem ve uygun bir dış enerji kaynağı gereklidir fakat bu iki şart yeterli değildir. Buradaki en büyük zorluk, dışarıdan gelen enerjinin yönlendirilmemiş, sınırları belli olmayan ve kontrolsüz bir enerji olması sebebiyle, yapıcı ve inşa edici değil; yıkıcı ve bozucu oluşudur.

Canlı sistemlerdeki kompleks moleküller ve sistemler daha basit bileşiklerden oluşacaksa, bir dış enerjiden başka, sınır koyucu, gerektiği anda durdurucu, tam olması gereken miktarda ve zamanda gerektiği kadar iş gören bir tesir gücüne ve iradeye ihtiyaç vardır. Bir reklam sloganı olarak kullanılan *“Sınırsız Güç Güç Değildir”* cümlesi tam da bu durum içindir. Her türlü düzen ve organizasyonun inşa edilmesi ve aksamadan devamı için sadece bir enerji kaynağının bulunması yeterli değildir. Tıpkı bir atom bombasının patlayıp şehirleri yok etmesi gibi bir tesir, hiçbir faydalı iş yapamaz. Ama aynı atomun enerjisiyle, bir nükleer santralde yıllarca bir ülkenin elektrik ihtiyacı karşılanabilir.

Kompleks sistemlerde bütünlüğün ve işleyişin devamlılığı ve korunması için enerjinin tam istenen güçte ve kontrol edilebilecek bir sisteme bağlı olması gerekir. Önce enerji kaynağı gerekir. Diyelim ki Güneş enerji kaynağı olarak tesadüfen bugünkü konumuna yerleşti. Asıl önemli olan diğer bir husus bu yakıcı, parçalayıcı ve kontrolsüz Güneş enerjisinin canlı sistemin ihtiyacına uygun, farklı

bir enerji çeşidine dönüşmesi gerekliliğidir. Güneş enerjisinin canlı sistemlerde kullanılır hâle gelmesi için kimyevi enerjiye dönüşmesi gerekir. İşte bu mucizevi yapıdaki enerji dönüştürme fabrikaları, yeşil bitkilerdeki kloroplast denilen organellerdir. Bitkilerin yeşil yapraklarındaki bu organellerin yapısındaki harika bir molekül olan klorofil, Güneş'ten gelen fotonları, akıl almaz bir elektron transfer mekanizmasıyla karbon atomlarının teşkil ettiği organik moleküllerin (önce glikoz) kimyevi bağlarında depolar. Tabii son olarak da bu enerji dönüşüm mekanizmalarının aksamadan devam etmesi, çoğalarak yeni nesillere aktarılması ve çevre şartlarındaki değişikliklere göre kontrol edilmesi gerekir. Görüleceği gibi yerine getirilmesi gereken çok sayıda faktörün hepsinin “tesadüfen” oluşup oluşamayacağına tekrar aşağıda temas edeceğiz.

İşik enerjisini kimyevi enerjiye çeviren klorofil ile enerjinin kullanımını sağlayan mitokondri makineleri, tesadüfen oluşamayacak kadar mükemmel bir yapıya sahiptir

Termodinamiğin ikinci prensibi olarak ifade ettiğimiz hakikate göre enerji kullanan bütün sistemlerin düzensizliğe veya bozulmaya doğru fıtrî bir yönelimleri vardır. Hücrelerdeki bütün işleyişler bu kontrollü enerji ile yürütülür ve söz konusu enerji için mitokondri isimli enerji santralleri kullanılır. Gördüğümüz gibi Güneş ışığını kimyevi enerjiye çeviren bir makineye (klorofil), organik moleküllerde (şeker, yağ, protein) depolanmış bu enerjiyi kullanarak sentez faaliyetlerinde bulunmak ve açığa çıkarmak üzere de başka bir makineye (mitokondri) ihtiyaç vardır. Bu makineleri kim yapmıştır? Çözümeyen bir problem de böyle kompleks enerji dönüşüm mekanizmalarının ve genetik sistemlerin nasıl ortaya çıktığıdır. İnce yapıları ancak elektron mikroskopuyla incelenebilen bu moleküler makineler kendi kendine, tesadüfen ortaya çıkabilir mi? Henüz işleyişlerinin detayına bile

tam vâkıf olamadığımız kloroplast ve mitokondrinin, akılsız ve şuursuz atomların özel yapılar hâlinde bir araya gelerek tesadüfen inşa edilmelerini hangi akıl sahibi kabul edebilir?

Tabiattaki dört temel kuvvet

	Elektro-Manyetizma
	Zayıf Erkileşim Kuvveti
	Güçlü Erkileşim Kuvveti
	Kütle Çekim Kuvveti

Tekrar Büyük Patlamanın devamında teorik fizikçilerin şimdilik kabul ettiği dört kuvvetten ikincisine dönersek; bunlardan birisi madde parçacıklarını birbirinden ayırmaya çalışan patlamanın gücü, diğeri ise maddeyi bir araya toplamaya çalışan çekim kuvvetidir. Kâinat ancak bu iki gücün dengelenmesi ile meydana gelebilirdi. Çekim gücü daha ağır mahiyette olsaydı, kâinat henüz genişleyemeden kendi içine çökecekti. Aksine patlamanın gücü daha fazla olsaydı, madde birbiriyle birleşme fırsatı bulamadan savrulup gidecekti. İşte bu dengenin ve daha başka onlarca atom altı seviyedeki parçacıkların ne kadar hassas ölçülerde olduğu bilim adamlarının zihnini hep meşgul etmiştir.

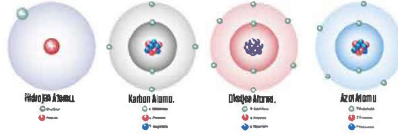
Rahman sûresinde peşi peşine (7-9 ayetler) üç ayette ölçüyü, dengeyi (mizan) nazara veren Kur'an, böylece bunun ne derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Yaratılıştta, varlıkta ve onun bütün parçaları arasında son derece hassas ve mükemmel bir denge vardır. Kâinattaki mucizevi ahenk ve onun içtimai hayattaki tecellisi adalettir.

Bu konularda yazdığı makaleleriyle meşhur olan, teorik fizik ve matematik sahalarında çalışmalar yapan Paul Davies'e göre *"Big Bang'in meydana gelişini takiben başlayan genişleme hızı eğer milyar kere milyarda bir oranda (10¹⁸'de bir) bile farklı olsaydı, görünen kâinat ortaya çıkamazdı. Kâinatın patlama hızı inanılmayacak kadar hassas ölçülerle ifade edilebilecek bir kesinlikle belirlenmiştir. Bu sebepten Big Bang herhangi bir patlama değil, her yönüyle çok iyi hesaplanmış ve düzenlenmiş bir oluşumdur."*³ Paul Davies esasen kendisi de materyalist kafada bir fizikçi olmakla beraber inkâr edilemeyecek bir gerçeği mecburen, bilim ahlakının gereği kabul etmekte olduğunu ayrıca şöyle ifade etmektedir: *"Çok küçük miktarlardaki rakamlarla ifade edilebilecek değişikliklere hassas olan kâinatın mevcut yapısının, çok dikkatli bir şuur (veya akıl) tarafından ortaya çıkarıldığına karşı çıkmak çok zordur... Tabiatın en temel dengelerindeki hassas rakamlarla belirlenmiş dengeler, kozmik bir tasarımın varlığını kabul etmek için oldukça güçlü bir delildir."*⁴

Elbette Musavvir isminin gereği hassas bir ayarlamanın görüldüğü varlıkların yapısındaki düzen ve plan, rast gele çalışan tesadüfle açıklanamaz. Bu durum ancak küllî bir ilimle, sınırsız bir kudret ve hikmetle her şeyi yapılandıran, Kadîr ve Hakîm bir Yaratıcının eseri olabilir.

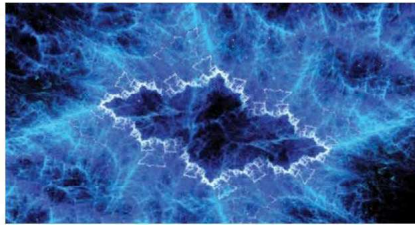
B. Hazırlanmış kâinat

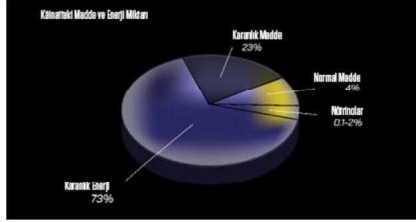
Kanadalı astrofizikçi Hugh Ross kâinatın büyüklüğünün ve sebepler perdesi olarak hazırlanmış hassas ayarlı yaratılış şartlarının, hususi olarak seçilmiş olması gerektiği konusu üzerinde durmaktadır. Ross'un üzerinde durduğu iki noktadan birisi, hayatın ortaya çıkışında kâinatın büyüklüğünün ve hayat için gerekli elementlerin üretimi ile ilgili şartların hassas ayarlarla belirlenmesidir.⁵

Hassas ayarların başlangıcı kâinatın başlangıcına kadar gider. Henüz hiçbir elemente ait atomlar yaratılmadan, yaratılışın ilk birkaç dakikasında elementlerin en hafifi olan hidrojenin yoğunluğunun ölçüsü, ileride bunun ne kadarının daha ağır elementlere dönüşeceğini bilinmesini gerektirir. Daha ağır elementlerin miktarı, hem hidrojenin yoğunluğuna hem de yıldızların nükleer fırınlarında üretilen ağır element miktarına göre belirlenir. Diğer bir deyişle yaratılışın her safhası (bugünkü teorik fiziğin kabul ettiği şekle göre) bir sonraki için gereken özellikte hazırlanmaktadır. Her adım tam yerli yerinde, uygun zamanda, gerekli miktarda, olması gereken süre boyunca ayarlanmaktadır. Bunlardan birisinde küçük bir sapma veya gecikme olsaydı, bugünkü kâinatımız, Güneş sistemimiz ve Dünya ekosistemimiz yaratılmayacaktı.

Mesela proton ve nötronların yoğunluğu önemli ölçüde düşük veya yüksek olsaydı, her iki durumda da nükleer füzyona bağlı olarak yıldızların teşekkülü ve hayat için istenen elementlerin bir kısmı meydana gelmezdi. Neticede kâinatta hiçbir zaman helyumdan daha ağır, hayat için gerekli karbon, azot, oksijen, fosfor, sodyum ve potasyum gibi elementler üretilemez ve bütün hidrojen hızla demir gibi veya ondan daha ağır elementlere dönüşürdü.

Karanlık enerji, karanlık madde ve karadelikler arasındaki sırlı münasebet, yaratılışın en bilinmeyen noktalarından varlık âlemine çıkış, ancak Allah'ın (c.c.) "Ol!" demesiyle tecelli eder.

Kâinatın çok büyük kütleli olmasının ikinci hikmeti, genişleme hızıyla ilgilidir, çünkü genişleme hızı kritik bir şekilde kütle yoğunluğuna bağlıdır. Çekim kanununa göre herhangi iki büyük kütleli cisim birbirine ne kadar yakınsa, bu cisimler birbirlerini o kadar güçlü bir şekilde çekerler. Bu sebepten patlamayla dağılmış kütleler birbirlerine ne kadar yakınsa, kâinatın genişlemesini o kadar güçlü bir şekilde yavaşlatacaklardır. Tersine, bu parçalar birbirinden ne kadar uzak olursa, yer çekiminin kozmik genişleme üzerindeki "frenleme tesiri" o kadar az olur. Karanlık enerji gibi ilave kozmik yoğunluk faktörleri olmadan, daha az kütle yoğunluğuna sahip bir kâinatta Güneş gibi yıldızlar ve Dünya gibi gezegenler oluşmazdı. Genişlemenin çok hızlı olmasıyla yer çekiminin cisimleri oluşturmak için kozmik gaz ve toz bulutlarını bir araya getirmesinin imkânı olamazdı. Aksine kozmik kütle yoğunluğu daha fazla olsaydı, gaz ve toz yer çekiminin tesiriyle çok güçlü bir şekilde yoğunlaşırdı ki bu durumda bütün yıldızlar Güneş'ten çok daha büyük olurdu. Bu tür yıldızlarda radyasyon yoğunluğu, sıcaklık ve parlaklığındaki hızlı değişimler sebebiyle yörüngelerinde dönen gezegenlerin üzerinde uygun

hayat şartları oluşmayacaktır.

Ayrıca komşu durumundaki süper dev yıldızların sebep olduğu radyasyon ve kütle çekimlerinin hasil edeceği olumsuzluklar sebebiyle mesela, biraz daha fazla kütle olsaydı kâinat o kadar yavaş genişleyecekti ki bütün yıldızlar hızla kara deliklere ve nötron yıldızlarına dönüşecekti. Bu tipteki yıldızların yüzeyine yakın kısımlarının yoğunluğunun ölçüsü için verilen rakamlar, bir çay kaşığı kadar maddenin beş milyar ton (1 cm^3 madde bir milyar ton) geleceği şeklinde hesaplanmıştır. Böylesine muazzam yoğunluklarda atom ve moleküllerin oluşması dolayısıyla hayat imkânsız olacaktır.

Kütle yoğunluğu gerçek kozmik değerden daha az veya daha fazla olan bir kâinatta fiziki bir hayat var olamaz. Bazıları kâinatın belirli bir kütle yoğunluğunun tamamen tesadüfen oluştuğunu ve dolayısıyla “tercih eden bir Yaratıcı” hakkında herhangi bir şey ima etmediğini iddia edebilir. Ancak kâinatın kütlesi, hayat için gerekli elementlerin doğru miktarları, çeşitliliği ve yaratılış tarihi boyunca belirli yıldız ve gezegen türlerinin doğru zamanlarda ve doğru yerlerde yaratılması için ölçülü bir genişleme oranına sahip kılınmasıyla hayat için gerekli bu iki özelliği aynı anda sağlamak için yapılan ince ayarların hepsi belli bir gayeye matuf yani insana beşiklik edecek bir Dünyanın yaratılması için yapılan iradi tercihlerdir.

Bütün bu anlatılanlardan çıkarılabilecek bir hüküm de Enbiya sûresinin 22. ayetinde *“Hâlbuki gökte ve yerde, Allah’tan başka tanrılar bulunsaydı, oraların nizamı bozulurdu. Demek ki o yüce arş ve hükümrânlığın sahibi Allah, onların zanlarından, onların Allah’a reva gördükleri vasıflardan münezzehtir, yücedir.”* ifade edildiği şekliyle, kâinatta bozgunculuk ve kaos olmaması için tek Allah’ın (c.c.) olması şarttır.

Faraza kâinatta kemal sıfatları ile muttasıf yani ilmi, kudreti, iradesi mutlak ve sınırsız olan birden fazla ilâh bulunsaydı şu ihtimaller olabilirdi:

1. Onlardan yalnız birinin hükmü yürüseydi diğerleri âciz ve noksan olurlardı ki bu ilâh olmakla bağdaştırılmaz.
2. Her biri eşit kudret ve hâkimiyete sahip olsalardı, ayrı ayrı nizamların

bulunması gerekirdi. O takdirde de mevcut olan bu düzen kurulmazdı.

3. İlâhların fazla değil, sadece iki tane olup bunların bir tek nizam kurup birleştikleri varsayılırsa, iki etkenin (illetin) bir nesne (ma'lûl) üzerinde çekişmesi sonucu ortaya çıkar, bu durumda nizamın devamı imkânsız olurdu.

4. Birbirleriyle anlaşmazlık hâlinde olsalardı zaten baştan beri hiçbir sistem kurulamazdı.⁶

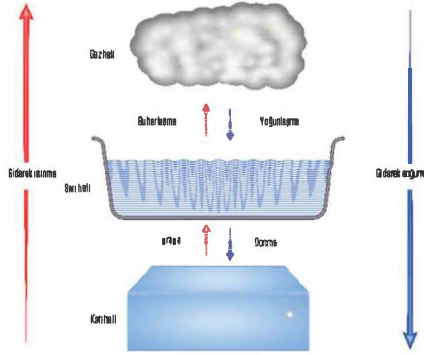
C. Canlı her şeyi sudan yarattık!

Dünyada hayatın yaratılması ve devamı için Antik Yunan'dan itibaren kabul edilen dört esas (anâsır-ı erbaa) yani hava, su, toprak ateş aslında bugün ilmen de tespit edildiği üzere hemen hemen aynıdır. Havadan kastedilen oksijen, karbondioksit ve azot, sudan kastedilen hidrojen ve oksijen, topraktan kastedilen karbon, demir, kalsiyum, sodyum, fosfor, kükürt vs. değişik miktarlardaki elementler ve ateşten kastedilen de Güneş enerjisidir.

Hayatın var olması için gereken sebep konumundaki bu unsurların her birinin belli oranlarda ve hassas miktarlarda, uygun zamanlarda ve bir arada olmaları gerekir. Söz konusu bütün bu gerekliliğin hepsinin ölçülü bir şekilde hazır olmasını tesadüfe bağlamak ne derece geçerlidir? Aşağıda Prof. Marcos Eberlin'in sadece su ile ilgili olan enteresan ifadelerine bakarak, suyun yaratılması ve ihtiyaç sahiplerine gönderilmesi ile ilgili hususlara, tesadüfleri çöpe atacak mucizevi yönlerle dikkati çekelim:⁷

“Dünyamız hayata ev sahipliği yapmak için pek çok açıdan ideal olarak hazırlanmış bir yerdir. Dikkatlice zamanlanmış yirmi dört saatlik dönüşü, büyük dengeleyici uydusu (ay), Samanyolu’nun galaksisi içindeki ‘yaşanabilir bölge’ içindeki konumu, özel bir yıldız (Güneş) olan mükemmel uzaklığı ve onu uzayın birçok tehlikesinden koruyan gaz devleri olan komşu gezegenleri ile Dünya mükemmel bir şekilde hayatın dostudur. Ancak bütün bu şartlara rağmen biyokimyanın (organik) reaksiyonlarına imkân tanıyacak hususi vasıflarından mahrum edilseydi, Dünya yine de hayata ev sahipliği yapamazdı. Mesela, hayatın yerleşmesi için zemin olacak katı kabuğu kolayca bir çöl olabilir, gündüzleri cayırlar yanarken geceleri donabilirdi. Durum böyle olsaydı, mesafelerin, fiziki/kimyevi özelliklerin veya dönüş periyodunun dikkatli bir şekilde ayarlanması bir işe yaramazdı.

Neyse ki bütün bunları bilen Rabbimiz, onlarca benzersiz özelliğe sahip (kimyacılar göre suyun 74 eşsiz hatta tuhaf özelliği vardır) muhteşem bir molekül olan 'su'yu yaratarak, Dünya'nın ihtiyacını mükemmel bir şekilde karşılayan bir çözümü de göndermiştir. Çoğumuz için kokusuz ve renksiz olan saf suyu tabii kabul etmek kolaydır. Ama aslında bu büyük bir kimyevi mucizedir. Suyun ve hayat için gerekli birçok elementin işe yarar hâle gelebilmesi, kimya ve fiziğin sayısız kanunlarının işletilerek hayatî maddeler olarak sergilenmesi ancak su ile mümkün olabilmektedir.

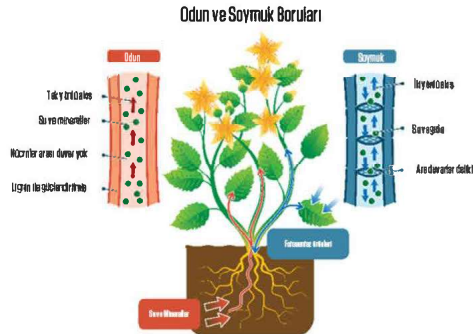
Çok mu şanslıyız? Yoksa su hayat için Dünya'ya gönderilmiş bir madde midir? Güneş sistemimizin başka yerlerinde sıvı hâlde su bulmak çok zor olsa da Dünyamız üzerinde önemli miktarda hem katı hem de sıvı hâlde su bulunmaktadır.

Güneş sistemi ve ötesindeki sistemlerde gerçekten de su mevcuttur, ancak çoğunlukla katı ya da gaz hâlinde olup hayata hiç faydası yoktur. Dünyamızda ise katı, sıvı ve buhar (gaz) olarak üç hâlde de suyumuz vardır. Enteresan olan husus bu Dünyamızda hayatın mevcudiyeti için suyun bu üç hâline de ihtiyacımız vardır.

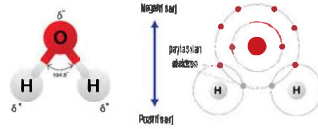
İlmi sonsuz bir Yaratıcı tarafından bu ihtiyaç bilinmemiş ve Dünyamız Samanyolu'ndaki diğer gezegenler gibi olsaydı, burada hayat asla var olamazdı. Hayat için engel ve çıkmaz sokak olabilecek binlerce problem, suyun çeşitli kimyevi özellikleri ile çözülür ve hayata uygun bileşiklerin sentezi mümkün kılınır.

Suya verilen önemli bir özellik olan yüksek özgül ısısı sayesinde gece ve gündüz arasındaki sıcaklık değişimleri ılımlı hâle getirilir, gündüzleri ısının emilmesi ve geceleri serbest bırakılmasıyla, havanın sıcaklığı dengelenir. Suyu buharlaştırmak için gereken büyük ısı miktarı, sıcak yaz günlerinde tenimizden buharlaştırılarak serinlememize de yardımcı olur.

Su yeryüzünde ve atmosferde hayati bir öneme sahip olmanın dışında, aynı zamanda vücudumuzun biyokimyası için de çok önemli kılınmıştır. Vücut ağırlığımızın yaklaşık üçte ikisini oluşturan su, insan fizyolojisi için o kadar önemlidir ki eksikliğinde birkaç gün içinde ölürüz. Suya verilen pek çok sıra dışı özellik sayesinde birçok kritik biyokimyevi reaksiyon ve fizyolojik ihtiyaçlar yerine getirilir. Mesela su nispeten zayıf bir ısı iletkenidir ve bu özelliği ile ekstrem (zor) şartlarda yaşayan organizmaların çok kolay kaynamasını veya donmasını engeller.

Mikro ölçekte bakarsak, suyun olağandışı özelliklerinin en başında hücre zarlarına nüfuz etmesi, güçlü bir fiziki kılcallık tesiriyle çok uzun ağaçların bile tepesine çıkmasına ve gerektiğinde yaprakların yüzeyinden buharlaşmasına imkân tanınmasıyla bitkilerin hem sayısız biyokimyevi süreçlerle gıdaları sentezlemesi hem de taşınması gerçekleştirilir. Suyun bunun gibi hayat için gerekli diğer birçok özelliğinin temelleri, henüz kâinatta ortaya çıkmadan önce ezeli ve ebedî bir ilimle bilinmeden atılamaz.

Su molekülünün iki kutuplu oluşunun sebebi, oksijen atomunun negatif, hidrojen tarafının ise biraz pozitif yaratılmasıdır, çünkü oksijenin elektronegatifliği hidrojenden daha yüksektir.

Bu özellikler nelerdir? Henüz atomlar yaratıldığında hidrojen ve oksijen atomlarını teşkil eden nötron, proton ve elektronların özgül kütleleri ve elektrik yükleri suyu meydana getirmek için baştan ayarlanmıştır. Bu ayarlamayı tesadüfen hayal bile edemezsiniz. Protonları ve nötronları stabilize eden ve onları çekirdekte bir arada tutan nükleer kuvvetlerin güçleri, elektromanyetik kuvvetin gücü, H₂O molekülündeki belirli enerji seviyelerinde hem hidrojen (H) hem de oksijenin (O) orijinal elektron çiftlerinin bir arada tutulmasıyla moleküler yörüngelerini şekillendiren kimyevi kurallar ve fiziki kuantum kanunları bilinmeden su molekülü tesadüfen yapılamazdı. Pauli Dışlama Prensipli'ne göre su molekülünü teşkil edecek atomların (H-O-H) merkezi çekirdeklerinin etrafındaki yörüngelerin her birindeki elektron sayısı ikiyle sınırlanmıştır. Merkezi oksijen atomunu çevreleyen elektronların bağlı ve bağlı olmayan çiftleri için itme kuvvetlerinin gücü, bu tür atomların davranışı ve su molekülünün yapısında hidrojenlerin bağlanma açılarının çok kesin bir şekilde belirlenmesinde evrensel bir sabite konulmuştur. Dünya'da hayatı mümkün kılan daha başka onlarca sabite de yine suyun bu

mükemmel değerini hassas bir şekilde dengelemek için tesadüfleri açıkça reddeden bir şekilde önceden belirlenmiştir.”

Yeryüzünde hayatın tesadüfen ortaya çıkması için gerekli bütün parametrelerin ayarlanması, ihtimal hesaplarıyla izah edilemeyecek ve aklın alamayacağı korkunç rakamlarla bile açıklanamaz.

D. Bir protein molekülünün oluşma ihtimali

Yeryüzünde hayatın ortaya çıkması ve devam etmesi için Samanyolu-Güneş-Dünya-Ay sisteminde olması gereken hassas ayar, çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Buna göre bir gezegen, uydusu, yıldızı ve galaksisi herhangi bir hayat çeşidinin var olabilmesi için çok dar aralıklar içindeki belli parametrelere sahip olmalıdır.

Kısaca sayacak olursak: Galaksinin tipi, Süpernova patlamalarının uzaklığı-yakınlığı, erken veya geç oluşması, sık veya seyrek olması; gezegeni oluşturacak yıldızın galaksi merkezine uzaklığı-yakınlığı, gezegen sistemindeki yıldızların sayısının az veya çok oluşu, eski veya yeni oluşu, yıldızın büyüklüğü-küçüklüğü, gezegeni doğuracak yıldızın rengi ve parlaklığının derecesi, yüzey yer çekimi, yörünge düzleminin eğikliği, yörüngenin eksantrikliği, dönme ekseninin eğikliği, kendi eksenini etrafındaki dönme süresi, gezegenin yaşı, kabuğunun kalınlığı, manyetik alanı, yansıyan ışığın gezegen üzerine düşen toplam ışık miktarına oranı, göktaşı veya kuyruklu yıldız çarpma nispeti, atmosferdeki oksijen/azot nispeti, karbondioksit ve su buharı seviyesi, elektrik boşalma nispeti, ozon seviyesi ve oksijen miktarı, sismik aktivite, okyanus/kıta nispeti, kıtaların küre üzerindeki dağılımı, topraktaki mineraller, Ay ile karşılıklı çekim güçleri gibi birçok

parametrenin her birinin eksikliği veya fazlalığı hayat için bir problem oluşturmaktadır. Dolayısıyla yeryüzü açısından yukarıda saydığımız bütün şartların en ideal ölçülerde ayarlanması gerekmektedir.

Cansız gök cisimlerinde bu düzenlemeyi kendi kendilerine oluşturacak bir irade, akıl ve şuur olmadığını herkes kabul ettiğine göre bunların, ya tesadüfen bugünkü konumlarını ve terkiplerini almaları gerektiğine yahut ilmi ve kudreti sonsuz bir Yaratıcının dilemesiyle yaratıldıklarına inanmaktan başka bir yol kalmamaktadır. Bundan dolayı evrimciler “ihtimal, şans ve tesadüf” gibi kavramları ustaca gizleyerek onları dünya görüşlerinin temeline koymuşlardır. Bu kavramlar birçok kişinin ağzında sıkça zikredilmesine rağmen bunların gerçekte bir varlıklarının veya iş görme güçlerinin olup olmadığı pek konuşulmaz.

Matematiğin ihtimallerle ilgili teorilerini ve hesaplamalarını kullanan birçok araştırmacının çeşitli konularda ortaya koydukları aklın almayacağı kadar korkunç rakamlar, evrimciler tarafından devamlı gözardı edilmiş, böylece “ihtimal” ve “şans” gibi kavramlara dayanarak meydana geleceği iddia edilen hadiseler, çok basit hemen oluşabilecek cinsten vakalar olarak takdim edilmiştir. Hâlbuki bu konuda evrime inanan veya inanmayan birçok araştırmacının yaptıkları birkaç örnek hesaba bile kısaca göz atmakla, şansa ve ihtimale bağlı olarak herhangi bir biyolojik varlığın en küçük parçasının bile ortaya çıkma ihtimalinin sıfır olduğu çok açık olarak görülecektir.

Bu konuda Hoyle, Crick, Guye, Morowitz, Salisbury ve en önemlisi Coppedge gibi isimlerin çok sayıdaki örneklerinden bazılarına temas etmek, meselenin açıklanması açısından önemli olacaktır. Emerson Thomas McMullen adı geçen

şahıslardan aldığı bazı hesaplamaları kısaca özetlemiştir:⁸

Mesela ABD’de bir derginin her yıl düzenlediği 1.000.000 dolarlık piyango çekilişinde bir kişinin bu ikramiyeyi kazanma şansının 1.2×10^{-8} olduğu hesaplanmıştır. Bunun manası, bir kişi eğer 120.000.000 yıl yaşarsa bu piyangoyu bir kez kazanma ihtimaline sahiptir. Sir Fred Hoyle ve arkadaşına göre biz, bu derginin piyango çekilişindeki büyük ikramiyeyi kazanmış olan birisinden çok daha fazla mucizevi bir şekilde ikramiye kazanmış durumdayız. Zira yeryüzünde hayatın tabii olaylarla tesadüfen ortaya çıkma ihtimali yanında piyango biletinin çıkma ihtimali çok basit kalmaktadır. Hoyle ve Wickramasinghe’nin hesabına göre sadece bir hücrede temel olarak bulunması gereken 2000 enzimin tesadüfen oluşma ihtimali $10^{40.000}$ ’de birdir.⁹ Bu rakamın manası on rakamının sağına kırk bin tane sıfır demektir. Bütün kâinat amino asit çorbası ile dolu olsa böyle bir ihtimalin tahakkuku mümkün değildir. Ayrıca yine Hoyle’a göre çocukların oynadığı ve bütün yüzlerinin aynı renkten olması için çalıştıkları Rubik kübünün kendi kendine oluşması için her saniye tesadüfi bir hareket yapacak şekilde hareket edilse, 1.35 trilyon sene gerekmektedir ki bu Dünya’nın yaşının 300 misli bir süreye ihtiyaç var demektir.¹⁰ Öyleyse buradaki gerçek mesele, evrimin mümkün olup olmadığı değil, muhtemel olup olmadığıdır. Sir Fred Hoyle, *The Nature of the Universe* (Kâinatın Mahiyeti) isimli eserinde, kâinatın tahmin edilen on milyar yaşının bile gelişmiş memelilerin hayat süreçlerini düzenleyen 2.000 genin her birindeki çekirdek kodların böyle şansa dayalı bir evrimle gerçekleşmesi için yeterli olmayacağını söyler. Ona göre bu rastgele mutasyonların uzunca bir sürede şans eseri olarak o kadar kompleks bir münasebeti düzenlediğine, genetik kodları belirlediğine inanmak, tıpkı “bir kasırganın üzerinden geçtiği hurda yığınlarından gerekli malzemeleri toplayarak Boeing 747 uçağı monte edebileceğine inanmak” gibi bir şeydir. Hayatın uzaydan geldiğini savunan Hoyle bu ifadeleriyle yeryüzündeki bir biyokimyevi evrime karşı çıkmış olmaktadır. DNA molekülünün kaşiflerinden biri olan Crick, hayatın tabii şartlarla kendi kendine ortaya çıkma ihtimalinin çok çok düşük olduğunu söylemektedir. Ne var ki o bunu söylemesine rağmen yaratılışa inanmayan birisidir.¹¹

Ünlü İsviçreli matematikçi Charles Eugénie Guye (1866-1942), DNA'nın temel biyokimyevi kademelerini esas alarak ve çok basitleştirilmiş olması için proteinleri teşkil edecek atomları sadece iki çeşit kabul ederek yaptığı hesaplamalar neticesinde $2,2 \times 10^{320}$ rakamını bulmuştur. C, H, O, N ve S gibi beş elementin 40.000 atomundan çok basit bir protein molekülü için ise 10^{160} sonucuna varmıştır.¹² Bundan yola çıkarak hesap yapan Pierre Lecompte du Noüy, *“İnsanın Geleceği”* isimli eserinde böyle bir protein molekülünün tesadüfen meydana gelebilmesi için 10^{243} yıl geçmesi gerektiğini bildirmiştir.¹³ Oysa, kâinatın yaşı 10^{11} yıldan bile küçüktür. Dünyanın yaşı ise ancak beş milyar yıldır.

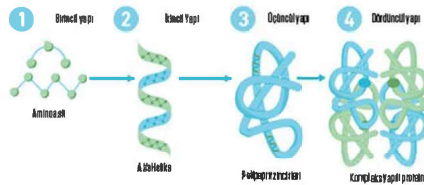
İpler, şeritler ve kabloların karışmış bir yumağı gibi görülen bu resim, özel bir protein molekülü olup, her bir kıvrım ve katlanmanın yeri baştan bellidir.

Yüksek yapıli organizmaların genetik programları birkaç milyar bit (bilgisayar dilinde 0 ve 1 ile temsil edilen en küçük birim) seviyesinde veya bin cilt eserlik küçük bir kütüphanedeki harf dizilerine eş değeri bilgi ihtiva etmektedir (İnsan genomu üç milyardan fazla baz çifti ihtiva eder. Yani her baz çiftini iki bit olarak kabul edersek, bu durumda $6,15 \times 10^9$ veya altı milyar bit'lik bilgi, yaklaşık 770 megabit yer kaplar.) Fakat DNA'ların sadece onda biri bile bilgi taşıyıcı olsa, problem aynıdır. Bu genetik programlar, kompleks bir organizmayı oluşturan

milyarlarca milyar hücrenin büyümesine ve gelişmesine sebep olacak komutları, belli doku ve organlara göre özelleştiren ve düzenleyen binlerce algoritmayı, kodlanmış formlar şeklinde ihtiva etmektedir. Denton’a göre septik biri için bile bu programların sadece tesadüfî bir süreçle meydana geldiğine inanmak akıl açısından utanç vericidir. Fakat Darwinci’ye gelince, o bu hipotezi küçük bir şüphe gölgesine yer vermeksizin kabul etmektedir, çünkü onun için önceliği gözlem değil, baştan kurguladığı hüküm yani paradigma almaktadır.

Evet, metafiziki bir paradigma her zaman test edilebilir, fakat Darwinizm bilimin gözlem verilerini dün ve bugün açıklayamadığı ve bu yüzden de bilim olma geçerliliğini yitirdiği hâlde, daima bir ön kabul olarak dayatılmaya devam etmektedir.

Aslında meselenin temelindeki önemli bir yanlışlık, bu kavramların yeterince ele alınıp tartışılmamasından kaynaklanmaktadır. Tesadüfçüler bir para ile yazı-tura veya zar atma şeklindeki basit ihtimal hesaplarını en basit bir proteinin meydana gelişinden itibaren diğer organik moleküllere, organellere ve hücreye tatbik etmekte, fakat milyonlarca molekül seviyelerindeki korkunç rakamları görünce zamana sığınmaktadırlar. Hâlbuki kâinatın ve Dünya’nın yaşını itibara alarak yapılan hesaplar da ihtimal hesaplarıyla yapılacak akıl yürütmelerin âcizliğini ortaya koymaktadır.

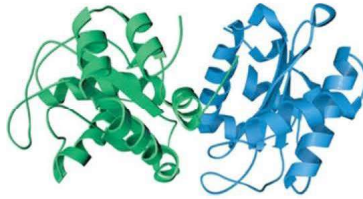

Proteinlerin zincir halinden üç boyutlu şekil kazanmaları için gereken katlanmaların nereden yapılacağını akılsız atomlar bilebilir mi?

Başlangıçta bir protein veya enzim molekülünün, bir organelin veya hücrenin tesadüfen ortaya çıkma ihtimalini küçük gösterip, *“Nasıl olduysa oldu, bir kerelik bir piyango ile hayat sahibi bir hücre tesadüfen (!) ortaya çıktı.”* diyelim. Fakat

mesele bu kadarla kalmamakta, evrimciler hücreden itibaren bütün dokuları, organları, metabolik süreçleri, anatomik sistemleri ve her şeyi ile mükemmel bir canlıyı da aynı kavramlara dayandırmak gerektiğini söylemektedirler. Onlara göre, tesadüflerin ve şansın rolü burada da bitmemekte, bütün canlı ekosistemleri, canlı-cansız münasebetleri, tamamıyla yeryüzü, Güneş sistemi ve topyekûn kâinat ardarda gelen tesadüfler zinciriyle oluşmaktadır. Kısacası bütün hayat, medeniyetler kuran insan beyni, insanlık, kâinat, her şey tesadüf eseridir. Her şeyin şansa ve tesadüflere dayandığı bir dünyada Allah'a, dine, vicdana ve ahlaka gerek kalır mı?(!) Atomlardan galaksilere kadar hiyerarşik bir sistemler yumağının en altındaki basamak tesadüflere dayandırıldığı takdirde, üstte kalan bütün basamakların da ardarda hiçliğe ve sahipsizliğe teslim edileceğine şüphe yoktur.

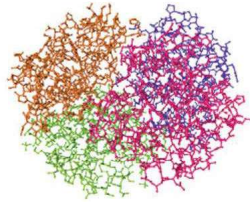
Burada canlının temel yapıtaşı hücre, hücrenin temel yapıtaşı da protein molekülleri olduğuna göre en basit bir protein molekülünün tesadüfen oluşup oluşamayacağı konusu üzerinde ihtimal hesapları açısından durmak önemli olabilir.

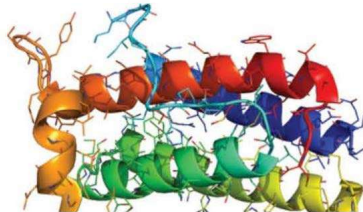
Tesadüf ve şansın bir plan içinde, bir gayeye uygun yapıları meydana getirip getiremeyeceği basit moleküler seviyeden ele alınıp incelenirse, daha üst seviyelerde tesadüflerin ortaya çıkıp çıkmayacağı hakkında kolay hüküm verilebilir. Yeryüzündeki bütün karbon, oksijen, hidrojen ve azot atomlarını, uygun nispetlerde ve en işe yarar şekilde gruplara ayırdığımızda 10^{41} grup meydana gelir. Her grupta saniyede 30 katrilyon reaksiyon olduğunu ve bunun yılda 10^{24} farklı zincir meydana getirecek süratte çalıştığını kabul edersek, bütün amino asit gruplarında senede toplam 10^{65} adet farklı zincir oluşabilir. Dünyanın yaşı olarak kabul edilen beş milyar seneden beri bu işlemin devam ettiği varsayılırsa, 10^{75}

adet farklı zincir meydana gelebileceği düşünülebilir. Bu rakam ilk anda çok büyük gözükabilir; dolayısıyla bu kadar ihtimal içinde bir protein meydana gelebileceği bazılarınca makul karşılanabilir. Ancak proteinlerin yapısı üzerinde biraz detaylı şekilde durulacak olursa, hesabın bu kadar basit olmadığı görülür.

Ortalama olarak 400 amino asit bulunduran bir protein molekülündeki 20 çeşit amino asidin kaç tane değişik zincir meydana getirebileceğini hesaplamak için 20'nin 400'üncü kuvvetini almamız gerekir. Bu rakam 10^{520} 'dir. Bunun manası, 10 rakamının sağına 520 sıfır konacağı ve bu kadar ihtimal içinde bir ihtimalin söz konusu olabileceğidir. Bu rast gele dizilmelerden işe yarar bir proteinin ortaya çıkma ihtimali (20 harfli bir alfabe ile 400 harfli manalı bir kelime yazma ihtimali) 10^{240} 'da birdir. Dünyanın bütün atomlarının amino asit yaptığı farz edildiğinde, dünyanın kuruluşundan bugüne kadar 10^{75} farklı zincir meydana gelebileceği daha önce belirtilmişti. Bu kadar zincir içinde kaç tane işe yarar protein çıkabileceğini bulmak için son iki rakamı birbirine bölmek gerekir ve bunun neticesi de 10^{-165} olur.

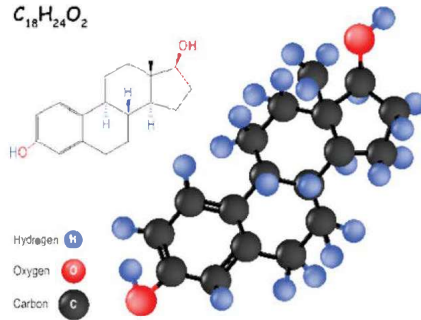
574 amino asitli bir protein için ihtimal hesabını yapmaya bile gerek kalmaz. Ama kör tesadüfün yapamadığı hemoglobinlerden, vücudumuzda her saniyede yaklaşık 3 trilyon adet meydana gelmektedir.

Yale Üniversitesinden Dr. Harold J. Morowitz en basit bir canlının yaşayabilmek için 239 çeşit proteine ihtiyacı olduğunu hesaplamıştır. Hâlbuki böyle bir canlı bugün bilinmemektedir ve bilinen en küçük bakterilerden olan *Mycoplasma hominis* (H. 39), 600 çeşit proteine sahiptir. Acaba bu kadar karışık yapılı dev moleküllere sahip en basit bir canlı tesadüfler sonucu meydana gelebilir mi?

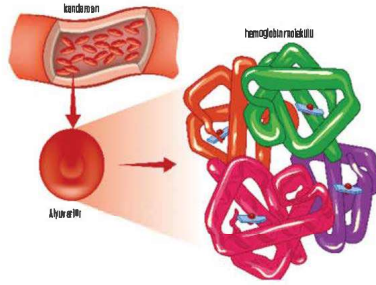
Yeryüzündeki bütün uygun atomları kullanarak bir tek işe yarar proteinin meydana gelme şansı 10^{165} 'de bir olarak hesaplanmıştı. Bunun gibi 239 proteinin ayrı ayrı meydana gelerek bir canlıyı tamamlama şanslarını birlikte düşündüğümüzde ihtimal hesabı akıl almaz boyutlara ulaşmaktadır. Hesabı uzatmadan verecek olursak, tesadüfen hayalî bir canlının oluşma ihtimali, trilyon kelimesini 9975 defa tekrarladıktan sonra varılan sayı ($10^{119.701}$) ne ise o kadarda birdir. Morowitz, *Biyolojide Enerji Akışı* isimli eserinde, canlı bir hücrenin ihtiyacı olan moleküllerin bağlanmaları için yeterli enerjinin sağlanmasının ihtimalini hesaplamıştır. Tamamen doğru moleküllerin bulunduğu bir okyanus içinde en basit bir hücre yapmak için gerekli olan ihtimal $10^{399.999.866}$ 'da birdir.¹⁴

Estrogen

Düşünmeye çok daha basit durumlardan devam edilebilir. Her biri ortalama bir metal para büyüklüğünde on tane yuvarlak karton kesip üzerlerine 1'den 10'a kadar sayılar yazıldığı ve bir torbaya konduğu farz edilsin. Bunlar iyice karıştırılrsa ve okunan her rakam tekrar torbaya atılmak üzere tek tek torbadan çekilmeye başlansa, kartonlar arasından 1 numaralıyı çekme ihtimali 1/10 olur. 1 ve 2'yi arka

arkaya çekme ihtimali ise 1/1000 dir. Bu şekilde 1'den 10'a kadar olan bütün sayıları arka arkaya çıkarmaya azmedilse ve her bir çekme işleminin, erişilmesi pek mümkün olmayan bir hızla, sadece bir saniyede tamamlandığı farz edilse dahi, yapmaya karar verilen bu işi %100 garantili bir şekilde başarabilmek için geceli gündüzlü tam 317 sene hiç durmadan çalışmayı göze almak gerekir. Çünkü 1'den 10'a kadar olan bütün sayıları bu şekilde rast gele sırasıyla çekmek ancak 1×10^{16} 'da 1 gibi çok küçük bir ihtimal dâhilindedir. On elemanlı bir sayı dizisi için mesele bu kadar büyük zorluk arz ederse, binlerce amino asit elemanından teşekkül eden protein zincirleri için durum herhâlde çok daha zor (hatta imkânsız) olacaktır.

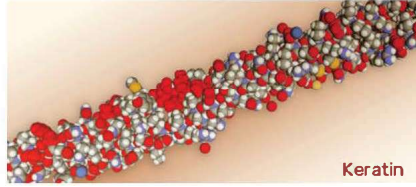

Kanımızda oksijen ve karbondioksit taşıyan hemoglobin molekülü

Böyle bir protein molekülünün tesadüfen teşekkül ihtimali bir kenara bırakılsa ve sadece on üç harfli iki kelimeden meydana gelen “*evrim hipotezi*” ifadesinin rast gele yazılma ihtimali incelense ortaya daha değişik bir tablo çıkar. Yirmi dokuz harfli alfabeden yapılacak rast gele çekilişlerle “*evrim hipotezi*” kelimelerini yazma ihtimali yaklaşık 290 trilyonda bir kadardır. Yale Üniversitesi’nden William Bennet’in İngiliz alfabesi ve lisanını esas alarak yaptırdığı bilgisayar hesapları Türkçe’ye uygulandığında, sadece Türk alfabesinin harflerini taşıyan bir daktilonun tuşlarına saniyede bir defa rast gele basan birinin, yalnızca bir kere “*evrim hipotezi*” yazabilmesi için yaklaşık 317 milyar yıl uğraşması gerektiği bulunacaktır.

Yer kabuğunda, suda, havada bulunan ve amino asitlerin yapısında yer alabilen karbon, azot, oksijen, hidrojen ve kükürt atomlarının tamamının amino asitler hâlinde birleşmiş olarak beklediği farz edilsin. Bu elementlerin mevcut bütün

atomlarının sayısı göz önüne alınırsa, her biri yirmi çeşit amino asitten yeterli miktarlarda ihtiva eden 10^{41} reaksiyoner amino asit ünitesi protein yapmak üzere hazır bekliyor demektir. Canlı hücrelerdeki gibi her bir ünite protein sentezinin ortalama beş saniye kadar bir zamanda başarılabilirdiği kabul edilirse, bu durumda her bir ünite senede 6 milyon 372 bin tane olmak üzere 10^{41} ünite, senede $6,3 \times 10^{57}$ amino asit zinciri yapabilecektir. Dev bir laboratuvar olan bütün yeryüzünün, Dünya ilk yaratıldığı andan hemen sonra faaliyete geçtiği ve tam 5 milyar seneden beri çalıştığı varsayılın. Bu hızla 5 milyar yıllık bir çalışma neticesinde tam 3.15×10^{57} amino asit polimeri sentezlenmiş olacaktır.

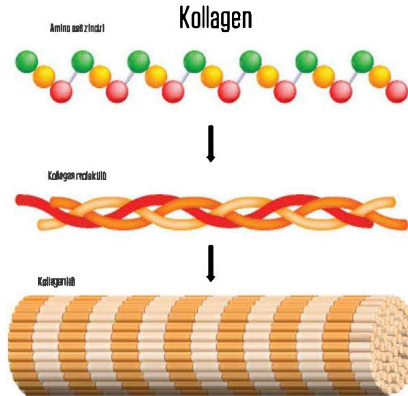
Tırnak, saç ve kılların yapısını teşkil eden keratin proteini.

Proteinleri belirleyen temel hususiyetlerden ikisinin, ihtiva ettiği amino asit çeşitleriyle aynı çeşitten bile olsalar, bu amino asitlerin zincir içindeki diziliş sıraları olduğu ve bu sebeplerden dolayı her X_n bir amino asidi temsil etmek üzere $X_1-X_2-X_3-X_4...X_{100}$ şeklinde gösterilebilecek bir proteinin $X_1-X_2-X_3-X_4...X_{100}$ 'den farklı özellikler taşıyacağı söylenmişti. "Protein" teriminin tarifi yapılırken de en az 100 amino asit ihtiva eden bir molekülün ancak hücrelerde yapı elemanı, enzim, hormon veya nükleoprotein olarak yer alması hâlinde protein sayılabileceği, herhangi bir hücrenin yapısında veya fonksiyonunda vazife almayan amino asit zincirlerinin ne kadar uzun olurlarsa olsunlar, protein sayılamayacakları belirtilmişti. Acaba $3,15 \times 10^{57}$ amino asit zincirinden kaç tanesi bu hususiyetleri taşıyor vasıftadır?

Eklemlerde yer alan Chondroitin sülfat molekülü

ABD'deki "*Biyolojide İhtimal Hesapları Araştırma Merkezi*" adlı kuruluştaki yapılan tecrübeye 2,3,4,5... şeklinde artan sayıda harf ihtiva eden kelimeler, alfabeyi meydana getiren harfler içinde rast gele çekilişlerle yazılmıştır. Sonra da bunlardan mana taşıyanlar tek tek sayılmış ve toplam çekiliş sayısı ile karşılaştırılarak istatistiki olarak şu neticeye varılmıştır: 20 harfli amino asit alfabesiyle yapılacak rast gele çekilişler neticesinde manalı bir kelime yani yapı veya fonksiyonda yer alabilecek bir proteinin meydana gelme ihtimali (p), amino asit sayısı (n) olmak üzere $p = (1/4)^n$ kadardır.

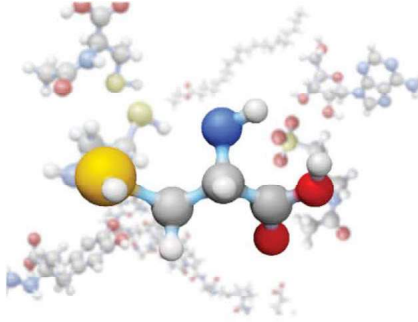

Derimizin esnekliğini ve gerginliğini sağlamada kullanılan Kollagen proteini

Az sayıda, mesela 100 amino asit ihtiva eden bir protein zincirinin tesadüfen meydana gelme ihtimali $P = (1/4)^{100}$ yani $6,22 \times 10^{-61}$ 'de 1'dir. Beş milyar yıl boyunca,

yapı ve fonksiyonda yer alabilecek kaç protein molekülü meydana gelebileceğini hesaplayabilmek için daha önce bulunan $3,2 \times 10^{57}$ sayısını $6,22 \times 10$

⁶¹'e bölmek gerekir. Netice yaklaşık olarak 0,00005 kadardır yani morfolojik veya fonksiyonel değeri olan tek bir protein molekülünün dahi tesadüfen teşekkül etmesi matematik bir kesinlikle imkânsızdır.

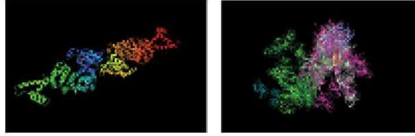

Glaskow Üniversitesinden Alexander G. Cairns-Smith de bu hususta şunları söylemektedir: *“Beş milyar yıl önce bütün dünya tamamen amino asit dolu olsaydı, üzerinde başka hiçbir şey bulunmasaydı ve dünyanın tarihi boyunca bu amino asitler her saniyede on birleşme yapsaydı bile tek bir protein molekülünün, mesela sadece bir insülin molekülünün tesadüfen meydana gelme ihtimali, sıfıra yakın derecede düşük olurdu.”*¹⁵

George Gamow'a ait şu misal konuya daha büyük bir açıklık kazandıracaktır: *“Bir bardak su alın ve masanızın üzerine koyun. Cana can katan bu suyun icabında ne kadar büyük bir tehlike kaynağı olabileceğini hiç düşündünüz mü? Suyu teşkil eden H₂O molekülleri, bütün diğer sıvı molekülleri gibi devamlı hareket hâlindedirler. Her molekül düzensiz (aslında bu, henüz ölçmeyi başaramadığımız bir düzendir)*

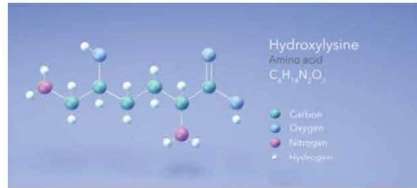
bir şekilde herhangi bir istikamete yönelebilir. Her biri başka başka doğrultularda hareket eden bu moleküllerin -(P=1/10x olacak şekilde)- hepsinin birden aynı yöne gitmeye başlamaları ihtimal dâhilindedir. Mesela bu su bardağındaki moleküllerin hepsi birden tesadüfen yukarı doğru hareket etse, bardaktaki su bir füzeden daha hızlı bir hâl alacak; masamızın üzerindeki bardakta uslu uslu dururken, birdenbire kurşun gibi tavana doğru fırlayacaktır. Gerçekleşmesi, matematik olarak bir tek protein molekülünün tesadüfen teşekkülünden çok daha muhtemel olduğu hâlde, yaşadığımızın reddettiği durumu günümüze kadar müşahade eden çıkmamıştır; herhalde dünya var oldukça gören de olmayacaktır.”¹⁶

Benzer bir hesap 100 amino asitlik (çok küçük) bir protein için de yapılabilir. 100 amino asit tesadüfi olarak 10^{158} değişik durumda dizilebilir ve bunlardan sadece bir tanesi gerekli protein molekülüdür. Kâinattaki 10^{80} atom bu 100 amino asitlik proteini meydana getirmek üzere kullanılıyorsa herhangi bir zamanda 100 birimlik 10^{78} grup meydana gelebilir. Her seferinde meydana gelen kombinasyon işe yaramadığı için amino asitleri tekrar çekiliş yaptığımız torbaya geri atar ve arka arkaya 100 çekiliş yaparız. Saniyede bir milyar (10^9) çekiliş yaptığımızı farz ettiğimizde, kâinatın yaşını da 30 milyar yıl (10^{18} saniye) kabul ettiğimizde bu tip kombinasyonların sayısı $10^{78} \times 10^9 \times 10^{78} = 10^{105}$ ’dir. Bunlardan bir tanesinin uygun protein olma şansı $10^{158} / 10^{105} = 10^{53}$ ’te bir gibi çok küçük bir rakamdır. Hâlbuki 100 amino asitlik bir protein çok basittir. Canlılarda görülen proteinlerin birçoğu 400 amino asitten aşağı değildir.¹⁷

İhtimal hesapları konusunda en geniş bilgiyi “Evrim: Mümkün mü veya İmkânsız mı?” isimli kitabında James F. Coppedge vermektedir. “Teknik Olmayan Bir Lisanla Moleküler Biyoloji ve Şans Kanunları” şeklinde alt başlığı bulunan kitabın 1, 4 ve 6. bölümlerinde çok geniş olarak Harowitz gibi araştırmacılardan da iktibaslar hâlinde verilen bilgiler, tesadüfü ve şansı tamamen geçersiz bir iddia hâline

dönüştürmektedir. Coppedge'a göre protein oluşması için son derece imkânsız olan ilk Dünya şartlarında, bütün şartları uygun kabul etsek ve saniyenin 10 milyarda üçü kadar kısa bir zamanda reaksiyona girse ve bir amino asit zinciri oluşsa (bu durum normal hızla saniyede 150 bin trilyon amino asit yapılıyor olsun demektir), bir proteinin oluşma ihtimali 10^{287} demektir. En basit denebilecek hayat sahibi bir hücrede en az 239 proteine ihtiyaç duyulduğuna göre bunların hepsinin birden meydana gelme ihtimali $10^{119.879}$ da birdir. Tabii ki bu da imkânsızdır.

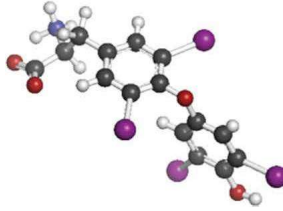
Kıkırdakların yapısında bulunan hydroxylisin aminoasiti

Frank B. Salisbury'nin hesabına göre 1500 amino asitten yapılmış bir proteinin tesadüfen oluşma şansı 10^{450} da birdir. Saniyenin milyarda biri kadar bir sürede bir deneme yapılırsa, bu denemeye 10^{80} (kâinattaki atom sayısı kadar) tane amino asit girse bu denemelerin 30 milyar yıl (10^{18} saniye) devam ettiği farz edilse zaman içindeki toplam deneme sayısı 10^{107} olur. Bu ise 10^{350} den çok küçüktür.¹⁸

Salisbury, genlerin de rastgele, şans eseri ortaya çıkamayacağını açıkça söylemektedir. Ona göre genler varsa muhakkak surette enzimlere ihtiyaç vardır. Evrimci görüşe göre ilk enzimler mevcut genlerin tesadüfi mutasyonlarıyla ortaya çıkmıştır. Bu durumda genlerin oluşması için bir hesap yapan Salisbury, okuyanı tebessüm ettirecek bir neticeye varmaktadır: Eğer bütün gezegenlerin sayısını yaklaşık 10^{20} kabul edersek ve her gezegenin üzerinin okyanuslarla doldurulduğunu düşünersek, ayrıca okyanusların içinin de her biri en az 1000 nükleotidden oluşan DNA parçalarıyla dolu olduğunu kabul ederek bunların bir saniyede milyon kere çoğaldığını ve bu işlemin her seferinde mutasyon meydana gelecek şekilde devam ettiğini kabul etsek bile istenen neticenin oluşması için en iyi tahminlerle bu rakam 10^{415} da 1 olmaktadır. Dünyanın yaşı Salisbury'e göre 4

milyar olduğuna göre (4x106) tabii seleksiyon ve tesadüfün hayatı ortaya çıkarması imkânsızdır.

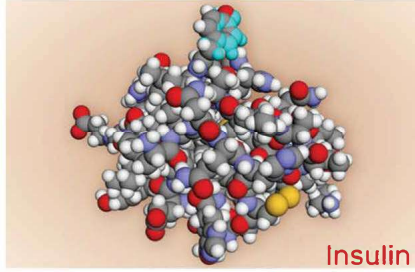
“Hayatın kendi kendine ortaya çıkması ihtimalinin hesabı” ile ilgili olarak benzer bir başlıkla yazdığı makalesinde Yockey şöyle demektedir: *“Saf bir su içinde biyolojik aktiviteye sahip amino asitlerden 109 senede 49 amino asitlik küçük bir polipeptid molekülü meydana gelebilir.”*¹⁹ hâlbuki en basit hipotetik bir canlı modeli olabilecek bir hücrede bile en az 256 protein vardır.

Tiroid bezinden salgılanan thyroxin hormonu

Protein moleküllerinin en küçüklerinden biri, 51 amino asitten müteşekkil ve 6000 molekül ağırlığına sahip olan insülin proteindir ve şeker metabolizması için çok önemli bir hormondur. İnsülin proteinini yapacak amino asitlerin her birinin belli bir düzen ve şekilde belli bir yerden bağlanarak kuracakları zincirin kendiliğinden oluşma ihtimalini hesaplamak için 20 rakamını 51 kere 20 ile çarpmak gerekir. Ortaya çıkacak rakam, kâinatın ömrünün milyarlarca katına bile sığmayacak kadar büyüktür. İnsülini meydana getiren ve ondan daha kompleks olan proinsülin molekülü ise çeşitli hayvan gruplarında 81-86 arasında değişen sayıda amino asitten yapılmıştır. Ortalama olarak 84 kabul edilirse; 20 amino asit çeşidinden bir proinsülin molekülünün tesadüfen meydana gelmesi ihtimali 20^{84} veya 10^{105} ’da 1’dir. 109 sıfırlı bu rakamı okumak bile başlıbaşına bir meseleyken, proinsülinin kendi kendine tesadüfen meydana geldiğini söylemek çok kolay olmasa gerek. Buna rağmen yine de “Matematik olarak bir ihtimal var, tamamen sıfır değil.” diye diretenlere yine matematikçilerin bir kuralını söyleyelim: Matematikte 10^{50} ’de 1 ihtimalden küçük ihtimaller “sıfır” kabul edilir. Tabii ki Allah ihtimal ve tesadüf gibi kavramlarla iş görmekten münezzeh olup, belki de bu

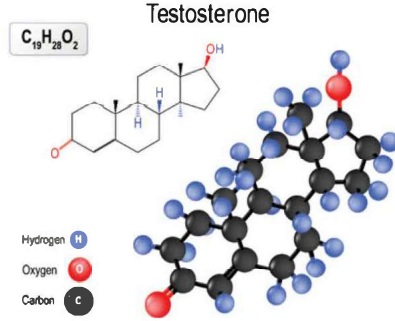
10⁵¹'de 1 ihtimal *“imtihan sırrı”* içindir. Yoksa yıldızlar Allah'ın (c.c.) emri ile uzayda *“lâ ilâhe illallah”* yazacak şekilde dizilirdi. Ama çekim güçlerinin farklı bir matematik içinde işletilmesi sebebiyle, insanların çoğu gökteki yıldızları tesadüfi bir patlamanın dağıttığı başıboş şekilde, gelişigüzel saçılmış cisimler zannederler.

Pankreastan salgılanan ve glikoz metabolizması için gerekli hormon olan İnsulin molekülü

Yukarıdaki ihtimal hesaplarına dönersek, bütün bu imkânsızlıklar karşısında, inatla inkârlarını sürdürmek isteyenler için imtihanın gereği olarak, mantıklı ve vicdanî olmasa da her zaman kendilerini kandıracak bir çıkış yolu bulunabilir. İşte bunlardan birisi de ateizme yeni bir model getiren astrofizikçi veya teorik fizikçi diyebileceğimiz Stephen Hawking'in çoklu kâinat veya paralel kâinatlar olarak isimlendirilen teorisidir. İhtimal hesaplarının korkunçluğu, akla ve mantığa uymayan rakamların büyüklüğü karşısında kendilerince bir çıkış yolu aramak için tesadüflerin şansını yükseltme arayışının bir ürünü olan bu anlayışın temel mantığı, sadece bir kâinattaki tesadüfi denemelerin sayısını ve zaman sürecini artırmak ve dolayısıyla kâinatın ihtimaller dâhilinde ortaya çıkabilme şansını yükseltmektir. Sonsuz ilim ve kudret sahibi bir Allah'ı kabul etmemek için sığınılan nokta, *“sonsuz sayıda çoklu kâinat”* teziyle, bir kâinatta tesadüfen hayat oluşmuyorsa, sonsuz sayıda kâinat olursa, nasıl olsa birisinde tesadüfen bu ihtimal ortaya çıkabilir beklentisi ateizm için sığınılacak son durak olmaktadır. Hâlbuki paralel kâinatlar düşüncesi ile diyelim ki kâinatların birisinde bir protein veya bir hücre tesadüfen oluştu, sonra bunun devamı nasıl olacak? Bir hücrelilerden çok hücrelilere, bitkilerden hayvanlara, omurgasızlardan omurgalılarına kadar

milyonlarca canlının, her bir türün ortaya çıkışına ait süreçlerin milyonlarca ara safhalarında ve yeniliklerle dolu her bir canlıya ait özelliklerin hep tesadüflerle ilerlemesini hiçbir akıl kabul edemez.

Erkeklik hormonu testosteron

Evrım hipotezinin naturalist yani tabiatçılık felsefesiyle harmanlanıp sunulması karşısında Hristiyan dünyasından verilen bir örnekte Shakespeare'in eserlerinin, bir milyar daktilonun başına oturmuş, bir milyar maymunun, bir milyar yıl boyunca süren yazma faaliyeti ile yazılmasının imkânsızlığı dile getirilir. Shakespeare'in Hamlet veya Macbeth gibi bir eserinin gerçek hayatta maymunlar tarafından yazılamayacağını akli olan herkes bilir. Ama yine de bunun adına "bilim" diyenler çıkabilir. Burada da sığınacakları nokta "Kütle çekim diye bir kanun olduğu için kâinat kendini hiçbir şeye dayanmadan yaratabilir ve yaratmıştır." diyerek, fizik kanunlarına "yaratıcı" rolü vermektir. Hâlbuki kanunlara bizim verdiğimiz "*yer çekimi kanunu, optik ve mekanik kanunlar, Boyle-Marriot kanunu, Arşimet kanunu vs.*" gibi isimler, belli bir işleyişi tarif etmek için verilmiştir. Yer çekiminin, ışığın, elektromanyetizmanın, suyun kaldırma gücünün, hava basıncının menşeleri veya kaynaklandıkları esas (temel) nedir, bunların yaratma gücü var mıdır? Bu kanunların somut veya soyut bir akılları, iradeleri var mıdır? Kanunların mükemmelliğinin ve her kanunda işletilen, ölçülebilen matematikle ifade edilen formülleri kim yazmıştır? Bir sanat eseri, bir kitap, bir heykel sanatkârından, yazarından, heykeltıraşından bağımsız izah edilebilir mi?

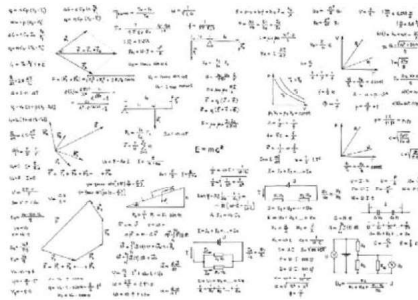

Herkesin bildiği gibi bir ülkeyi idare eden, kitapta yazılan kanunlar değil, o kanunları ilmiyle yazan ve kudretiyle, iradesiyle uygulayan iktidarın gücüdür. Bir bilgisayarı, otomobili veya bir roketi tasarlayıp, yüzlerce mühendislik hesapları ve matematik denklemler kullanarak yapan mühendisleri tanımamak ve onların kâğıt üzerinde ifade ettikleri formülleri Yaratıcı gibi görmek ne kadar sığ ve mantıksız bir düşüncedir.

Oxford Üniversitesi'nde matematik profesörü olan Dr. John Lennox, Stephen Hawking'e cevap olarak "Bilim adamları, matematik temeline oturmuş kanunları kullanarak, tabiatın mantığı izahına ait hipotez veya teoriler kurarlar. Fakat bu teoriler ve kanunların kendileri bu tabii hâdiseleri yaratamazlar. Teoriler ve kanunlar, tabiatta mevcut şartlar altında gerçekleşen olguların matematiğe dayandırma gayesiyle yapılan açıklamalarıdır. Bir tabiat kanunu, mevcut işleyişin tarifini ve neticede ortaya çıkması muhtemel eserin tahminini yapmaya

dayanır. Fakat kanunlar yaratıcı değildir ve olamaz, sadece işletilen süreci tarif eden ve formülleştirilmiş özet bilgidir. Fizik kanunları ne bir şey yaratabilirler ne de bir şeyin gerçekleşmesine sebep olabilirler. Mekanik kanunları hiçbir zaman bir nesnenin hareketini temin edemez, suyun veya havanın kaldırma gücünü ifade eden formüller bir gemiyi veya uçağı hareket ettiremez. Gemi ancak rüzgârın itmesiyle veya bir motorun çevirdiğı pervanenin gücüyle yol alır. Gemiye veya uçağı bu kanunlar yapamaz ancak mühendisler kâinattaki işleyişe ait prensipleri ortaya çıkarınca, bu prensiplere uygun yapılan geminin veya uçağın hareketini formüllerle ifade ederler ve buna da “kanun” ismini verirler. Ancak kâğıtta yazılı bu kanun, birisi uygulamadığı müddetçe sadece orada yazılı kalır.”

Dr. John Lennox bu konuda enteresan örneklerle konuyu daha anlaşılır kılmaktadır: “Yaşadığımız dünyada basit bir aritmetik kaidesi olan $1+1=2$, hiçbir zaman hiçbir şeyi var etmemiştir. Soyut bir mana olan bu kural, şimdiye kadar ne benim ne de başkasının banka hesabına para koymamıştır. Banka hesabıma bugün 1000 dolar ve yarın da 1000 dolar koysam, aritmetik kuralı bana 2000 dolarım olduğunu söyler. Ama ben kendim banka hesabıma hiç para koymasam ve bunu yapmasını aritmetik kurallarından beklesem, sonsuza kadar iflas etmiş olarak kalırım. Kanunların bir şey meydana getirebileceğini düşünmek, toplama işlemi yaparak para kazanabileceğinizi düşünmekten farksızdır. Matematik kanunlarının kendi başlarına kâinatı ve hayatı yarattığı şeklindeki radikal tabiatçı bir dünya tamamen bilim kurgudan ibarettir.”²⁰

Lennox çok mantıklı ve vicdanda da yer bulan açık ifadeleriyle Hawking’i tenkit

etmeye şu ifadeleriyle devam eder: “Böylesine bir düzenin kaostan meydana gelmesi imkânsızdır. Bunu mükemmel organizasyonu dizayn edip düzenleyen bir mevcut var olmalıdır.”

“Hawking, büyük bir tasarımcının varlığının, “eski bir fikir” olduğunu ve modern bilimin cevabı olmadığını söylüyor. Bununla ne demek istiyor? Modern bilim, modern bilim adamları tarafından üzerinde çalışılan birtakım bilim dallarıdır.” Bu ifadelerden sonra Lennox, Allah’a inanan fizikçilerden Bill Philips’i, insan genomu projesinin eski yöneticisi olan ve yaratıcıya inanan Francis Collins’i, Newton, Kepler, Galileo ve diğerleri gibi bilim adamlarıyla birlikte kendi üniversitesi olan Oxford’da hâlâ Allah’a inanan çok sayıda bilim adamı olduğunu söyleyerek, bu kişilerin bilim yapmalarının sebebinin de “Bilimin üstün bir aklın işine tercüman olmasındandır.” diyerek, Allah’a inanmanın çok güçlü bir düşünce olduğunu tekrar vurgulamaktadır.

Burada ilginç olan şudur ki çoklu evrenin varlığı yaratıcının varlığına karşı bir argüman değildir. Bu teori doğru ve hesaplanabilir olsaydı bile bu, yaratıcının olmadığını göstermeyecekti. Bir gazete makalesindeki esprili ve anlamlı eleştiriyi paylaşmak istiyorum: “Hawking’in kitabı modern kozmolojik fizik tarihinin kısa özeti olup, kuantum ve relativistik fizik kanunları, tıpkı ilâhî kitaplardaki mucizeler gibi çoğunluk tarafından kabul edilen ve hayranlık duyulacak şeyler gibi anlatılıyor. Çekim teorilerinden bahsederken, *‘hem her yerde olan hem görünmeyen bir ana kuvvetten, vücuda getirenden, yaratıcı bir kuvvetten’* bahsediyor. Bu kuvvet cihazlar ile algılanamıyor ve anlaşılabilir matematiksel tahminlerle incelenemiyor, ancak bütün her şeyi kuşatıyor, her yerde bulunma, her şeyi yapabilme özelliği var ve aynı zamanda da çok sırlı. Bu size birini (Yaratıcıyı) hatırlattı mı?”

C. S. Lewis bu konuda çok doğru bir tespitte bulunup şöyle demektedir: “İnsanoğlu neden bilimle uğraşmaya başladı? Çünkü tabiattaki hadiselerin ilişkili olduğu bazı kanunların olmasını bekliyorlardı ve tabiattaki kanunların var olduğunu düşünmelerinin sebebi de bir kanun yapıcının varlığına inanmalarıydı. Böyle baktığımız zaman, Yaratıcımız bilimin önündeki engel değil, bilimin var oluşunun sebebidir. Bu açıdan yaklaşılnca bilim mantıklı bir faaliyettir. Eğer

önümde kâinatın iki tane açıklaması varsa ve bunlardan birisi aklımın beynimin ürünü olduğunu, beynimin de akılsız ve yöneticisiz bir sürecin tesadüfi ürünü olduğunu söylüyorsa, bir araştırma ve bilgi aracı olan beynin, akılsız ve yöneticisiz bir süreç ile meydana geldiğine inanmam apaçık mantıksızlıktır. Bilim yapabiliyor olmamızın ve benim küçük aklımın bu büyük kâinatı biraz anlayabiliyor olmasının sebebinin Büyük Tasarımcının, yani Yaratıcının olması benim için çok daha mantıklıdır.”

Nobel ödüllü fizikçi Steven Weinberg “Tabiatın görünen sabit kanunlar ve hassas yapı hafife alınmamalıdır. Tabiatın bu hayata uygun, sabit ve hassas yapısı açıkça doğru görünüyor. Çoklu kâinatlar teorisi ise varlığına delil olmayan bir iddiadan ibarettir. Eğer böyle bir iddiayı bilimselmiş gibi sunarsak spekülasyon yapmış oluruz. Ayrıca insan hayatının oluşabilmesi için çoklu kâinatlar teorisindeki kâinatların sayısının, akıl almayacak kadar çok sayıda, en az 10^{56} kâinat olması gerekir. Bunun yanında kozmik mikrodalgayla, madde ve radyasyonun enerji yoğunlukları eşitlenmeden çok önce, kozmik arka planının sıcaklığındaki dalgalanmaların saçılmasını düşündüğümüzde en az 10^{120} adet paralel kâinat gereklidir.” şeklindeki ifadeleriyle meşhur ateist Richard Dawkins’e karşı çok ciddi ve ateistlerin kafasını karıştıracak bir hesabı ortaya koymuştur. Bir Yaratıcıyı kabul etmemek için kâinatımızdan başka 10^{120} tane başka kâinatın var olduğunu kabul etmek akıllı insan işi midir? Bu sayı şunu ifade ediyor: Kâinattaki toplam atom sayısının 10^{78} ile 10^{82} civarında olduğu düşünülüğünde, atomların her birinin üzerine bir trilyon yani 10^{12} tane sıfır koysak, $10^{78}+10^{12}=10^{90}$ eder, bu rakam bile yine de 10^{120} ’den inanılmaz derecede küçük kalmaktadır. Kısaca özetlersek; Allah’ı (c.c.) kabul etmemek için böyle bir rakam sayısında paralel kâinatlarda, tesadüflerin karmaşasından hayatın ortaya çıkabileceğinin kabul edilmesi gerekiyor.

-
- ³ Paul Davies, *Superforce: The Search for a Grand Unified Theory of Nature*, 1984, s. 184
- ⁴ Paul Davies, *God and the New Physics*, New York: Simon & Schuster, 1983, s. 189.
- ⁵ Hugh Ross, *Why the Universe is the Way it is*, Michigan: Baker Books, Grand Rapids, Ada, 2008.
- ⁶ Suat Yıldırım, *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, İstanbul/Üsküdar: Define Yayınları, 2013, s. 322.
- ⁷ Marcos Eberlin, *Foresight: How the Chemistry of Life Reveals Planning and Purpose*, Seattle: Discovery Institute Press, 2019.
- ⁸ Emerson Thomas McMullen, "Problems with chemical origins of life theories", 1998 (16 Nisan 1993 ile 3 Nisan 1995 tarihleri arasında Güney Carolina Üniversitesindeki konuşmalarından derlenmiş internet sitesindeki notlar. <http://www2.gasou.edu/facstaff/etmcmull/CHEM.htm>)
- ⁹ Fred Hoyle and Chandra Wickramasinghe, *Evolution from Space*, London: J.M.Dent and Sons, 1981, p. 24.
- ¹⁰ Fred Hoyle, *The Intelligent Universe*, London: Michael Joseph, 1982, p. 256.
- ¹¹ Francis Crick, *Life Itself: Its Origin and Nature*, New York: W.W. Norton, 1982, 192 pp.
- ¹² Vernon Henry Mottran'dan aktarma, 22 Nisan 1948, British Broadcasting Corporation.
- ¹³ Pierre Lecompte Du Noüy, *Human Destiny*, Longmans Gren and Co. First Ed., 1947, p. 33-34.
- ¹⁴ Harold J. Morowitz, *Energy Flow in Biology*, New York: Academic Press, 1968, pp. 179.
- ¹⁵ A.G. Cairns-Smit, *The Life Puzzle*, Edinburgh: Oliver and Boyd, 1971.
- ¹⁶ George Gamow, *The Creation of the Universe*, New York: Viking Press, Rev. ed., 1961.
- ¹⁷ James F. Coppedge, *Evolution: Possible or Impossible?*, California/Northridge: Probability Research in Molecular Biology, 1993, p. 107, 114, 115.
- ¹⁸ Frank B. Salisbury, "Natural Selection and the Complexity of the Gene", *Nature*, 224 (1969), p. 342.
- ¹⁹ H. P. Yockey, "A Calculation of the Probability of Spontaneous Biogenesis by Information Theory", *Journal of Theoretical Biology*, 67 (1977), p. 377-398. Daha sonra geliştirdiği bu bilgilere dayanarak 1992'de "*Information Theory and Molecular Biology*" ismiyle kitap hâline getirmiştir (Cambridge University Press, pp. 408)
- ²⁰ John C. Lennox, *God's Undertaker: Has Science Buried God?*, Lion Hudson. (Aramızda Kalsın Tanrı Var, Çev.: Reşit Şahin, Sare Levin Atalay, İstanbul: Ufuk Yayınları, 2012).

İkinci Muhal

Eğer her şey, Vâhid u Ehad olan Kadîr-i Zülcelal'e verilmezse, belki esbâba isnat edilse, lazım gelir ki âlemin pek çok anâsır ve esbâbı, her bir zîhayatın vücudunda müdahalesi bulunsun. Hâlbuki sinek gibi küçük bir mahlukun vücudunda, kemal-i intizam ile gayet hassas bir mizan ve tamam bir ittîfak ile muhtelif ve birbirine zıt, mübâyin esbâbın içtimâı, o kadar zahîr bir muhaldır ki sinek kanadı kadar şuuru bulunan, "Bu muhaldır, olamaz!" diyecektir. Evet, bir sineğin küçücük cismi, kâinatın ekser anâsır ve esbâbı ile alakadardır; belki bir hûlasasıdır. Eğer Kadîr-i Ezelî'ye verilmezse, o esbâb-ı maddiye onun vücudu yanında bizzat hazır bulunmak lazım; belki onun küçücük cisminde girmek gerektir. Belki cisminin küçük bir numunesi olan gözündeki bir hücreye girmeleri icab ediyor. Çünkü sebep maddi ise müsebbebin yanında ve içinde bulunması lazım geliyor. Şu hâlde, iki sineğin iğne ucu gibi parmakları yerleşmeyen o hücrede erkân-ı âlem ve anâsır ve tabâiîin, maddeten içinde bulunup, usta gibi içinde çalıştıklarını kabul etmek lazım geliyor.

İşte, Sofestâînin en eblehleri dahi böyle bir meslekten utanıyorlar.

İZAH

Sebeplerin Bir Noktada Buluşması

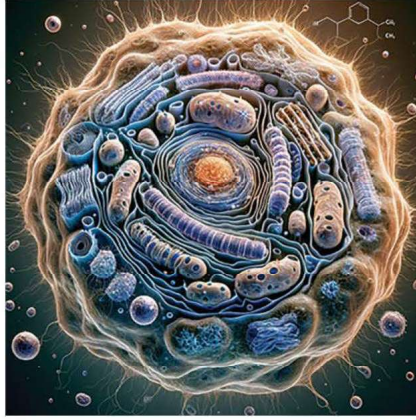
Bu meseleyi birbirine zıt düşen sebepler noktasından ele alacak olursak: Sebep maddi ise tesir edebilmesi için sebep olduğu şeyin yanında veya bizzat içinde bulunması gerekir. Mesela, bir evi usta ve işçiler yapıyorsa, evin yanında ve içinde bulunmaları gerekir. Bu prensibe göre "Bütün bu canlıları sebepler yaratıyor" diyenler bilmelidirler ki sadece bir insanın tek bir hücrelerinde her saniyede yaratılan binlerce analiz ve sentez reaksiyonlarının, hem de faydalı bir biçimde tesadüfen ortaya çıkma şansını matematik olarak ifade etmekten âciz kalırız.

Bir canlının vücudunu teşkil eden en küçük canlı birime "hücre" diyoruz. Hücreyi meydana getiren alt parçacıkların her biri de (organel) kendi başına sanatsal yapılarıdır. Burada örnek olarak sinek gibi küçük bir hayvanın verilmesi sanattaki

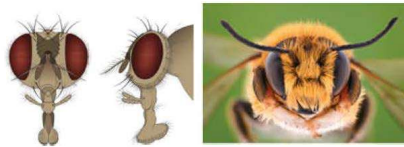
inceliği ve hassasiyeti daha fazla vurgulamak için olabilir. Bir balina ile sinek arasında kütle ve büyüklüğün gerektirdiği organizasyon kompleksliği dışında ince sanatlar açısından bir fark yoktur.

Yaşamak için olması gereken solunum, sindirim, boşaltım ve dolaşım faaliyetleri açısından bütün hayvanlar, bitkilerle ortak özelliklere sahip kılınmıştır. Bu dört fonksiyon dışında hayvanlara verilen hareket (kas) ve sinir sistemi fonksiyonları sayesinde hayvanlar daha hareketli ve aktif canlılardır. Küçücük bir sineğin sahip olduğu organlar, gerekli olan fonksiyonları yerine getirebilmeleri için sineğe en uygun yapıda ve büyüklükte olup, bütün hayvanlarda da aynı fonksiyonlar kendilerine uygun bir keyfiyette istihdam edilirler.

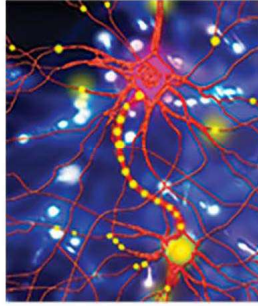

İnsanın beyinde 86 milyar nöron (sinir hücresi) varken sineklerin beyinde türler göre 100.000 ile 300.000 arasında değişebilen sayıda beyin hücresi vardır. Bununla birlikte böceklerden olan bal arısının beyinde 850.000 beyin hücresi vardır. Demek ki her hayvanın ihtiyacına uygun miktarda beyin hücresi veriliyor. Sineğin yaşamasında hiçbir eksiklik meydana gelmeden görme, tat alma, koklama, etrafındaki titreşimleri hissedip kendini koruma davranışları sergilemesinde, uçmasında, yön bulmasında, tavana baş aşağı konarak tutunmasında, gıdasını bulmasında hiçbir aksama olmadan hayatını sürdürmesinde sebeplerin en başında kendilerine verilen bu toplu iğne başından küçük beyin gelmektedir. Sinek beyninin merkezi kısmında yaklaşık 25.000 sinir hücresi arasında 20 milyon bağlantı vardır.

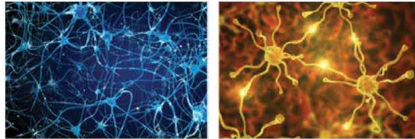

Hayal edebiliyormusunuz? 25 bin sinir hücresi arasındaki 20 milyon bağlantı için her bir nöronun kendisine ait bir aklı ve uyduğu bir planı olması gerekir. Hangi hücre, hangiisiyle irtibatla olacak bunun baştan bilinmesi gerekir ki sinek kanadını açacak iken bacağına kaldırmamasın veya ön ayağını uzatacakken, arka bacağı

açılmasın! Her sinir hücresi hangi organa bağlanacaksa ona göre büyüyüp dalları ilgili organa ve hücelere giderken yanlış bir organa bağlanmamalıdır. Hücre zarlarının yapısını teşkil eden protein ve yağ molekülleri kendi başlarına cansız atomlardan yapılmış oldukları hâlde, bu moleküllerin akli mı var, hayvanın vücudunun genel planından bilgileri mi var? Tabii ki moleküllerin böyle bir ilmi ve akli yoktur.

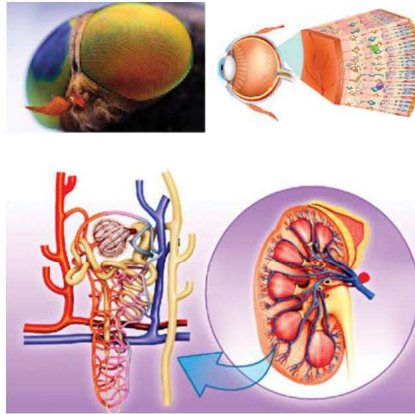

Bizim gözümüzde tek bir mercek varken, retinamızda 132 milyon görme hücresi (7 milyonu renkli, 125 milyonu siyah-beyaz görmek için) mevcutken sineğin gözünde her biri ayrı merceğe sahip olduğu için arı peteği görünümünde 3000 kadar gözcük bulunur. Her bir gözcük kendi içinde ışık alıcı hücre, renklendirici ve yalıtım sağlayan hücre, ışık kırıcı hücreler olmak üzere alt birimlerle çevrelenmiştir. Bu hücrelerin yapısındaki moleküllerin de kendi aralarında anlaşır iş bölümü yapmaları, hangi molekülün gözün hangi kısmında yer alacağı konusunda anlaşmaları gerekir ki bu moleküllerde de böyle bir akıl ve ilim vardır.

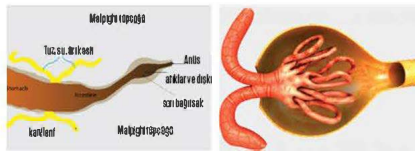

Bizim metabolizma sonucu oluşan azotlu atıkları (üre, ürik asit, amonyak) kandan ayırıp atabilmemiz için böbreklerimiz vardır. Her biri ortalama 160 gram kadar olan böbreğimizin birisinde 1 milyon süzme tüpçüğü (nephron) vardır. Sineğin de vücudundan azotlu atıkların atılması gerekir fakat onlar sulu idrar

çıkarmazlar. Onların bizim gibi böbreği de yoktur. Orta bağırsakları ile son bağırsakları arasına bağlanmış, minik kurtçuklar gibi görünen 150 kadar Malpighi tüpçükleri olarak isimlendirilen mikroskopik borucuklar, aynı işi yaparak zehirli atıkları vücut boşluğundan süzüp bağırsağa verirler. Böbrek vazifesi gören bu tüpçüklerdeki hücrelerin moleküllerinin böyle bir metabolizma reaksiyonunu yürütebilecek biyokimya bilgisine sahip oldukları söylenebilir mi?

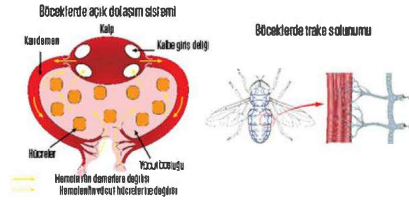

Sineğin kalbi de bize göre çok basit gibi gelebilir. İki sıra hücreyle örülmüş küçük bir borucuktan ibaret olan kalp dakikada 250 kadar atım yaparak hemolenf ismi verilen vücut sıvısını vücut boşluklarına arkadan öne doğru iletir. Solunum sistemi dolaşım sistemiyle koordineli olacağı için sineklerde akciğer yoktur fakat karın yanlarındaki sağlı sollu on kadar küçük deliklerden (spirakulum) giren hava, ağaç gövdesinden ayrılan dalların dağılması gibi trake sistemi denilen bir kanalcıklar ağı ile doğrudan dokulara iletilir.

Sol taraftaki Malpighi tüpçükleri böceklerde, sağ taraftaki bir nefron omurgalılarda azotlu atıkları vücuttan temizlemek için çalıştırılırken, yapılarındaki hücrelerin hiçbirinin bu faaliyette bir iradesi yoktur.

Sineğin biyolojisi ile ilgili daha çok şeyler söylenebilir, fakat bunlardan en enteresan olanından Kur'an-ı Kerim'de (Hac Suresi/73) bahsedilmiştir: *"Ey insanlar! İşte size bir misal veriliyor, ona iyi kulak verin: Sizin Allah'tan başka yalvardığınız bütün sahte tanrılar güç birliği yapsalar da bir sinek bile yaratamazlar. Hatta sinek onlardan bir şey kalsa, onu dahi kurtarıp geri alamazlar. İsteyen de kendinden istenilen de kaçan da kovalayan da ne kadar güçsüz!"* Ayetin bizi ilgilendiren biyolojik kısmını koyu renkte yazarak dikkatinizi çekti. Sinek gıda alma şekli bakımından farklı olan birkaç hayvan türünden birisidir. Hayvanların büyük çoğunluğu aldığı gıdayı çiğneyip midesine gönderir ve sindirim midede ve bağırsaklarda parçalanmalarla devam eder. Kara sinekler ise (kan emenler değil) gıdalarını sıvılaştırarak alırlar. Herhangi bir gıdayı hissederek gelen sinek kursağından ve midesinden gelen parçalayıcı asitleri önündeki gıdanın üzerine kusar ve parçalanmayı başlatır. Gıda sıvı hâle gelince, üzerine kustuğu sindirim enzimlerini ve erimiş gıdayı yalayarak emer. Dolayısıyla sineğin üzerine kustuğu gıda artık eski hâlinde değildir. Parçalanmış ve mahiyeti değişmiştir. İşte Kur'an bu hakikate parmak basarak *"sineğin kapıldığı bir şeyi artık aynen geri alamayacağımızı"* ifade etmektedir.

Böceklerin dolaşım ve solunum sistemleri omurgalılarından çok farklı özelliklere sahiptir. Açık dolaşım ve trake solunumunun muhteşem birlikteliği bu hayvanlar için en ideal sistem olarak yaratılışlarında seçilmiştir.

Görüldüğü gibi sineğin hayatını sürdürmesi için sindirim sistemi de diğer sistemlerle koordineli bir bütünlük içinde yaratılmış ve olması gereken ağız yapısı ve sindirim borusuna sahip kılınmıştır. Bu durumda sineğin vücudundaki bütün moleküllerin ve onların teşkil ettiği hücrelerin, doku ve organların tamamına sözü

geçen, sineğin bütün hayat projesini en ince ayrıntısına kadar bilen bir Yaratıcı'dan başkası olamaz. Bunu kabul etmeyenler sineğin vücudunda çalıştırılan elementleri dünyanın dört bir yanından özel ve hassas terazilerle toplamaya mecbur kalırlar. Kaldı ki o cansız zerrelere toplamak yetmez. Zira sineğin vücudundaki bütün hücreler canlı bir organizma teşkil edip her biri kendi yaratılış gayesine göre ayarlı olarak çalışır. Maddi sebeplerin bu neticeyi elde edip o cansız zerrelere böyle hayat dolu ve kâinat sisteminin bütün unsurlarıyla ilişkilerini ayarlamasını bilen, programlayabilen bir sineği yaratmaları mümkün değildir. İşte Kur'an bu ayetle sineğin yukarıda saydığımız yaratılış mucizesine dikkatleri çekerek, bütün güvenilen maddi sebeplerin, bir sineği yaratamayacaklarını ifade etmektedir.

Saniyede 200-250 kere kanat çırparak uçan, milyarlarca molekülün kafa kafaya verip bir araya getirildiği sinek gibi bir sanat harikası varlığı, ilmi ve kudreti sonsuz bir Yaratıcıdan başkasının yapabilmesi mümkün müdür? Eğer bir uçağın binlerce parçasının hiçbir mühendis olmadan, kendi kendine bir araya gelerek uçağını söylerseniz, diyecek bir şey kalmaz!

Sadece sinek gibi bir canlı için yaptığımız bu akıl yürütmeyi biraz daha ilerlettiğimizde ve Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliğinin kabul edilmesi durumunda her şeyin kolaylaştığı görülecektir. Küçük bir varlığa binlerce hikmet takıp, binlerce vazife gördürecek şekilde ayarlamak için ilim, hikmet ve kudret sahibi bir Yaratıcı'nın varlığının kabulü ile sadece bir nefes alıp-verişimiz bile paha biçilmez bir kıymet kazanır. Çünkü nefes alırken hem kanımız temizlenir hem vücut

C

Üçüncü Muhal

الْوَّاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَّاحِدِ kaide-i mukarreresiyle: “Bir mevcudun vahdeti varsa, elbette bir vâhidden, bir elden sudûr edebilir.” Hususan o mevcut, gayet mükemmel bir intizam ve hassas bir mizan içinde ve cami bir hayata mazhar ise bilbedâhe sebep-i ihtilaf ve keşmekeş olan müteaddit ellerden çıkmadığını; belki gayet Kadîr, Hakîm olan bir tek elden çıktığını gösterdiği hâlde; hadsiz ve câmid ve cahil, mütecâviz, şuursuz, karmakarışıklık içinde, kör, sağır esbâb-ı tabiiyenin karmakarışık ellerine, -hadsiz imkânât yolları içinde ve içtima ve ihtilât ile o esbâbın körlüğü, sağırlığı ziyadeleştiği hâlde- o muntazam ve mevzun ve vâhid bir mevcudu onlara isnat etmek, yüz muhali birden kabul etmek gibi akıldan uzaktır.

Haydi, bu muhalden kat-ı nazar, esbâb-ı maddiyyenin elbette tesirleri, mübâşeretle ve temasla olur. Hâlbuki o esbâb-ı tabiiyenin temasları, zîhayat mevcutların zahirleriyle. Hâlbuki görüyoruz ki o esbâb-ı maddiyyenin elleri yetişmediği ve temas edemedikleri o zîhayatın bâtını, on defa zahirinden daha muntazam, daha latif, sanatça daha mükemmeldir. Esbâb-ı maddiyyenin elleri ve aletleriyle hiçbir cihetle yerleşemedikleri, belki tam zahirine de temas edemedikleri küçücük zîhayatlar, küçücük hayvancıklar, en büyük mahluklardan daha ziyade sanatça acip, hilkatça bedî’ bir surette oldukları hâlde, o câmid, cahil, kaba, uzak, büyük ve birbirine zıt olan sağır, kör esbâba isnat etmek, yüz derece kör, bin derece sağır olmakla olur!

İZAH

Anlaşarak Tek Vücut Olma

Herhangi bir biyolojik yapıya, mesela elimiz gibi bir organa dikkatle baktığımızda, çok farklı özellikteki parçaların toplanıp bir araya getirilmesiyle vücut bulunduğu görülecektir. Elimizin iskeletinde sert kemikler, hareketi için elastik ve yumuşak kaslar, eklem yerlerinde amortisör görevi yapan ve aşınmayı önleyici kıkırdaklar, kan taşıyan damarlar, elektriği ve kimyayı birbirine dönüştüren sinirler gibi farklı özellikteki dokuların biyonik mühendislerin planını yapmaktan âciz kaldıkları el

gibi harika bir eserde akıl ve ilim sahibi gibi davranarak herkesin kendi sırasını bilerek ve birbirine destek olarak bir araya gelmesini, bu dokuların maddesine verebilir miyiz? Mesela bir denizaltı inşası için tersanede hiçbir mühendis olmadan yapıda kullanılacak binlerce parçanın her biri, suyu depolayacak tankların, gerektiğinde suyu dışarıya pompalayacak pistonların ve motorların, dalış ve basınç göstergelerinin, suyun üstünü gözetleyecek periskop cihazının, pervanelerin ve güç üreten ana motorun her birinin sanki önceden kafa kafaya verip anlaşmışlar gibi gemi tezgâhında montaj için bir araya gelmeleri mümkün olabilir mi?

Süreci biraz daha geriden alırsak; motorun da kendi içinde parçaları, periskobun da içinde mercekleri, radarın ve torpil fırlatma rampalarının kendi içinde daha küçük ama hepsi de ölçülü ve özel şekilli parçaları mevcuttur. Bunların hepsi de sanki tek bir elden çıkmış gibi bir araya getirilir. Denizaltı örneğimizi biyolojik

sisteme indirgediğimizde el organını yapan dokular sanki öğretilmiş gibi bir araya gelirken, dokuları teşkil eden hücreler, hücrelerin içindeki organeller (mitokondri, golgi, sentrozom, vakuol, kromozom vs.), organellerin yapısındaki makromoleküller (protein), amino asitler ve en sonunda elementlere kadar olan her kademedeki atom ve bileşikler nasıl oluyor da sanki şuurлуymuşlar gibi anlaşılabilir mükemmel ve hikmetli bir yapı meydana getirebiliyorlar?

Birbirini tanımayan, özellikleri, miktarları ve birleşme sıraları hakkında hiçbir fikirleri olmayan cansız madde atomlarından, böyle bir akıllı davranışı herhalde hiçbir akıllı insan beklemez. Tekrar denizaltı örneğimize dönersek, aslında inşa edilecek geminin plan ve projesi, bir grup mühendis tarafından çizilir ve uygulama için işçilerin başındaki ustaya verilir. Her bir parça o konudaki uzman işçiler tarafından getirilip, iş göreceği pozisyona uygun konuma yerleştirilir ve komşu parçalarla herhangi bir çatışma ve aykırılık olmadan denizaltındaki vazifesini yerine getirir.

Bu parçaların her biri sebeplerden birisidir. Hiçbiri de kendiliğinden bir plana bağlı olarak düzenli bir yapıyı inşa edebilme ve çalıştırabilme kabiliyetine sahip değildir. Bu durumda tek merkezden emir alan tersane işçileri gibi emir altında çalıştırıldıkları ve kendi iradeleri olmadığı açıktır. Temel özellikleri akılsız, şuursuz, kör, sağır iradesiz olan her seviyedeki parçalar, hiç zorluk çekmeden tâbi oldukları kudrete uygun davranıyorlarsa, bu sebeplere boyun eğdiren bir Mutlak Kudret olması gerekmez mi?

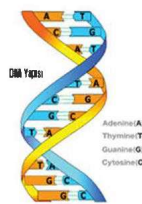
Gemi inşaatında çalışan işçiler ve mühendisler ellerindeki plana göre keser, biçer, kaynak yapar ve birleştirir. Peki balıkların yaratılış planlarına ait yapılan çizimler ve modeller nerede?

Tekrar canlı vücudu üzerinden akıl yürütmemizi sürdürürsek; maddi sebepler

olarak nitelendirdiğimiz bütün organ, doku ve hücreler ile organel şeklindeki alt birimleri teşkil eden moleküllerin her birinin özel şekilleri, bağlanma noktaları, birbirini itme veya çekme gibi tesirlerin neticesinde kurulan moleküller arası bağlar mevcuttur. İster protein ister yağ isterse karbonhidrat olsun, hepsini teşkil eden karbon, hidrojen, oksijen ve azot atomlarının sonsuz ihtimaller içinden seçilerek hayatî moleküller olan amino asit, yağ asidi ve glikoz gibi temel taşları oluşturmalarını bu atomların aklına verebilir miyiz? Sonsuz çeşitlilikte ve sayıda bağlanma ihtimalleri arasından tam işe yarayacak olan bağlanma yerini bulup gerekli konuma ulaşmaları nasıl mümkün olabilir? Bütün sentez reaksiyonlarında bu atomlar nasıl kararlı ve isabetli bir şekilde, yaratılacak bir canlının vücudunda iş görmek üzere kendilerini planlayıp, daha üst seviyede dev bir organik molekül seviyesine yükselebilir?

Bugün mevcut DNA molekülleriyle kurulmuş 6,4 milyar harfle yazılmış genom bilgisinin şifrelerine göre vücudumuzdaki bütün metabolik olaylar yürütülmektedir. Peki ilk başlangıçta henüz bu harfler ve harflerle yazılmış bir program yok iken, binlerce hayatî molekülün sentezi hangi kalıba göre ve hangi yönetici atomların emirleriyle (!) yerine getirildi? Tabii ki böyle akıl ve irade sahibi yönetici birtakım atomların varlığına kimse inanmaz!

Diğer taraftan genomu teşkil eden DNA molekülünün harfleri de (Adenin, Timin, Guanin, Cytosin) cansız atomlardan (hidrojen, oksijen, azot, karbon) yapıldığına göre çiçeklerdeki renk ve desen uyumu, kuşların ve balıkların, kelebek gibi böceklerin vücutlarının bir renk cümbüşü içinde sergilenen desenlerindeki estetik kimin eseridir? Moleküllerde bir renk ve desen bilgisi bulunabilir mi? Tabii ki canlılardaki bu renk, desen ve özel şekilli organlardaki hikmetli mimari estetiğin kaynağı da akılsız atom ve moleküller olamaz.

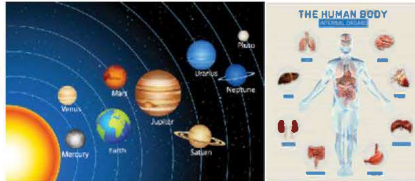

Kimyevi harflerle şifrelenerek yazılan genlerimize ait bilginin kaynağı neresidir ve kim bu şifreleri çözerek bütün bir insanın metabolizmasını idare etmektedir?

Bu muhali kısaca özetleyecek olursak; “Bir varlığın birliği, ahenk ve tenasübü varsa, bir elden çıkmıştır.” prensibinden hareket ederek, canlılardaki güzellikleri, estetik ve ahenkli işleyişi akılsız, şuursuz ve birbirinden habersiz sebeplere ve kör tesadüflere havale etmek mümkün değildir. Mesela Güneş sisteminde, güneşi bir sebebe, Dünya’yı başka bir sebebe, Ay’ı ise çok daha başka bir sebebe havale etmek demek, nizamı, ahenk ve düzeni darmadağın etmek demektir. Aynı şekilde bütünlük arz eden bir canlının her bir organını apayrı bir sebebe vermek de yine onları işe yaramaz, çirkin vaziyetlere terk etmek demektir. Zira söz konusu şeyler, doğuştan itibaren vücut organları tam bir ahenk ve uyum içinde büyüme göstermektedirler.

Ayrıca canlıların duygu ve davranışlarını tesadüflere verme durumunda ahsen-i takvim sırrına mazhar insan ile durumu çok gerilerde olan fareyi mukayese ettiğimizde, ne yaptığını gayet iyi bilen hikmetli bir Sanatkâr ile karşılaşacağız. Şayet bu işi kör, sağır ve şuursuz sebepler yapmış olsaydı, insana tesadüfen pisliklerden hoşlanan lağım faresinin hisleri de verilebilir, çok kötü bir durum ile karşılaşabilirdik. Bu durumdaki gelişigüzellik ve karmaşıklık karşısında ne zooloji ne botanik ne de ciddi bir zemine oturmuş bir ilim dalından söz edebilirdik. Çünkü ilimler tesadüfleri değil, düzeni, kaideleri ve prensipleri inceler.

*Güneş sistemi de insanın organ sistemleri de ahenk ve uyum içinde vazifelerini
aksatmadan yapmaya çalışan emir dinleyen askerler gibi Allah'ın ilim ve kudretinin
tecellisini gösteren aynalardır.*

Amma İkinci Mesele

“Teşekkele binefsihi”’dir. Yani kendi kendine teşekkür ediyor. İşte bu cümlelerin dahi çok muhâlâtı var; çok cihetle bâtıldır, muhaldır. Numune için muhâlâtından üç tanesini beyan ederiz.

Birincisi

Ey muannid münkir! Senin enaniyetin seni o kadar ahmaklaştırmış ki yüz muhali birden kabul etmeyi, bir derece hükmediyorsun. Çünkü sen mevcutsun. Ve basit bir madde ve câmid ve tegayyürsüz değilsin. Belki, daima teceddütte olarak gayet muntazam bir makine ve harika ve daima tahavvülde bir saray gibisin. Senin vücudunda her vakit zerreler çalışıyorlar. Senin vücudun kâinatla, hususan rızık münasebetiyle, hususan bekâ-yi nev’i itibarıyla alakadar ve alışverişi vardır. Senin vücudunda çalışan zerreler, o münasebatı bozmamak ve o alakadarlığı kırmamak için dikkat ediyorlar. Öylece ihtiyatla ayaklarını atıyorlar. Güya bütün kâinata bakıyorlar. Senin münasebatını kâinatta görüp öyle vaziyet alıyorlar. Sen zahirî ve bâtinî duygularınla, o zerrelerin, o harika vaziyetine göre istifade edersin. Eğer sen vücudundaki zerreleri, Kadîr-i Ezelî’nin kanunuyla hareket eden küçücük memurları veya bir ordusu veya kalem-i kaderin uçları, -her bir zerre bir kalem ucu- veya kalem-i kudretin noktaları, her bir zerre bir nokta olduğunu kabul etmezsen; o vakit senin gözünde çalışan her bir zerreye öyle bir göz lazım ki senin mecmû-i cesedinin her tarafını görmekle beraber, münasebettar olduğun bütün kâinatı dahi görecek bir gözü ve bütün senin mazi ve müstakbel ve nesil ve aslın ve anâsırının menbâlarını ve rızıkının madenlerini bilecek, tanıyacak yüz dâhî kadar bir akıl vermek lazım geliyor. Senin gibi bu meselelerde zerre kadar akı olmayanın bir zerresine bin Eflatun kadar bir ilim ve şuur vermek, bin derece divanece bir hurafeciliktir!

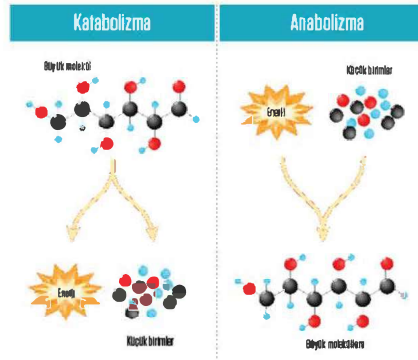
İZAH

Bediüzzaman Hazretleri bu bölüme başlarken çok kısa bir şekilde Allah’ı (c.c.) inkârın sebepleri arasında, -akıl ve mantık gibi delil isteyen hususların dışında-

gurur, kibir veya kısaca enaniyetin ciddi bir faktör olduğunu vurgulayarak, gurur ve kibrin aklın düşünme melekesinin önüne geçtiğini ifade etmektedir. Zira egonun ağır bastığı durumlarda bazen akıl, hadiselerle objektif bakma ve vicdan da insafli olma özelliğini kısmen kaybedebilmektedir. Tevazu sahibi ve alçakgönüllü olmak, insanın hem değerini yükselten hem de hadiseleri değerlendirirken daha isabetli hüküm vermesine sebep olan bir unsurdur.

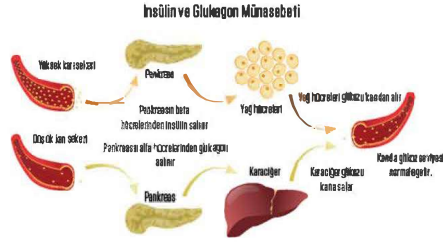

İnsan bütün canlılar gibi varlığını sürdürmek için kendisine verilen vücut sarayının özelliklerini de bilmelidir. Vücudumuzu canlı bir saray gibi düşünürsek, onun en önemli özelliğinden birisi, cansız elementler gibi sabit olmayıp, her an değişen, belli ölçülerde yenilenen ve kısmen de (ana planı bozmadan) farklılaşan bir varlık olmasıdır. Bir saniye önceki vücudumuz ile bir saniye sonraki vücudumuz bile aynı değildir. Vücut sarayımızın inşasında kullanılan 100 trilyon hücrenin her biri normal şartlarda vazifesini şaşırmadan yaparken, bazıları bölünüp çoğalmakta, bazıları yaşlanarak veya saldırılara maruz kalarak ölmektedir. Her saniye ölenler ve yeni yaratılanlar belli dengeler içinde faaliyetlerini sürdürürken, hiçbir haddini aşmadan, esas mahiyetini bozmadan dinamik bir denge içinde hayatîyet devam etmektedir.

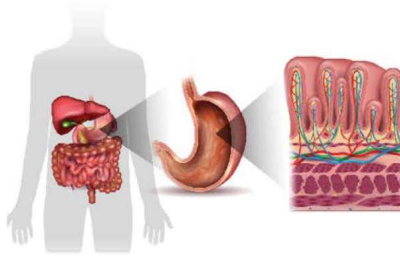
Vücutta yürütülen iki süreç: Katabolizma ile büyük molekül parçalanır ve enerji açığa çıkarken, anabolizma ile enerji ile küçük moleküller birleştirilir.

Asgari seviyede bile olsa hayatımızı sürdürmemiz için vazifelendirilmiş, bitkilerle de ortak olan biyolojik sistemlerimiz (sindirim, solunum, dolaşım, boşaltım), metabolizma ismi verilen binlerce biyokimyevi reaksiyonu yürütürken, bunların bazıları yapım (anabolizma) bazıları da yıkım (katabolizma) yönündedir. Her iki yönde de yürütülen faaliyet birtakım moleküler anahtarlarla kontrol altındadır. Mesela bir hormon şekeri yükseltip enerji elde etme yönünde çalışırken, belli bir noktaya gelince devreye giren diğer bir hormon da belli seviyeden sonra yükselmeyi durdurup, şekeri aşağı çekme yönünde çalıştırılır. Sinir hücrelerinde sodyum ve potasyum iyonlarının hücre içi ve hücre dışına taşınması ile oluşan yoğunluk farkının ortaya çıkardığı elektrik ile iletilen bir uyarı kalbi hızlandırırken, belli bir seviyeye gelince devreye giren diğer bir madde kalbi yavaşlatma yönünde dengeler. Böbreklerimizin zehirli maddeleri (üre ürik asit, amonyak) kandan süzmesi için belirli bir eşik değere gelmesi beklenir. Bunun haberi gelince süzme işlemi başlatılır. Eşik seviyenin altına düşünce tekrar durdurulur. Kanımızdaki, insülin, karbondioksit ve oksijen yoğunlukları, pH (asitlik değeri, hidrojen iyonu yoğunluğu) gibi hemen bütün maddelerin vücudumuzdaki seviyelerinin kontrolü feedback (geri bildirim) mekanizmalarıyla dinamik bir denge içinde yürütülür.

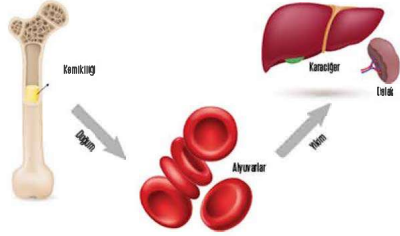

Şeker metabolizmasındaki hassas dengelerin hiç farkında bile değiliz. Ancak diyabet olanlar bunun ne büyük bir nimet olduğunu daha iyi idrak edebilir.

Bütün bu metabolik faaliyetlerin yürütülmesinde iş gördürülen dokulara ait hücrelerin hiçbirisinin aklı ve şuuru yoktur. Fakat her bir dokudaki hücrelerin ayrı ayrı ömürleri vardır. Deri hücrelerimiz, mide ve bağırsağın iç yüzünü döşeyen epitel, karaciğer gibi organların hücreleri çok hızlı bölünüp, ölenlerin yerine yenilerini meydana getirir ve organda bir eksiklik meydana gelmesine fırsat verilmez. Midemizin iç astarında her gün 1,5 milyar hücre ölür, fakat hemen yenileri yaratılır, üç gün içinde bütün mide içi yenilenmiş olur. Kemik iliğimiz alyuvarların doğum yeridir ve 120 gün yaşayan alyuvar yaşlanınca dalakta ölür ve israf edilmeden içindeki demir ayrılarak tekrar kullanılır. Benzeri şekilde yüzlerce metabolik hadise, zahiren baktığımızda atomların ve moleküllerin hareketine bağlı olarak birleşmeler, ayrışmalar, elektrik yükü ve yoğunluk gibi fiziki prensiplere uygun yürütülür. Sodyum ve potasyum iyonlarının hareketi ile oluşan sinir iletimi, saniyenin kesirleri içinde görüntü, ses, koku ve tat olarak beynimizde algılanırken, bütün vücut faaliyetlerinin koordinesinde sinyaller gönderen beyindeki işleyişi anlama yolunda ise henüz heceleme durumundayız.

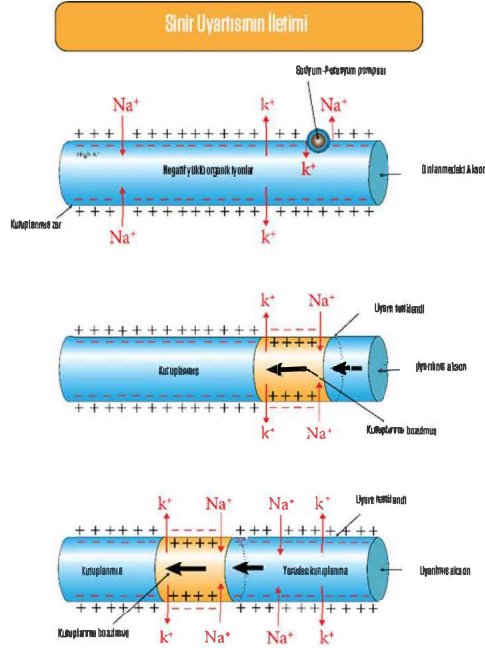
Şeklin en sağında görülen midenin iç yüzünü döşeyen astarı yapan epitel tabakasının hücreleri her gün ölür ve midenin iç duvarı üç günde bir yenilenir.

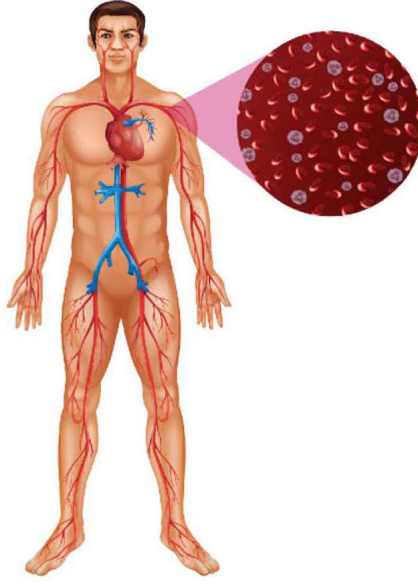
Kemik iliğinde kan yapımı ve yaşlı hücrelerin karaciğer ve dalakta parçalanarak çıkan malzemelerin tekrar kullanılması, hiç israf edilmeden ve denge içinde yürütülen mükemmel bir süreçtir.

Şimdi sorumuzu soralım: En son teknolojiyle üretilen biyoloji bilgimizin henüz bütün detaylarıyla açıklayamadığı binlerce biyokimyevi hadisedeki hassas dengelerin kendi kendine ortaya çıktığını iddia edebilir misiniz? Moleküller seviyesinde yapılan bir düzenlenme ile 100 trilyon hücreden ibaret olan bir vücudun hayatını sürdürmesi, yürüme, yeme, içme, koşma, okuma, yazma, konuşma, düşünme aklınıza gelecek her türlü faaliyeti aksamadan yürütmesi, bu akılsız, şuursuz ve iradesiz moleküllerin, birbirleriyle dayanışma içinde anlaşarak organizasyonlar kurmasıyla izah edilebilir mi? Ayağınızın serçe parmağındaki bir molekülün, kulağınızdaki veya gözünüzdeki bir molekülle münasebeti vardır. Yediğiniz gıdaların içindeki moleküllerin vücudunuzda gidecekleri hücrelerdeki işleriyle bir münasebeti vardır. Kanınızda deveren eden bir vitamin molekülü hangi organdaki ihtiyaca göre yönleneceğini bilemez. Ancak bu molekülleri ilmi, hikmeti

ve kudreti sonsuz bir Zat'ın emri altında çalışan askerler gibi düşünürseniz; bunun atom altı parçacıklarından galaksilere kadar bütün varlıklara sözü geçen büyük bir Kumandan'ın kâinattaki saltanatının tezahürü olduğunu anlayabiliriz.

Vücuttaki bütün sinir iletimi görünürde akılsız ve şuursuz sodyum ve potasyum iyonlarının sinir hücresi içine ve dışına hareket etmeleriyle yürütülmektedir.

*Kanımızda dolaştırılan gıdaların ve atık maddelerin her bir molekülü sanki
akıllıymış gibi gerekli olan organları şaşırmadan bulurlar.*

Vücudumuzda çalıştırılan atom zerrecilerinin, aralarındaki münasebeti bozmamak için dikkat ve ihtiyatla hareket etmeleri ve dolayısıyla bütün kâinattan haberdar olmaları da gerekir. Çünkü vücudumuzun sahip olduğu iç ve dış donanım, atomların aldıkları vaziyete göre davranışlar göstermektedir. Eğer o vücutta çalıştırılan her bir zerre Allah'ın (c.c.) sonsuz ilmi ve kudreti ile çalışan bir memur olarak kabul edilmezse, o zaman her bir atomun o vücudun her tarafını göreceği bir göze, ayrıca onun geçmişini ve geleceğini yani aslını ve neslini bilecek bir dehaya sahip olduğunu kabul etmek gerekecektir.

Hâlbuki bu bilgileri değil bir atomun bilmesi, ilim ve teknolojinin her yönden gelişip ilerlediği bu çağda insanlar bile bilemiyor. Onlar kendileriyle ilgili bilgilerin bu kadarını zor anlayabildiği ve hâlâ birçok esrarlı taraf ve meçhul yön olduğu hâlde, bu ince meseleleri akılsız, şuursuz atomlar nereden bilecek? Demek o atomları bilen ve işleri onlara yaptıran, muhteşem isim ve sıfatlara, sanat ve

icraata sahip Allah'tır (c.c.).

Bununla birlikte atomlar sadece bir canlıda değil, bütün canlı vücutlarında çalıştırılırlar. Hâlbuki canlı varlıkların vücut yapıları ve fizyolojileri birbirinden çok farklıdır. Mesela incir ağacının yapısı ve çalışma sistemi şeker fabrikasına benzerse, zeytin ağacının vücudundaki işleyiş otomobil fabrikasına benzeyebilir. Eğer her bir atomu Allah'ın (c.c.) bir memuru olarak kabul etmez ve O'nun izin ve emri ile hareket ettiğini aklımıza sığdıramazsak, o zaman her bir zerrenin canlı vücutlarındaki analiz ve sentezlerde aldıkları konumları ve yaptıkları faaliyetleri onların olmayan ilim ve akıllarına vermek zorunda kalırız. Dünyadaki bütün bitki ve hayvan vücutlarına girerek intizamlı, dengeli ve ahenkli bir biçimde çalışmak, o yerin planını (anatomisini), işleyiş biçimini (fizyolojisini) ve çalışma prensiplerini (biyokimyasını) bilmeyi gerektirdiğinden, bu durumda her bir atomun bu bilgilere sahip olmasını kabul etmek gibi bir saçmalığa girilmiş olunacaktır. Çünkü bilinmez ise işlenilmez, şuurlu her hareketin temeli bilgiye dayanır. Canlılardaki biyokimyevi süreçler, fizyolojik faaliyetler ve bunlara bağlı organların işleyişi yanlışsız yapıyor (hikmetlere veya insanın kendi hatasına bağlı olarak ortaya çıkan biyolojik mutasyonlar hariç), her atom nerede iş göreceğini biliyor gibi emirlere itaat ederek, kimi zaman insan beyinde kimi zaman zeytinyağında ve kimi zaman da sineğin gözünde bulunma vazifesini yerine getiriyor.

C

İkinci Muhal

Senin vücudun bin kubbeli harika bir saraya benzer ki; her kubbesinde taşlar, direksiz birbirine başbaşa verip, muallakta durdurulmuş. Belki senin vücudun, bin defa bu saraydan daha aşıptır. Çünkü o saray-ı vücudun, daima kemal-i intizamla tazelenmektedir. Gayet harika olan ruh, kalb ve manevi letâiften kat-ı nazar, yalnız cesedindeki her bir aza, bir kubbeli menzil hükmündedir. Zerrelere, o kubbedeki taşlar gibi birbirleriyle kemal-i muvazene ve intizam ile başbaşa verip, harika bir bina, fevkalâde bir sanat, göz ve dil gibi acip birer mucize-i kudret gösteriyorlar. Eğer bu zerrelere, şu âlemin ustasının emrine tâbi birer memur olmasalar; o vakit her bir zerre, umum o cesetteki zerrelere hem hâkim-i mutlak hem her birisine mahkûm-i mutlak hem her birisine misil hem hâkimiyet noktasında zıt, hem yalnız Vâcibü'l-Vücud'a mahsus olan ekser sıfâtın mastarı, menbaı hem gayet mukayyet hem gayet mutlak bir surette olmakla beraber, sırr-ı vahdetle yalnız bir Vâhid u Ehad'ın eseri olabilen gayet muntazam bir masnû-i vâhidi o hadsiz zerrâta isnad etmek; zerre kadar şuuru olan, bunun pek zahir bir muhal, belki yüz muhal olduğunu derk eder.

İZAH

Bu ikinci muhalde en mükemmel yaratılış eseri olarak gördüğümüz insan bedeni, milyonlarca taştan yapılmış bin kubbesi olan bir saraya benzetilmekle, konunun daha iyi anlaşılması hedeflenmiştir. Gerçekten de “saray” denildiğinde insanların yaptıkları binalar ve mimari eserlerin en mükemmeli akla gelir. Sarayda her şeyin en iyisi en mükemmel bulunur. İnsan da bu kâinatın bir meyvesi olarak kabul edilirse, onun vücudu bir saray gibi düşünülebilir. Sarayın içinde devletin bütün işlerinin görüldüğü çok sayıda daireler ve bunların alt birimleri bulunur. Mesela adliye, hazine, sağlık, ulaştırma, maliye, enerji, savunma, içişleri, dışişleri gibi aklımıza gelebilecek her türlü faaliyet için idare merkezleri ve bunların da kendi içlerindeki denge ve düzeni tesis etmek için merkezi idare ile birlikte kendi içinde organizasyon sağlayan alt derecelerde birimleri bulunur.

Aynen bu örnekte olduğu gibi insan bedeninin de merkezi bir beyin tarafından

organize edilen, sindirim, solunum, dolaşım, boşaltım, hareket, sinir, hormon ve immün sistemleri gibi çok sayıda fizyolojik ve anatomik özelliklere sahip idari sistemleri vardır. Bu sistemlerin her birisi, bin kubbeli sarayın kubbelerinden birisi gibidir. Bilindiği gibi yarım küre şeklinde olan kubbeler inşa edilirken oturdukları daire şeklindeki zeminin üzerine, alt kenarları daha geniş üst kenarları biraz daha dar, giderek daralan taşlar kullanılır. Buradaki statik ve dinamik prensipler açısından temel mantık, her taşın diğerleriyle bağlantı içinde birbirine dayanarak, kuvvetlerin dengelenmesidir.

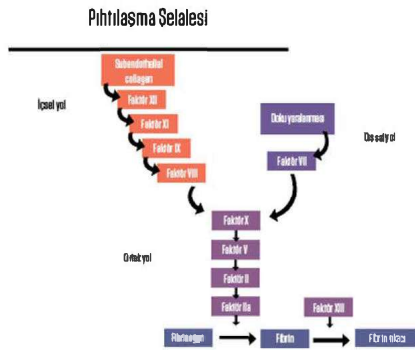
Taşlar sanki akıllıymış gibi kafa kafaya verip, anlaşarak kubbelerle bezenmiş bir saray inşa edebilirler mi?

Bütün fonksiyonlar atomik seviyeden moleküllere, hücrelere, dokulara ve sistemlere kadar her seviyede birbirini gören, diğerinin özelliklerini bilen, her birimin ihtiyacının diğerleri tarafından karşılandığı bir yardımlaşma ve dayanışma içinde yürütülür. Bir kazadan dolayı vücutta kan eksikliği başlarsa, bu değişiklik çok çeşitli alıcılarla hemen böbreklere iletilir ve kan yapım mekanizmalarının hareket geçirilmesi için erythropoietin salgılanması emri verilir. Daha sonra kemik iliği, dalak, karaciğer gibi demir depoları, proteinler, vitaminler vs. birçok birimler âdeta seferberlik ilan edilmişçesine harekete geçirilir ve hızla kan yapımına başlanır. Gerekli kan miktarı yerine geldiğinde yine feedback (geri bildirim) mekanizmaları devreye girerek, kan yapımı durdurulur. Vücuttaki herhangi bir arıza sebebiyle kan yapımı başlatılmazsa da kan yapımı aşırı şekilde devam edip durmazsa da bunlar hastalık demektir.

Bu örnekte gördüğümüz gibi vücuttaki bütün biyokimyevi ve fizyolojik mekanizmalar, bir kubbeyi teşkil eden taşlar gibi birbirine bağlantılı olarak yaratılmıştır. Bu sistemlerin ve mekanizmaların sebepler olarak gördüğümüz

moleküler işleyişlerine baktığımızda hepsi cansız elementlerin atomlarıdır. Hiçbirinde diğerrinin ihtiyacını görecekt, vücudun genel işleyişini bilecek ve işitecek ne bir göz ve kulak ne de bir ilim ve akıl bulunur.

O zaman söylenebilecek tek şey, bu sistemlerde emir almış askerler gibi çalıştırılan moleküllerin Mutlak Hâkim olan Allah'ın emrine itaat ettikleridir. Aksi takdirde bu başıboş, akılsız ve şuursuz moleküllerin bütün sistemi bilebilecek bir ilimle yüklü olduklarına, hem bir reaksiyonda emir verebilecek hem de başka bir reaksiyondan emir alabilecek konumda olduklarına inanmak gerekir. Mesela kanın pıhtılaşması için gereken bazı özellikler hücre zarları, trombositler, bağ dokusu liflerindeki moleküllerin hareketiyle başlatılır ve arka arkaya 12 faktör devreye girerek birbirini deviren domino taşları gibi ilerleyen bir süreç sonunda kan pıhtılaşır. Birbirini tetikleyen bu 12 faktörün her birisi hem emir alan hem emir veren konumundadır. Bu durumda vücudumuzdaki her bir akılsız ve şuursuz molekülün Allah'ın (c.c.) emrine hiç itiraz etmeden tâbi olan birer memur olduklarını kabul etmemiz gerekmez mi?

Kan pıhtılaşmasında rol verilen birbirini takip eden ondan fazla faktörün mevcudiyeti tesadüflere verilemez. Bunlardan birisi eksik olsa kan pıhtılaşmaz ve organizma ölür.

Kan pıhtılaşmasında ardarda işleme konulan faktörlerden bir tanesi arızalı olarak aradan çekilse, zincir reaksiyonu kesilir ve kan pıhtılaşmaz; neticede kan kaybından ölüm vuku bulur. İşte böyle sistemlerde, bütünün teşkil eden sisteme ait

parçalardan bir tanesi bile eksilse sistem artık işe yaramaz. Bu tip sistemlere “indirgenemez Kompleks Sistemler” denilir. Şimdi moleküler seviyede böyle bir sistemin kendi bileşenleriyle anlaşp bir araya gelerek kendilerini inşa edip edemeyeceklerine bakalım.

İndirgenemez, eksiltilemez, değıştirilemez sistemler bir bütündür

Bakterilerden balinalara, yosunlardan dev sekoya ağaçlarına kadar bütün canlı sistemler yaşadıkları ortam içinde tam bir yapı bütünlüğüne sahiptir. Anatomilerinde ve fizyolojilerinde vazifeli kılınmış bütün organların ve dokuların incelenmesinden elde edilen binlerce cilt kitaba göre hepsi sonsuz bir ilim ve zekânın ürünüdür. Hiçbir canlıda onun hayatına uygun olmayan ve aykırı gelen, diğer bir tabirle “yanlış konulmuş” bir organ gösterilemez. Zaman zaman bazı acelecilerin kusur veya eksiklik olarak ortaya attıkları iddiaların zaman içinde gelişen bilim ve teknolojiyle çürütüldüğünü görüyoruz. Böyle bir yaklaşımın neticesi olarak canlı vücutlarının “indirgenemez kompleks sistemlerden” yapılmış bir sistemler bütünü olduğunu söyleyebiliriz.

Peki hangi sistemler indirgemez komplekstir? Burada ölçü her bir organ için “işleyişinin bozulması veya ilgili fonksiyonun iptal edilmesi” ihtimaline göre verilmelidir. Buna göre tekrar tarif edersek; canlının temel fonksiyonlarının yerine getirilmesi için karşılıklı münasebet ve dayanışma içinde birbiriyle uyumlu çok sayıda parçadan yapılmış ve bu parçalardan birisinin eksilmesi durumunda sistemin fonksiyonunun bozulup duracağı bir sistem “*indirgenemez kompleksliğe*” sahiptir.

Böyle bir sistem, deneme yanılma yoluyla tesadüfen oluşamaz ve herhangi bir parçası eksik olarak düşünülemez. Dolayısıyla bütün parçaları aynı anda en uygun konumuna yerleştirilmelidir. Bu tip kompleks sistemlerin zaman içinde adım adım, -bir parça ekleyelim, olmazsa çıkarır yeni bir parça deneriz mantığı ile- çalışmasına imkân yoktur. Bir otomobil veya uçak motoruna bakarsak; her çizgisi, bölümü ve bu bölümlere ait borular, vidalar, kablolar, civatalar, özel piston, sekman, karbüratör, radyatör, pervane, kayış vs. aksamın şekli, büyüklüğü ve konumu, mühendisler grubunun yıllarca çalışmasının ürünüdür. Daha açık bir şekilde ifade

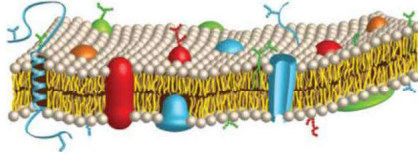
edecek olursak “mühendislerin aklının ve zekâlarının toplamının” sonucudur.

“İndirgenemez Komplekslik” kavramını ilk olarak gündeme getiren Lehigh Üniversitesi Biyokimya Profesörü Michael Behe’dir. “Darwin’in Kara Kutusu” ismiyle Türkçeye de çevrilen eserinde kan pıhtılaşması, bakterinin hareketini sağlayan kamçının yapısı gibi olaylar üzerinden bu kavramı biyoloji gündemine sokan Behe, zaman içinde bu yapılara örnek olarak birçok sistemden bahsetmiştir.

Bir otomobil motorundaki her vida, yay, somun, civata, kayış, dişli, makara, yağ ve su depoları, ana gövde ve eklentiler gibi yüzlerce parçanın her biri tam yerli yerine oturacak şekilde yapılmış bir sistemler bütünüdür. Birisi bile eksilse arıza baş gösterebilir.

İndirgenemez Kompleks sistemlerin bir özelliği de “çok üstün bir ilim ve zekânın ürünü” olmalarıdır. Böbreklerimiz indirgenemez kompleks organlardır. Böbreği teşkil eden nefron adı verilen süzme birimleri bozulursa böbrek fonksiyon görmez ve insan ölür. Ancak insanlar yine inceledikleri yaratılış mucizelerinden aldıkları bilgilerle bu fonksiyonu kısmen yapabilen bir cihaz yapabilirler. Diyaliz makinesi de böbreğin fonksiyonunu “kısmen” yerine getirebilen “insan aklının bir ürünü” olarak imal edilmiştir, fakat böbreklerin yanında çok basit kalan ve ancak geçici olarak bir rahatlama sağlayabilen bu cihaz da bir akıl ve zekâ ürünü olarak sadece kısmi bir taklittir.

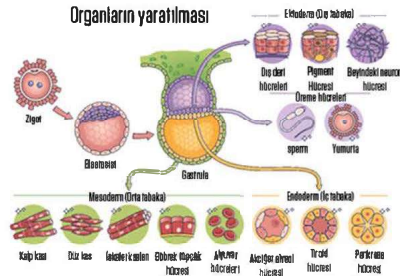

Henüz sırlarını tam olarak çözemediğimiz hücre zarı, tesadüfen oluşamayacak kadar mükemmel bir indirgenemez kompleks sistemdir.

Hayatın başlangıcı için evrim teorisyenlerinin içinden çıkamadığı başka bir örnek olarak hücre zarını verebiliriz: Bütün canlılar için hayati bir yapı olan “hücre zarı” indirgenemez kompleks bir sistemdir. Üç tabakadan yapılmış hücre zarının en dış ve iç kısmı suyu iten bir lipid (yağ) tabakası ile kaplanmıştır. Bu yağ tabakası sayesinde hücrenin sitoplazması emniyetli bir ortamda kalmış olur, zehirli ve zararlı maddeleri iter. Bu yağ tabakasını da ancak canlı bir hücre sentezleyebilir. Hem hücrede oluşan atık ürünleri dışarı atmak hem de hücreye yeni gıdaların girmesine izin vermek için çalışan, proteinden yapılmış kapı veya geçit konumunda özel yapılar vardır. Bu geçitler olmadan, evrimcilerin iddia ettikleri ilk “proto-hücre” fonksiyon yapamaz ve ne kadar çok deneme yapılırsa yapılsın, hayatta kalmakta başarısız olurdu. Bu sebepten, hücrenin akışkan üç tabakalı zarı ile birlikte protein kapıları aynı anda çalışıyor olmalıdır. Bu özellikleriyle hücre zarı, en temel seviyesinde bile indirgenemez derecede kompleks bir yapıdır. Hayatın başlangıcındaki ilk hücrenin “yavaş ve kademeli” bir süreçle gelişmesi mümkün değildir, çünkü her iki fonksiyon da ilk andan itibaren birlikte çalışmasaydı, hücre hayatta kalamazdı. Hücreyi bu durumdan kurtaracak herhangi bir ara form yoktur, çünkü yağ ve protein gibi kimyevi maddeler, genetik sistem kurulmadan üretilemez. Genetik sistem ve genom alfabesi için de proto-hücrelere ihtiyaç vardır. Zar oluşmayınca hücre oluşamaz, zira hücre zarı inkâr edilemez derecede kompleks bir yapıdır.

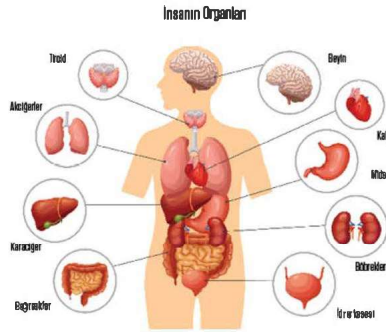
Ayrıca hücrenin zarında kapı olarak kullanabileceği proteinleri sentezleyebilmesi için sitoplazması içindeki nano-fabrikalar olan ribozomların, yağları sentezleyebilmesi için lizozom ve golgi gibi nano cihazların her birisi de yine kompleks moleküler makinelerdir. Bu durumda hücre zarının geçit kapıları olmayacaktır ve hücre yine ölecektir. Protein ve yağ üretecek nano-makineler ise hücre içi ortamı olmadan oluşamazlar. Bu tam paradoksal bir kısır döngüdür. Bu hesaba DNA'nın oluşması için histon proteinlerine ihtiyacı olduğunu bile katmıyoruz. Bu gerçekler bütün natüralist ve materyalist mülâhazaları çürütür.

Embriyodaki üç tabakadan bütün bir organlar sistemi hiç şaşırmadan gelişmesini sürdürürken hücrelerin hiçbirisinin akli ve ilmi olduğu iddia edilemez.

İndirgenemez komplekslikteki organların yavaş yavaş tesadüfen eklenerek gelişmesi diye bir durumun olamayacağı açıktır. Zira bütün mükemmellik

sergileyen organlar eksiksiz olarak bütün parçaları bir aradayken vazifelerini aksatmadan yapabilir. Embriyolojik gelişmelerini takip ettiğimizde de kompleks yapıda olan organların bütün parçaları, farklı embriyonik tabakalardan (ektoderm, mesoderm, endoderm) bile yapılmış olsa birlikte gelişmektedirler. Nitekim bazen dokulardan birisinde küçük bir mutasyon ortaya çıkarsa daha sonra gelişecek organda belli bir bölüm kusurlu olmakta ve tam vazife yapamamaktadır. Zaten mutasyonların gelişmeye değil, hastalığa veya sakatlığa sebep oldukları, en azından etkisiz oldukları bilinmektedir. Evrimcilerin iddia ettikleri gibi mutasyonların faydalı olduklarını farz etsek bile indirgenemez komplekslikteki sistemlerin mükemmelliği sıralı ve kademeli eklenmelerle tesadüfen bir organın ortaya çıkışı mümkün değildir. Canlılardaki sistem ve organlar, çok sayıda parçaların bir arada uyum içinde çalışmasıyla fonksiyon gördüğünden bu parçaların tek biri bile olmasa ya da düzgün çalışmasa o organ hiçbir işe yaramaz. Ufak bir parçası olmasa kulak duymaz, göz görmez. Bu anlamda ele alındığında, vücudumuzda bu kapsama dâhil edilemeyecek organ yok gibidir.

Her organın şekli, büyüklüğü, işleyişi ve konumunu belirlemek ancak sonsuz bir ilim ve kudretin emrinde olmasıyla izah edilebilir.

Canlıyı teşkil eden her bir parça bir kalıptan çıkmış gibi bir bütünlüğe sahip olmakla beraber her bir hücre de vücut içinde bulunduğu yere ve konuma göre mükemmel bir kalıptan çıkarılmışçasına bütünlük ve mükemmelliğe sahip kılınmıştır. Aynı mantıkla dokular, organlar ve bütün sistemler de kesilip biçilmiş

veya özel birer kalıptan çıkmış gibi düzgün ve güzeldir. Hâlbuki hücreler bir taraftan hiç durmadan bölünme ve çoğalma faaliyeti ile vücudu yenilemekle uğraştırılırken, bir taraftan da yaşılanan hücrelerin ölmesiyle sistemde dengelerin bozulması söz konusu olabileceksen, her organ dengesi korunarak çalıştırılmaktadır. Burada tesadüf ve nizamsızlığın iş görmesi imkânsız olduğuna göre demek ki bütün bu işler bir tek ilim ve kudretten çıkmaktadır.

Üçüncü Muhal

Eğer senin vücudun, Vâhid u Ehad olan Kadîr-i Ezelî'nin kalemiyle mektub olmazsa ve tabiata, esbâba mensub matbû ise o vakit senin vücudundaki bir hüceyre-i bedenden tut, birbiri içinde daireler misillü, binler mürekkebler adedince tabiat kalıplarının bulunması lazım gelir. Çünkü mesela bu elimizdeki kitap eğer mektub olsa, bir tek kalem, kâtibinin ilmine istinad edip, bütün onları yazar. Eğer o, mektub olmazsa ve onun kalemine verilmezse, kendi kendine olmuş denilse veya tabiata verilse, o vakit matbû kitab gibi, her bir harfi için ayrı bir demir kalem lazımdır ki tab'edilsin.

Nasıl ki matbaada hurûfât adedince demir harfler bulunur, sonra o harfler vücut bulur; o vakit bir tek kaleme bedel, o hurûfât adedince kalemler bulunması lazım gelir. Belki o hurûfât içinde -bazan olduğu gibi- küçük kalem ile bir büyük harfte bir sahife ince hatla yazılmış ise binler kalem bir tek harf için lazım geliyor. Belki birbirinin içine girip muntazam bir vaziyetle, senin cesedin gibi bir şekil alıyorsa, o vakit her bir dairede, her bir cüz için o mürekkebât adedince kalıplar lazım geliyor. Haydi, yüz muhal içinde bulunan bu tarzı, mümkün desen dahi, bu muntazam sanatlı demir harfleri ve mükemmel kalıpları ve kalemleri yapmak için yine bir tek kaleme verilmezse, o kalemler, o kalıplar, o demir harflerin yapılması için onların adetlerince yine kalemler, kalıplar ve harfler lazım. Çünkü onlar da yapılmışlar ve onlar da muntazam sanatlıdırlar. Ve hâkezâ müteselsilen gittikçe gidecek...

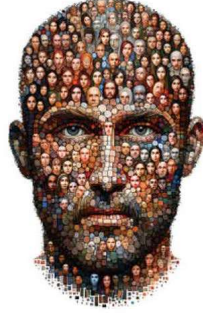
İşte sen de anla! Bu öyle bir fikirdir ki; senin zerrâtın adedince muhâlât ve hurafeler, içinde bulunuyor. Ey muannid muattıl! Sen de utan, bu dalaletten vazgeç!

İZAH

Seri Üretimde Kalıp Kullanmak

Canlıların en önemli özelliklerinden birisi kendi benzerlerini üretilip, nesillerini çoğaltmak ve türlerinin devamını sağlamaktır. Aslında bir manada hayatlarını idame ettirmeleri için yaptıkları gıda temini, sindirim, solunum, dolaşım, boşaltım

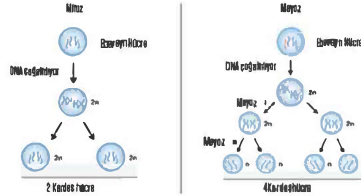
gibi bütün fizyolojik fonksiyonların ve bütün faaliyetlerin temelinde kendi benzerleri olan nesillerinin devamını sağlayarak, her bir nesilde aynı türün çok az farklılıklarıyla (varyasyonlarla) Rabbimizin Sonsuz isimlerinin zenginliğini göstermektedir.

Şu anda dünyada yaklaşık sekiz milyar insan yaşamakta fakat hiçbirisi diğerine (tek yumurta ikizleri hariç) benzememektedir. Tek yumurta ikizleri bile bir müddet sonra epigenetik faktörlerle farklılaşırlar. Bir ağaçtaki elmaların hepsi aynı kalıptan çıkmış gibi birbirine benzer görünür, ama tek tek dikkatle incelendiğinde hiçbir elmanın diğerleriyle aynı olmadığı fark edilir. Bir sürüdeki koyunlar birbirine benzer, ama hiçbirisi diğerleriyle birebir aynı değildir. Aynı şekilde etrafımızda uçan sineklerin hepsini aynı zannederiz, ama tek tek tutup incelesek, her sineğin küçücük kanatlarında ayrı çizgiler, organlarında küçük de olsa farklılıklar görürüz. Kısacası Allah'ın sonsuz ilmi ve kudretinin kendisini tekrar etmeye ihtiyacı yoktur. Sebepler açısından bunun genetik mekanizmalarını mitoz ve mayoz bölünmelerdeki kromozom hareketleriyle hazırlamıştır. Bu açıdan bütün türler emsalsiz olduğu gibi, her türün fertleri de emsalsizdir.

Ancak benzersiz olmak başıboş bir şekilde rast gele değişikliklerle türün tayin edilmiş kalıbının dışına çıkmak demek değildir. Her türün belli sınırlar içinde değişme esnekliği gösteren bir temel kalıbı vardır. Kedinin ve balığın kalıbı çok farklıdır, koyun ile ineğin kalıbı çok az benzerse de yine de ilk bakışta ayırt edilir. Salyangoz ile kelebeğin ve tavuğun da kalıpları çok farklıdır, ama karga ile martının

kalıpları biraz benzer. Bu morfolojik özelliklerin benzerlik ve benzemezliğine göre taksonomistler, canlıları sınıflandırır. Bir türün fertlerinin birbirine benzemesi, fakat her ferdin diğerlerinden ayırıcı küçük farklarının bulunması aynı anda hem vâhidiyet hem de ehadiyet tecellisidir.

Gelişmenin, üremenin ve çeşitlenmenin biyolojik temeli olan hücre bölünmesinde mitoz ile organlar büyürken, mayoz bölünme ile çeşitlilik veya varyasyonlar meydana getirilir.

Bilindiği gibi her türün kendine has morfolojisi, yeni bir şekil ve desenle temsil edilen bir kalıbı vardır. Çok uzaktan bile bir aslan ile zürafayı birbirinden ayırt ederiz. Peki bu kalıbın bilgisi nereden gelmektedir? Canlının temel kalıp bilgisinin kodlandığı her hücresinin içindeki DNA molekülünde, o canlının zürafa mı, yoksa fare mi olacağı yazılıdır. Fakat bir tane kalıptan çıkacak bilgi ile hep aynı zürafalar veya aynı fareler üretilirdi. Hâlbuki bütün zürafalar genel kalıbın sınırları içinde tek tek hepsi ayrı detaylı özelliklere ve ince işçilik ile ayarlanmış ayrı kalıplara sahiptir. Benzer şekilde aynı türe ait farelerin her birinin de farklı bir kalıbı vardır.

Her bir canlıyı bir kitap gibi düşünebiliriz. Her kitap ayrı bir düşünceyi ve manayı seslendirir. Kitabı yazan ve harflerini teker teker dizip matbaada basımını yapan bir akıl sahibi vardır. Her canlı da aslında yazılmış bir kitap gibi düşünülmelidir. Aynı lisanla yazılmış bütün kitaplarda aynı harfler kullanılır. Her şeyi sonsuz ilmi ile bilen ve sonsuz kudreti ile bütün eşyaya sözü geçen Rabbü'l-Âlemin aynı harfleri (biyoloji lisanında A-T C-G nükleotidleri) kullanarak yazdığı her kitapta ayrı ayrı güzellikler sergiler. Matbaa misaline dönersek; matbaadaki her bir kurşun harfin özel olarak kalıplara dökülmesi ve her bir harfin manaya uygun dizilmesi için kitabı basanın zihninde oluşan kavrama uygun harflerin seçilmesi veya önceden hazır

olan harf kalıpları içine kurşun dökölüp, bu yeni harflerin matbaacının veya yazarın zihnindeki bilgiye göre dizilmesi gerekir. Bugün artık modern matbaalarda harf kalıplar yerine 3D yazıcılar ile bilgisayardan verilen komuta göre üç boyutlu organların şekillenmesi çalışmaları başlamıştır. Bu modern kalıp yapan veya üç boyutlu yazılım programı hazırlayanlar istenen eşyanın birebir kalıbını yapmaktadırlar. Fakat yapılanlar hep aynıdır. Farklı bir şey yapılmasını istiyorsanız, yazıcıya giren bilgi komutlarını ayarlamanız gerekmektedir.

Canlı organizmaların yaratılış bilgilerinin ifade edilmesinde aracı olan DNA'ya ait harflerin şuuru ve akıllı olmadığı hâlde bu yaratılış işin gerekli olan topraktaki ve havadaki elementler maddi sebepler olarak belli bir işleyiş planı dâhilinde nasıl kullanılmaktadır? Aslında ortada görünen maddi bir kalıp yoktur, Yaratıcının ilminde o canlının takdir edilen kalıbına göre gen dediğimiz harfler aldıkları emre itaat ederek, yaratılacak olan tür için gerekli özelliklerin sergilendiği bir kitabı oluşturacak şekilde dizilirler. Ayrıca her türün içindeki her bir ferde göre de aynı harfler farklı şekillerde dizilmek için ilâhî emre tâbi olarak işlerler.

Hâlbuki tabiatla özellikle ilk yaratılışta böyle hazır kalıplar ve kalıbın içindeki bilgiyi yazmak için hazırlanmış harfler yoktur. Muhal farz tesadüfen ilk yaratılışta böyle harfler ve bunlarla dizilmiş canlının kalıbı olsaydı bile her üreme sırasında meydana gelecek yavrular için yeni yeni kalıplar gerekecekti. Bu kalıplar o canlının temel vasfını değiştirmeyen sağlam bir kalıp olmanın yanında, her fert için çok küçük değişikliklere izin verecek değişim potansiyeline de sahip olmalıdır. Türün aslî karakterlerini korumakla beraber, her ferde ait orijinal bir kimlik bilgisi teşkil edecek âlâmet-i fârika diyebileceğimiz özel vasıfların da o ferden üzerinde görülmesi gerekecektir. Bu durum da sonsuz bir ilim ve kudret sahibi bir Yaratıcı olmadan mümkün olamaz.

Allah (c.c.), ezeli ilmiyle belirlediği bir plan, program ve hikmetli bir vücudun manevi kalıbı mahiyetindeki kader cetveli üzerinde, kudret kalemiyle, atom ve molekülleri mürekkep gibi istihdam ederek, bir kitap gibi okunmasını istediği kâinatı, gözümüz önünde kolayca, süratle, estetik ve sanatlı, muntazam ve hikmetli olarak kesintisiz şekilde yazmaktadır. Yarattığı varlıklar hem mükemmel hem de güzeldirler, fakat bu yaratma faaliyetini imtihan sırrı gereği belli bir zaman süreci içinde gerçekleştiriyor, birdenbire göz açıp kapama gibi süratli yaratmıyor. Aslında son noktada insan, bitki veya hayvan olsun, ortaya konan bütün eserlerde görülen mükemmellik ve hassas dengelere nispetle çok daha uzun bir süreç gerektiğini düşünürsek, kâinatın yaşına göre çok kısa bir zaman diliminde yaratıyor da denilebilir. Fakat göz ile müşahade edilebilecek kadar da hızlı olmayan bu sürecin her an hassas bir şekilde korunarak yürütüldüğünü ancak bilimlerin araştırmalarıyla takip edebiliriz. Bu durumu tıpkı bir filmin her bir karesine şahit olmak gibi değerlendirebiliriz.

Üçüncü Kelime

“İktezathü-t tabiat” yani tabiat iktiza ediyor, tabiat yapıyor. İşte bu hükmün çok muhâlâtı var. Numune için üçünü zikrediyoruz.

Birincisi

Eğer mevcudatta, hususan zîhayatta görünen basîrâne, hakîmâne olan sanat ve icat, Şems-i Ezeli'nin kalem-i kader ve kudretine verilmezse, belki kör, sağır, düşüncesiz olan tabiata ve kuvvete isnad edilse lazım gelir ki tabiat, icat için her şeyde hadsiz manevi makine ve matbaaları bulundursun veyahut her şeyde, kâinatı halk ve idare edecek bir kudret ve hikmet dercetsin.

Çünkü nasıl şemsin cilveleri ve akisleri, zemin yüzündeki zerrecik cam parçalarında ve katrelerde görünüyor. Eğer o misalî ve aksî güneşçikler, semadaki tek güneşe isnat edilmese, lazım gelir ki bir kibrit başı yerleşmeyen bir zerrecik cam parçasında tabîî, fîrî ve güneşin hâsiyetlerine mâlik, zahiren küçük, manen çok derin bir güneşin haricî vücudunu kabul ederek, zerrât-ı zücaciye adedince tabîî güneşleri kabul etmek lazım geldiği gibi, aynen bu misal gibi mevcudat ve zîhayat doğrudan doğruya Şems-i Ezeli'nin cilve-i esmasına verilmezse, her bir mevcutta, hususan her bir zîhayatta hadsiz bir kudret ve irade ve nihayetsiz bir ilim ve hikmet taşıyacak bir tabiatı, bir kuvveti, âdetâ bir ilâhî içinde kabul etmek lazım gelir. Bu tarz-ı fikir ise kâinattaki muhâlâtın en bâtılı, en hurafesidir. Hâlîk-ı kâinatın sanatını, mevhum, ehemmiyetsiz, şuursuz bir tabiata veren insan, elbette yüz defa hayvandan daha hayvan, daha şuursuz olduğunu gösterir.

İZAH

Varlıklardaki sanatı, ölçüyü, denge ve ahengi görüp de hâlâ inanmak istemeyenlerin en çok sığındıkları “Tabiat öyle gerektiriyor.” ve “tabiatın gereği” gibi ifadelerin ne kadar çürük ve yetersiz olduğunu gösterebilmek için önce “TABİAT” kavramını iyi tahlil etmemiz gerekir. 1960-70’li yıllarda okullarda “Tabiat Bilgisi” dersi vardı. Bu derste bitkiler ve hayvanlar incelenirken, insan da hayvanların bir türü olarak görüldüğünden, biraz da insan vücudundan, organ ve

dokulardan, hücreden ve sağlık konularından bahsedilirdi. Zaten dersin ismi “Tabiat Bilgisi” olduğundan, bütün bu konular işlenirken Asıl Fail gizlenir, ama cümle aralarında tabiata bir ulûhiyet verilerek, her şeyin sebebi ve failinin, yaratıcısının “tabiat” olduğu vurgulanırdı. Çevremizi saran her şey tabiat içinde mütalaa edilip, tabiata bir ilâhlık vehmedilerek doğrudan “naturalizm” veya tabiatçılık felsefesine yol verilirdi.

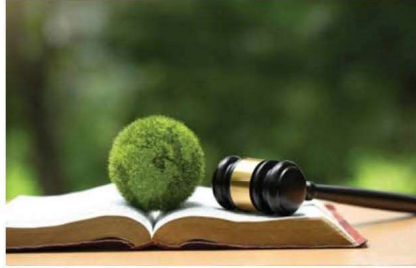
Peki nedir tabiat? Diyelim ki şu balığı tabiat yarattı, onu çekip alalım tabiatın içinden. Şu kelebeği de tabiat yarattı, onu da çıkaralım tabiatın içinden. Kuşu, ağacı, çiçeği, mikropları, teker teker çıkardığımız zaman ortada hiçbir şey kalmaz! Çünkü zaten ortada somut olarak elle tutacağımız bir tabiat yoktur. Tabiat bütün varlıkların hepsine birden verdiğimiz isimdir. Balığın, kuşun, kelebeğin ve ağacın her birinin müstakil bir kimliği ve vücudu vardır. Tabiat ise bütün varlıkların toplamına birden verilen soyut bir kavramdır. Kısacası tabiat denilince anlaşılan bütün kâinat veya maddi âlemdir.

Tabiat, canlı-cansız bütün yaratılanların toplamıdır. Her bir varlık, tabiat manzarasının bütününü çizen Ressamın nakşettiği bir figürdür.

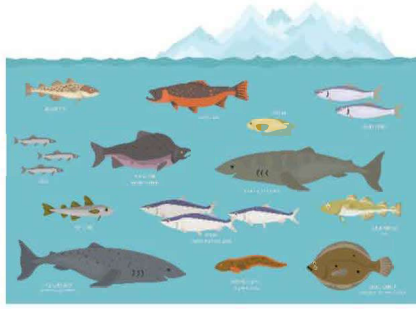
Tabiatın diğer bir manası da herhangi bir varlığın “mahiyeti”, “huyu” ve “mizacı” açısından bazı sıfatlarını zikrederek vasıflandırmaktır. Mesela; “filan adamın tabiatı kötü” denildiğinde o kişinin huyunun veya mizacının kötü olduğu anlaşılır. “Fıtrat” ile yakın bir manada kullanılan tabiat, bir nesnenin yaratılıştan sahip olduğu özellikleri belirlemek için de kullanılır. Mesela “Ateş yakar, taş serttir, su ısıtır, tahta sıcaktır, demir ise soğuktur.” gibi tanımlar eşyanın mahiyetine ait veya o varlığın tabiatıdır. Bütün bu anlatımların hiçbirinde tabiata bir yaratıcılık atfı olmayıp, sadece mevcut nesnenin sahip olduğu özelliklerinden bahsedilir.

Bütün bu tariflerden hareketle tabiatın soyut bir kavram olmanın ötesinde bir gücünün, iradesinin ve manasının olmadığını söyleyebiliriz. “Taş niye serttir?” veya “Ateş niye yakar?” gibi sorulara verilen “Tabiatı öyle olduğu için” cevabı, insanı hayrete düşüren bir mantık hatasından başka bir şey değildir. Bu durumda bir şeyin sebebi yine kendisi olarak zikredilmiş olmaktadır. Varlığın ve hadiselerin bir sebep olarak yine aynı varlığın kendisi ile izah edilmesi gibi bir garabet söz konusudur. Şöyle bir mantık çelişkisinden söz edebiliriz: “Bir şey henüz kendisi mevcut olmadığı bir zamanda, kendisi kendisini yapmış gibi söylemesi bile zor bir durum söz konusudur. Biraz daha açarsak; yukarıda saydığımız bazı örneklerden balık yok iken, kuş yok iken, kelebek, ağaç, çiçek, taş vs. henüz yok iken “Bunları kim yarattı?” diye sorduğumuzda, cevap “tabiat” ise tabiat da bunların toplamından ibaretse, bu durumda tabiat da yok iken tabiat kendisini yarattı gibi absürt bir mana çıkmaktadır.

*Kâinat bir kitaptır, kanun koyucu değildir. Kitaptaki kanunları yazan ve işleyen,
bütün kâinata sözü geçen kudreti ve ilmi sonsuz bir Zât-ı Zülcelâl'dir.*

Aynı tabiat kavramı içinde yine çoğu kişinin yanlış olduğu önemli bir husus da “tabiat kanunları” üzerinden yine Allah’ı inkâr a gidecek bir yol arama gayretleridir. Kanun, bir üst merciin sahip olduğu kuvvet ve iradenin gereği olarak, daha alt seviyelerdeki işleyişin kurallar ve prensiplerle belirlendiği, bir icra veya tatbik planıdır. Mesela bir devlet, elindeki gücü ve hâkimiyeti, halkını idare etmek için kullanırken, kaos ve anarşi olmaması için “kanunlar” koyar. Her hareketin ve davranışın ceza veya mükâfat gibi bir karşılığı olur. Ceza kanunu bunun için vardır. Kısacası kanunu koyan bir irade ve iktidarın gücü vardır.

Suya ait bir kanun: Su donduğu zaman üstte kalan buz tabakası sayesinde deniz ve göllerdeki hayat, buzun altında da devam eder. Suyu bu özellik verilmeseydi, suda yaşayan canlıların büyük çoğunluğu kışın ölürlürlü.

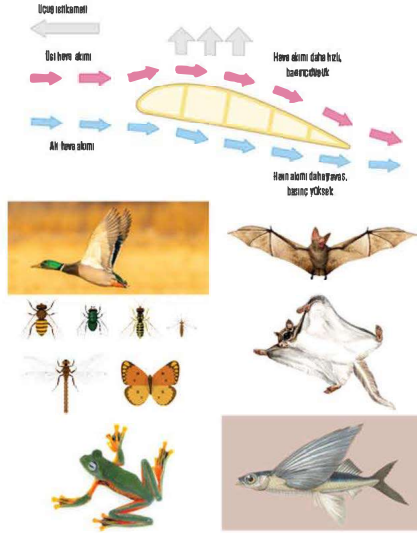
Tabiat kanunları da bütün kâinatı kabza-ı tasarrufunda tutan sonsuz güç ve irade sahibi, aynı zamanda sonsuz ilim ve hikmet sahibi bir Zat'ın yarattığı eşyaya mündemiç olarak (içkin) yani o varlığın içine işlemiş, tabiatına mal olmuş, asla dışına çıkamayacağı temel prensiplerdir. Yer çekimi kanunu bunlardan birisidir. Havaya attığımız her cisim düşer, metaller ısıtılınca genleşir, su yüz derecede kaynar, sıfır derecede donar. Benzer şekilde, optik kanunları, elektrik kanunları, mekanik kanunları gibi çok sayıda fizik kanunlarından bahsedebiliriz. Herhangi bir fizik olayı belli bir düzende ve belli bir şiddette meydana geliyorsa, bunu yüzlerce hatta binlerce defa denediğimiz hâlde hep aynı netice oluyorsa işte bu bir hareket kanunu ifadesidir.

Maddenin özelliklerine ait bu tip kanunlar olmasaydı, hiçbir bilim yapılamazdı, hiçbir teknolojik gelişme olamazdı, evimizi yapamazdık, bir medeniyet kuramazdık, kısacası dünyada düzgün bir şey ortaya konamazdı. Fakat bu kanunları tanıdığımız, onların değişmeyeceğini ve elimizdeki formüle göre işleyeceğini bildiğimiz için insan kalıcı işler yapabilmektedir.

Sadece “tabiat kanunları” olarak isimlendirdiğimiz, havanın ve suyun kaldırma gücünü bilmeseydik uçakları ve gemileri yapamazdık.

İlk defa hidrojen ve oksijen atomları yaratılırken en baştan, bunların birleşip su maddesini meydana getirecekleri sonsuz ilim sahibi Yaratan tarafından biliniyordu. Ayrıca suyun içinde de bitki ve hayvanların yaratılacağı da biliniyordu. Onların hayatını idame veya tehdit edecek bütün faktörler de biliniyordu. Onun için konulacak kanunlar baştan bilinerek, maddelerin ilk var edilişleri sırasında her yönüyle bilinip konulmuştur. Su, ısı derecesi düşük olduğu zaman büyük miktarda oksijen emer. +4°C'ye vardığında en son yoğunluğuna erişir. Bilindiği gibi buz sudan daha az yoğundur. Nitekim göllerde ve nehirlerde, buz parçaları suyun üst kısmında yüzerler. İşte bu özellikle, soğuk bölgelerde su altında yaşayan canlılar donup ölmekten korunmuş olurlar. Su donunca ısısının büyük bir kısmını salverir ki bu da suda yaşayan canlıların hayatlarının korunmasına vesile olur.

Altı farklı hayvan grubuna ait canlıların hepsi de uçuş faaliyetinde bulunurken, havanın kaldırma gücüne ve kanat gibi geniş yüzeylere sahip olmaları gerektiğini bilebilirler mi? Kaldırma gücü ile ilgili formülleri bilebilirler veya birbirlerinden kopyalayıp kanat geliştirebilirler mi?

Tabiat kanunları olarak, havanın ve suyun kaldırma gücünü bilmeseydik uçakları ve gemileri yapamazdık. Bugün biyomühendislik ismiyle gelişen bilim dalının çalıştığı konular tabiat kanunlarına dayanarak insanlığa faydalı keşifler ve icatlar sunma üzerinedir. Ancak aynı tabiat kanunlarını bizden çok önce ve bilmeden çok daha iyi kullanan kuşlar, uçan böcekler, planör gibi kayarak uçan balık, uçan kertenkele, uçan kurbağa ve uçan memeliler havanın kaldırma gücü ile kanat genişliği arasındaki münasebeti fark edip de kendilerine kanat mı geliştirmişler? Yoksa o tabiat kanunlarını bilen ve her an yürüten Allah'ın (c.c.) kudretinin bir tecellisi olarak mı uçmaktadırlar? Tabii ki akıllı olan herkes, bu kanunların kendi başlarına bir iradesi ve gücü olamayacağını, onları yaratan Allah'ın (c.c.) hem kanunlara hem de o kanunlara uygun yaratılmış her varlığa sözü geçen bir Zat olduğunu teslim edecektir.

Çok sayıda parçadan yapılmış bütün eserlerde her bir parçanın yeri, konumu ve

büyüklüğü, etrafında münasebette olduğu diğer parçalarla çelişki ve uyumsuzluk teşkil etmeyecek şekilde hususi bir ilim ve irade ile takdir edilmiştir. Bir lokomotif, bir denizaltı, uçak veya transatlantik gemisinin motorunun her bir bölümü, hareket ettireceği mekanik aksamın parçaları, gövdesinin şeklini teşkil eden levhaların su içinde, havada veya raylar üzerinde gitmeye uygun şekilde kesilip tasarlanması, elektrik, kömür, nükleer güç veya akaryakıt kullanmasına göre hazırlanmış ilave depolar, aküler vs. çok sayıda ünitenin hiçbirinin kendilerine ait bir akli ve şuuru olmadığı, bu konularda hiçbir ilmî birikime de sahip bulunmadıkları hâlde, nasıl oluyor da belli bir gaye için anlaşip aynı anda bütün parçalar sırayla yerine girerek istenen yapıyı tamamlıyorlar? Öyle ki makinenin iç taraflarında bulunması gereken bir civata veya somun, bir piston veya bir yay, tam zamanında sırasına uygun olarak yerine takılmazsa, üzeri başka parçalarla kapatılacağı için tekrar açılıp eksik kısmın kendi yerine girip yerleşmesinin imkânı olmayacaktır. Dolayısıyla motor da bir eksiklik ve arıza baş gösterecektir.

İnsanların onlarca mühendisi (elektrik, makine, inşaat, bilgisayar, endüstri mühendisleri) hareket geçirip koordinasyon içinde yürüttükleri çalışmalarla elde edilebilen böyle mekanik veya elektronik üretimlerden çok daha kompleks ve hassas cihazlarla donanmış canlı vücutlarındaki mikro sanatlarla bezenmiş organcıkları ve hücreleri, bunların içlerinde her saniye işleyen milyonlarca kimyevi reaksiyonları, nasıl her bir parçanın kendisine verebiliriz? Gökteki Güneş'in bütün ışınlarını yeryüzüne gönderdiğini görmemize rağmen kırık cam parçalarından veya su damlalarından yansıyan ışınları nasıl olur da hakiki Güneş'in yerine koyabiliriz? Cam parçalarından ve diğer şeffaf malzemelerden yansıyan parıltıyı görüp de o camın veya su damlasının içinde Güneş'in olabileceğini iddia eden akıllı birisi olabilir mi? O parlak şeylerin içinde Güneş'in olmadığını herkes bilir. Demek ki asıl gaye kafamızı yukarı kaldırıp, Güneş'ten gelen ışık hüzmelerinin farkına varıp dikkatimizi asıl Güneş'e çevirmemizdir. Aksi takdirde her bir cam parçasının içinde sonsuz bir ilim ve hikmet sahibi tabiatı kabul etmek gibi bir gariplik ortaya çıkacaktır.

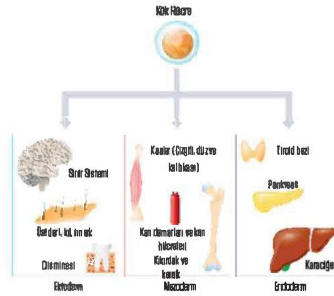
Düzgün yapıda, sanatlı ve iş gören herhangi bir nesnenin, mesela televizyon

cihazının inşa edilmesi için her bir parçasına ait olmak üzere tek tek kalıpların kullanılması gerekir. Bir dökümhanede imal edilecek şekilli parçalar için maddi kalıplar hazırlanır ve içlerine erimiş demir dökülür. Erimiş demir atomlarının aklı ve ilmi yoktur, sadece kendilerine verilmiş akışkanlık özelliği ile kalıbın içindeki her bir girinti ve çıkıntıyı doldurur. Şekilli makine parçası üzerindeki her bir delik, oyuk, girinti ve çıkıntının bir fonksiyonu vardır. Oralara ya bir vida veya cıvata yahut bir yay vs. takılacaktır. Zira o parçanın yapacağı fonksiyonu bilen mühendisler ona göre kalıp yapmışlardır. Bazen de mühendisin zihninde soyut bir kalıp mahiyetinde yapacağı parçanın şekli bulunur. Misalden hakikate geçerse; tabiat ismini verdiğimiz vehmî ve hayalî kavramın, her yerde gözle göremediğimiz kalıpları olması gerekir. Ayrıca o kalıplar üzerinde çalışan makinelerin istenen fonksiyona göre belli yerlerine delikler açması, dişler, makaralar vs. şeklinde parçaları takmış olması gerekir. Mühendisin kafasındaki zihnî kalıp üzerinde işlem yapılacaksa, bu takdirde o mühendisin bir akıl, şuur, ilim, kudret ve irade sahibi olduğunu kabul etmemiz gerekir. Başka türlü eşyanın yapımı mümkün değildir. Ancak maddi bir kalıp varsa, döküm yapılır veya zihindeki ilmi ve manevi bir kalıba göre istenen parça imal edilebilir yani bir zihinde soyut varlığı bulunan plan ve modelle o eşya yapılabilir.

206 kemikten ve 654 kastan yapılmış insan vücudunun ana kalıbı üzerinde bir seyahat yapacak olursak, her bir kemiğin ve kasın yeri hassas bir şekilde belirlenmiştir. Herhangi bir kasta veya kemikte küçücük bir kayma veya yanlış yere konumlanma olsa, istenen hareket yapılamaz. Bu kalıbın içindeki midenin, bağırsakların, böbrek, pankreas, karaciğer, akciğer, kalb ve mesanenin her birinin yeri en ideal şekilde hiçbir füzuli boşluk bırakmadan ve sıkışıklık olmadan optimum rahatlıkta yerleştirilmiştir. Bu organların her birinde bütün vücudun durumunu, karşılıklı münasebetlerini ve birbirinin fonksiyonlarını da bilecek bir akıl ve ilim olabilir mi? Organlarda yoksa, organın inşa edildiği dokularda veya hücrelerde böyle bir ilim var mıdır? Bu kemiklerin, kasların ve organların şeklinin verildiği herhangi bir kalıbı gören var mı? Bütün bunlara verilecek cevap hayırdır! Tabiatla ne maddi ne de manevi böyle kalıplar yoktur. Bu durumda insan

bedenindeki bütün hücre, doku ve organları bilen, bildiğine göre şekil veren ve birbirine bağlayarak bir vücut hâlinde inşa eden Allah'tan (c.c.) başka bir kudretten söz edilemez.

Allah'tan (c.c.) başka, tabiat isminde mevhum bir varlığa bir ilim ve kudret atfetmek, kâinattaki mümkün olmayacak en muhal üstü muhal, bâtlı bir hurafeden öteye gidemez. Böyle akılları durduracak derecede estetik sanatlarla süslü anatomik organlarla donanmış canlı bedenlerinin şuursuz bir tabiat tarafından yapıldığını kabul etmek, en basit ifadesiyle cehalet ötesi cehalettir.

Bir hücreden meydana gelen farklı kabiliyetlerle donatılmış kök hücreleri, içlerinde sanki kalıplar ve modeller varmış gibi yaratıldıkça beden kalıbı içinde yerlerini alırlar.

Organlar için hazırlanmış maddi bir kalıbı çıplak gözle bulamadığımıza göre acaba elektron mikroskopik seviyede, planların harflerle yazıldığı mikro ölçeklerde kalıplar olabilir mi? Bu takdirde hücrenin içindeki bilgi bankası olarak, vücuttaki bütün yapıların ve metabolik süreçlerin yazılı olduğu bir kitap hükmündeki DNA molekülüne gidelim. Dört tipteki azotlu bazlardan yapılmış, nükleotid adı verilen moleküler harflerin (A-T C-G) ikiye ikiye (A-T ve C-G) dizilmesiyle zincir şeklinde ve çift helix (spiral) durumunda, yaklaşık iki metre boyundaki DNA molekülündeki genom adı verilen yazılıma baktığımızda sadece bir molekül yığını görürüz. Ortalama olarak 100 trilyon hücre taşıdığımızı farz edersek, her bir hücrenin içinde 6,4 milyar harf ile hazırlanmış 23.000 gen bulunduğu tahmin edilmektedir. Fakat bu genlere ne kadar yakından bakarsak bakalım, hiçbir zaman herhangi bir hücrenin

veya organın kalıbını göremeyiz. Ancak döllenmiş yumurta hücresi (zigot) emir almışçasına bölünmeye başlayıp yeni hücreler meydana gelmeye başladığında her hücre sanki hayalî bir kalıptaki yerini alıyor gibi hareket ederek, hem farklılaşır hem de hangi organı şekillendirecekse ona göre yerini ve konumunu biliyor gibi hareket eder. Neticede bir tek hücreden yüz trilyon hücreli bir organizma oluşurken, meydana gelen her hücre kemik, kas, bağ dokusu, kan, sinir vs. şeklinde farklılaşır ve vücut çatısındaki yerini alır. Hiçbir kalıba ihtiyaç duymadan sadece Yaratıcısı'nın (c.c.) ilminde takdir edilmiş şekli ve büyüklüğü inşa ettirmek için O'nun (c.c.) izniyle hareket eden hücrelerin içindeki bu bilginin, "tabiat" tarafından yazılan moleküler kalıplara dökülerek şifrelenmiş olduğunu kim iddia edebilir? Evet, şifrelenmiş bir bilgi vardır, fakat bunu akılsız ve şuursuz bir tabiat kavramı değil, kudreti ve ilmi sonsuz bir Yaratıcı şifrelendirip, icraat sahasına sokabilir.

İşıklı parıldayan cam veya kristal eşyaların içinde gerçek ışık kaynağı yoktur. Onlar sadece Asıl Işık Kaynağını gösteren vasıtalarıdır.

Hassas nakışlarla kendini gösteren ilâhî ilim, hikmet ve kudretin eşya üzerindeki tesirleri imtihan sırrı gereği bazı sebeplerle (çekim kanunu, ışık, optik ve mekanik kanunlar) perdelenmiştir. Tabiat denilen kavram, varlıkların ihtiyacını bilerek, görerek, rızkını ve korunmasını düşünerek işlemekten âcizdir. Hakiki tesir sahibi

olan Rabbimiz (c.c.) ise kendisini, maddi gözle görülen ve elle tutulan somut bir varlık olarak göstermez. Ancak eserleri üzerindeki maddi-manevi mühürler ve harika sanatlarıyla, düşünen beyinlere, vicdanlı kalblere ve manevi basiret gözü olanlara kendisini gösterir.

Her bir yaratığın üzerine konulan mühür kaldırılıp altına bakıldığında, Allah’a ait (c.c.) manevi parıltılar şeklinde birkaç işaret görülebilir. Ancak bu parıltıların kaynağı incelediğimiz eşyanın kendisine ait olmayıp, Allah’tan (c.c.) gelen yaratma fiiline aittir. Tıpkı denizin üstündeki köpüklerde şekillenen su damlacıklarında veya yerdeki kırık camlardaki parlamaların kendilerinden kaynaklanmaması ve gökteki Güneş’e ait olması gibi. Aksi takdirde her bir parça içinde sıcaklığıyla, çeşitli dalga boylarındaki renkli ışıklarıyla mikro birer Güneş’in bulunması ve bu her küçük güneşçinin Allah’a ait ilim, kudret, hikmetli yaratma gibi vasıfları da taşıması gerekirdi. Bunu da normal akıl ve vicdan sahibi hiç kimse kabul edemez.

İkinci Muhal

Eğer gayet intizamlı, mizanlı, sanatlı, hikmetli şu mevcudat; nihayetsiz Kadîr, Hakîm bir Zat’a verilmezse, belki tabiata isnat edilse, lazım gelir ki tabiat, her bir parça toprakta, Avrupa’nın umum matbaaları ve fabrikaları adedince makineleri, matbaaları bulundursun, tâ o parça toprak, menşe ve tezgâh olduğu hadsiz çiçekler ve meyvelerin yetişmelerine ve teşkillerine medar olabilsin. Çünkü çiçekler için saksılık vazifesini gören bir kâse toprak içine tohumları nöbetle atılan umum çiçeklerin birbirinden çok ayrı olan şekil ve heyetlerini teşkil ve tasvir edebilir bir kabiliyeti, bilfiil görülyor. Eğer Kadîr-i Zülcelal’e verilmezse; o vakit, o kâsedeki toprakta, her bir çiçek için manevi, ayrı, tabii bir makinesi bulunmazsa bu hâl vücuda gelemes.

Çünkü tohumlar ise nutfeler ve yumurtalar gibi maddeleri birdir. Yani müvellidülmâ, müvellidül humuza, karbon, azotun intizamsız, şekilsiz, hamur gibi halitasından ibaret olmakla beraber, hava, su, hararet, ziya dahi, her biri basit ve şuursuz ve her şeye karşı sel gibi bir tarzda gittiğinden, o hadsiz çiçeklerin teşkilleri ayrı ayrı ve gayet muntazam ve sanatlı olarak o topraktan çıkması, bilbedâhe ve bizzarûre iktiza ediyor ki o kâsede bulunan toprakta, manen Avrupa kadar, manevi ve küçük mikyasta matbaaları ve fabrikaları bulunsun. Tâ ki bu kadar hayattar kumaşları ve binler ayrı ayrı nakışlı mensucatları dokuyabilsin.

İşte tabiiyyûnların fikr-i küfrîleri, ne derece daire-i akıldan hariç saptığını kıyas et. Ve tabiatı mucit zanneden insan suretindeki ahmak sarhoşlar “Mütefennin ve akıllıyız” diye dava ettikleri hâlde, akıl ve fenden ne kadar uzak düştüklerini ve mümteni ve hiçbir cihetle mümkün olmayan bir hurafeyi kendilerine meslek ittihaz ettiklerini gör, gül ve tükür!

Eğer desen: Mevcudat, tabiata isnat edilse böyle acip muhaller olur, imtina derecesinde müşkülât olur; acaba Zat-ı Ehad u Samed’e verildiği vakit, o müşkülât nasıl kalkıyor? Ve o suûbetli imtina, o suhuletli vücûba nasıl inkılâb eder?

Elcevab: Birinci muhalde nasıl ki güneşin cilve-i in’ikâsı, kemal-i suhuletle, külfetsiz en küçük zerrecik câmidden tut, tâ en büyük bir denizin yüzüne kadar

feyzini ve tesirini misalî güneşçiklerle gayet kolaylıkla gösterdikleri hâlde; eğer güneşten nispeti kesilse; o vakit her bir zerrecikte, tabîi ve bizzat bir güneşin haricî vücudu imtina derecesinde bir suûbetle olabilmesi kabul edilmek lazım gelir. Öyle de her bir mevcut, doğrudan doğruya Zat-ı Ehad u Samed'e verilse; vücub derecesinde bir suhulet, bir kolaylık ile ve bir intisap ve cilve ile her bir mevcuda lazım her bir şey, ona yetiştirilebilir.

Eğer o intisap kesilse ve o memuriyet başıbozukluğa dönse ve her bir mevcut kendi başına ve tabiata bırakılsa, o vakit imtina derecesinde yüz bin müşkülât ve suûbetle sinek gibi bir zîhayatın, kâinatın küçük bir fihristesi olan gayet harika makine-i vücudunu icat eden, içindeki kör tabiatın, kâinatı halk ve idare edecek bir kudret ve hikmet sahibi olduğunu farz etmek lazım gelir. Bu ise bir muhal değil, belki binler muhaldir.

Elhasıl: Nasıl ki Zat-ı Vâcibü'l-Vücud'un şerik ve nazîri mümteni ve muhaldir; öyle de rubûbiyetinde ve icad-ı eşyada başkalarının müdahalesi, şerik-i zatî gibi mümteni ve muhaldir.

Amma İkinci Muhaldeki Müşkülât İse: Müteaddit risalelerde ispat edildiği gibi eğer bütün eşya Vâhid u Ehad'e verilse; bütün eşya, bir tek şey gibi suhuletli ve kolay olur. Eğer esbâba ve tabiata verilse, bir tek şey, umum eşya kadar müşkülâtlı olduğu, müteaddit ve kati burhanlarla ispat edilmiş. Bir burhanın hülasası şudur ki:

Nasıl ki bir adam, bir padişaha askerlik veya memuriyet cihetiyle intisap etse, o memur ve o asker o intisap kuvvetiyle, yüz bin defa kuvvet-i şahsiyesinden fazla işlere medar olabilir. Ve padişahı namına bazen bir şahı esir eder. Çünkü gördüğü işlerin ve yaptığı eserlerin cihâzâtını ve kuvvetini kendi taşıyor ve taşımaya mecbur olmuyor. O intisap münasebetiyle, padişahın hazineleri ve arkasındaki nokta-yi istinad olan ordu, o kuvveti, o cihâzâtı taşıyor. Demek gördüğü işler, şahane olarak bir padişahın işi gibi ve gösterdiği eserler, bir ordu eseri misillü harika olabilir.

Nasıl ki karınca, o memuriyet cihetiyle Firavun'un sarayını harap ediyor. Sinek o intisap ile Nemrud'u gebertiyor ve o intisap ile buğday tanesi gibi bir çam

çekirdeği, koca çam ağacının bütün cihâzâtını yetiştiriyor.^(Haşiye) Eğer o intisap kesilse, o memuriyetten terhis edilse, yapacağı işlerin cihâzâtını ve kuvvetini, belinde ve bileğinde taşımağa mecburdur. O vakit, o küçücük bileğindeki kuvvet miktarınca ve belindeki cephane adedince iş görebilir. Evvelki vaziyette gayet kolaylıkla gördüğü işleri bu vaziyette ondan istenilse, elbette bileğinde bir ordu kuvvetini ve belinde bir padişahın cihâzât-ı harbiye fabrikasını yüklemek lazım gelir ki güldürmek için acip hurafeleri ve masalları hikâye eden maskaralar dahi bu hayalden utanıyorlar!

Elhasıl: Vâcibü'l-Vücd'a her mevcudu vermek, vücut derecesinde bir suhuleti var. Ve tabiata icat cihetinde vermek, imtina derecesinde müşkül ve haric-i daire-i akliye'dir.

(Haşiye) Evet, eğer intisap olsa o çekirdek, kader-i İlâhîden bir emir alır, o harika işlere mazhar olur. Eğer o intisap kesilse, o çekirdeğin hilkatı, koca çam ağacının hilkatinden daha ziyade cihâzât ve iktidar ve sanatı iktiza eder. Çünkü dağdaki, kudret eseri olan mücessem çam ağacının bütün âzâları ve cihâzâtıyla, o çekirdekteki kader eseri olan manevi ağaçta mevcut bulunması lazım gelir. Çünkü o koca ağacın fabrikası, o çekirdektir. İçindeki kaderî ağaç, kudretle hariçte tezahür eder, cismanî çam ağacı olur.

İZAH

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri'nin bu eserde verdiği örneklerin çoğunlukla biyoloji konularıyla alakalı olduğunu söyleyebiliriz. Biyolojinin konusu olan hayat sahibi varlıklar üzerinde ilâhî sanatların daha açık ve net görülmesi, ayrıca canlılardaki bu güzelliklerin, hassas ölçülerde takdir edilerek yaratılmış eserler olması, doğrudan bunların Sanatkârını işaret etmesi açısından önemlidir. Ayrıca insanların kendi ilim ve iradelerini kullanarak ürettikleri teknolojik cihaz ve vasıtaları (otomobil, bilgisayar, uçak, denizaltı, telefon vs.) misal gösterip, bu aletlerin plan ve projesini çizip uygulayan mühendislerden hareketle, bunlardan çok daha mükemmel eserler olan canlıların planını ve projesini takdir edip Yaratana dikkat çekilmesi çok önemli ve en mantıklı yoldur.

Bundan önceki misalde verilen matbaa harflerinin ve her canlıya ait kalıpların kaynağının nerede olabileceğini göstermek için en son hücredeki DNA'ya kadar inerek, böyle maddi kalıplar olmadığını belirtmişti. Bu bölümde ise "Acaba canlılara ait bu kalıplar topraktaki elementlerde olabilir mi?" sorusu üzerinden konuyu genişleterek daha anlaşılır kılmaktadır.

Aynı yerdeki belli bir toprak parçasına yan yana dikilen farklı bitkilere ait tohumlardan farklı renklerde, farklı şekillerde ve farklı özelliklere sahip bitkilerin nasıl çıkabileceği hakkında bazı sorular sorulmaktadır. Verilen örnekte "Acaba

toprağın içinde ıspanak için ayrı, elma için ayrı, portakal için ayrı, ceviz için ayrı maddi kalıplar mı var?”, “Toprakta böyle bir kalıp göremediğimize göre atılan tohum içinde o bitkiye ait bir kalıp olabilir mi?”, “Maddi bir kalıp yoksa, topraktaki elementler nasıl bir yerden emir almış gibi hareket ediyorlar?” sorularıyla önce inkârcının zihninde bir sorgulama yapmasının önü açılmaktadır.

Bitkinin gelişmesi için gerekli olan moleküllerin aldıkları ilâhî emirle hiç şaşırmadan, emir almış askerler gibi vazifelerine koşturmalarında DNA ve biyokimya kanunları sadece zahiri bir perde olup, toprakta veya tohumun içinde manevi kalıplar aramak beyhudedir.

Topraktaki kalsiyum, demir, sodyum, potasyum, azot vs. elementlere ait moleküller hangi bitkide, hangi vazifeleri yapacaklarını nasıl bilebilirler? İki biber tohumundan birisinden acı, diğerinden tatlı biberlerin yetişmesine hangi seviyedeki molekül değişiklikleri sebep olmuştur? Böyle akılları durduracak mahiyetteki mükemmel faaliyetlerin, akılsız ve şuursuz toprağın içinde “tabiat” denilen, yukarıda tartıştığımız ve mahiyetini anlayamadığımız bir kavram tarafından gerçekleştirilmesi mümkün olabilir mi? Aklı olan her kişi bu bitki tohumlarının içinde veya toprakta kalıplar olmadığını, ama tohumların içindeki DNA molekülündeki moleküler harfler mesabesindeki azotlu bazların belli sıradaki dizilimlerinin, Rabbimizin sonsuz ilmi ve kudreti ile yazılmış manevi kalıplar için sebepler planında perdeler şeklinde kabul edilebileceğini söyleyebilir. Tabii ki Allah (c.c.) sonsuz kudretiyle yarattığı her canlıda, bu şekilde moleküler anahtarlar veya kalıplar gibi akılsız ve şuursuz elementleri istediği biçimde dizerek icraatına

perde yapmıştır.

Özellikle rengârenk çiçeklerin açtığı bir mevsimde, çok çeşitli bitkilerin sergilendiği bir botanik bahçesini ziyarete gidersek, buradaki örnek çok daha iyi anlaşılabilir. Yanyana dikilmiş farklı orkide çeşitlerindeki şekil ve renk farklılıkları, farklı renklerdeki güller, laleler, kasımpatılar, sardunyalı vs. aklımıza gelebilecek türlü çiçeklerin her birinin, bir ressamın fırçasından çıkmış gibi salınarak teşhir edilmeleri karşısında akli olan birisinin bu eserlerin sanatkârını sormaması ve görmemesi düşünülebilir mi? Bu bitkilerin esas maddeleri aynı topraktaki maddeler olduğu hâlde, her birinde farklı desen ve renk tercihinin yapılması, tercih edici bir ilim ve kudreti açıkça göstermez mi?

Akılsız ve şuursuz moleküllerde böyle bir ilim olmayacağını, fakat hava, su, sıcaklık ve ışık gibi ortam şartlarının bu düzenlemeyi yapabileceğini iddia edenler çıkarsa, onlara da şunu söyleyebiliriz: Çevre şartları dediğimiz ısı, su ve ışık gibi fiziki faktörler de kendi başlarına bırakılırsa, güçlerinin sınırsız ve belirsiz olduklarını biliyoruz. Bitkilerin kendilerine uygun ayrı ayrı sıcaklık, su ve ışık ihtiyaçları vardır. Kaktüslerin ihtiyacı olan ısı ve su ile nilüferlerin veya hububatın ihtiyacı olan şartlar aynı değildir. Dolayısıyla tat, koku, renk ve desen gibi biyolojik özellikler yaratılıştan tohumlara kodlanırken, toprağın ve havanın fiziki ve kimyevi özelliklerinin de bilinmesi ve bitkinin gelecekte karşılaşacağı, tahmin edemeyeceğimiz çevre faktörlerine karşı da tedbir alınarak yaratılması gerekir. Bunu da ancak hava şartlarına ait özellikleri, kimyevi moleküllerin davranış formatlarını ve bitkinin genetiğini bilen, her şeye sözü geçen bir Yaratıcı yapabilir.

Şimdi biraz da bitkilerin ekosistem içindeki farklı unsurlarla karşılıklı münasebetlerindeki muhteşem ahenk üzerinden bazı yorumlar yapalım. Vücutlarında yer verilmiş moleküllerin bulundukları konumlardaki vazifelerini yerine getirmeleri neticesinde her bitki bir taraftan kendine ait meyve, yaprak, dal ve gövde gibi organlarıyla yaratılmış olduğu gayeye hizmet ederken, diğer taraftan içinde bulunduğu ekosistem ile de bir uyum içinde olmalıdır. Mikroorganizmalar olarak isimlendirdiğimiz bakteri, alg ve mantarların bitkilerle kompleks münasebetleri olduğu gibi, hayvanların da bitkilerle karşılıklı girift münasebetleri, alışverişleri, madde devridaimleri içinde birbirlerine ihtiyaçları vardır. Bütün hepsinin birden iklim ve meteorolojik şartlarla da ayrı bir seviyede alakalarının olması ve dünyamız üzerindeki genel dengelerle bir bütünlük içinde yürümeleri ancak rahmeti, ilmi, kudreti ve hikmeti sonsuz bir Yaratıcı ile mümkün olabilir.

İşte bu noktada herhangi bir varlık üzerinde işleyen ilim, irade, kudret gibi vasıfların kâinat çapında hükmünü icra edebilecek kadar geniş ve kapsamlı olması gerekeceğinden, bunları her elementin atomlarına vermek, o atomun içinde ayrı bir beyin olduğuna hükmetmek gibi muhal ve bâtil bir durumdur. Hâlbuki milyonlarca bitki ve hayvanın gözümüz önünde gayet kolayca, çok sayıda, son derece hızlı ve her türe has şekilde yaratılması, çok büyük ölçeklerde yeryüzünün her yerinde olması, bu sıfatların tek bir Yaratıcı'ya ait olduğunun en büyük delilidir.

Bu son zikrettiğimiz yeryüzü ekosistemi çapında Allah'ın (c.c.) ilim ve kudretinin icraatını daha iyi anlayabilmek için şöyle bir misal verebiliriz:

Günümüzde mevcut bir internet ağına bağlandığımızda dünyadaki bütün bilgi bankalarına girip her türlü bilgiye ulaşabiliyoruz. Arabamızla bir şehirden başka bir şehre navigasyon cihazı kullanarak seyahat ediyor ve istediğimiz noktaya elimizle koymuş gibi ulaşabiliyoruz. Bunu yaparken akıllı telefonumuzun veya bilgisayarımızın içindeki chip dediğimiz elektronik aksamı kullanıyoruz ve bu minik chipler de elektrik ile çalışıyorlar. Aynı anda binlerce otomobilin her biri farklı yollarda farklı adreslere giderken hepsinin navigasyon cihazları aynı anda uzaydaki uyduya bağlanıp, oradan gönderilen emir ve talimatlara göre otomobilimizi yönlendiriyor.

Aslında akıllı telefonumuzun veya bilgisayarımızın hafızasının kaldıramayacağı kadar büyük bir bilgi kaynağına internet üzerinden bağlanarak, o kaynağın bilgisine intisap etmiş oluyoruz. Tek bir tuşa basmakla Google gibi bir kaynağın gücüne bağlanıp, altından kalkmaya gücümüzün yetmeyeceği bir işi saniyeler içinde yapıyoruz. Arabamızla hedefimize şaşırmadan varıyoruz. Örnekte görüldüğü gibi bir kişi şahsi imkânlarıyla ve az bir gücüyle altından kalkması mümkün görülmeyen işleri internet gibi bir bilgi ağına intisap ederek dünya genişliğinde bir güce dayanarak kolayca yapabilmektedir. Bediüzzaman Hazretleri Birinci Söz’de bu durumu “bir kabile reisinin ismini alarak rahatça ve emniyetli bir şekilde seyahat eden bir adam” şeklinde tarif eder. Dolayısıyla Allah’a (c.c.) dayanan ve O’nun ismiyle hareket eden bir kişi de tam olarak yukarıda vurguladığımız misale uygun bir durumda bulunur.

Kendi başına zayıf ve âciz durumdaki bir kişinin, şahsi gücü ve kısıtlı imkânlarıyla yapabilecekleri ile aynı şahsın orduya katılarak koca bir ordunun gücünü arkasına alıp, devlet kaynaklarının manevi gücünden istifade ederek yapabilecekleri arasında, elbette büyük farklar olacaktır. Her bir atom veya maddenin her bir parçacığı, emir altında çalıştığı ve sınırsız imkânlara sahip bir kuvvete dayandığı için kendi güç ve dar imkânlarının çok üzerindeki büyük işleri kolaylıkla yapabilmektedir.

Üçüncü Muhal

Bu muhali izah edecek bazı risalelerde beyan edilen iki misal:

Birinci Misal

Bütün âsâr-ı medeniyetle tek mil ve tezyin edilmiş, hâlî bir sahrada kurulmuş, yapılmış bir saraya gayet vahşi bir adam girmiş, içine bakmış. Binlerle muntazam sanatlı eşyayı görmüş. Vahşetinden, ahmaklığından, “Hariçten kimse müdahale etmeyip, o saray içinde o eşyadan birisi, o sarayı müştemilatıyla beraber yapmıştır.” diye taharriye başlıyor. Hangi şeye bakıyor, o vahşetli akıl dahi kâbil görmüyor ki o şey bunları yapsın.

Sonra o sarayın teşkilat programını, mevcudat fihristesini ve idare kanunları içinde yazılı olan bir defteri görür. Çendan elsiz, gözsüz ve çekişsiz olan o defter dahi, sair içindeki şeyler gibi, hiçbir kabiliyeti yoktur ki o sarayı teşkil ve tezyin etsin. Fakat muhtar kalarak, bilmeceburiye, eşya-yi âhere nispeten, kavânîn-i ilmiyenin bir ünvanı olmak cihetiyle, o sarayın mecmuuna bu defteri münasebettar gördüğünden, “İşte bu defterdir ki o sarayı teşkil, tanzim ve tezyin edip bu eşyayı yapmış, takmış, yerleştirmiş.” diyerek vahşetini, ahmakların, sarhoşların hezeyanına çevirmiş.

İşte aynen bu misal gibi hadsiz derecede misaldeki saraydan daha muntazam, daha mükemmel ve bütün etrafı mucizane hikmetle dolu şu saray-ı âlemin içine, inkâr-ı ulûhiyete giden “tabiiyyûn” fikrini taşıyan vahşi bir insan girer. Daire-i mümkünât haricinde olan Zat-ı Vâcibü’l-Vücut’un eser-i sanatı olduğunu düşünmeyerek ve ondan i’râz ederek, daire-i mümkünât içinde kader-i ilâhînin yazar bozar bir levhası hükmünde ve kudret-i ilâhiyenin kavânîn-i icraatına tebeddül ve tagayyür eden bir defteri olabilen ve pek yanlış ve hata olarak “tabiat” namı verilen bir mecmua-yi kavânîn-i âdât-ı ilâhiye ve bir fihriste-i sanat-ı rabbâniyeyi görür ve der ki:

“Madem bu eşya bir sebep ister, hiçbir şeyin bu defter gibi münasebeti görünmüyor. Çendan hiçbir cihetle akıl kabul etmez ki gözsüz, şuursuz, kudretsiz

bu defter, rubûbiyet-i mutlakanın işi olan ve hadsiz bir kudreti iktiza eden icadı yapamaz. Fakat madem Sâni-i Kadîm’i kabul etmiyorum; öyle ise en münasibi, ‘Bu defter bunu yapmış ve yapar diyeceğim.’ der.” Biz de deriz:

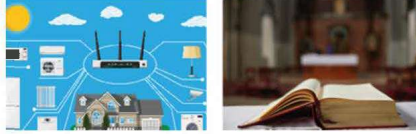
Ey ahmakü’l-humakâdan tahammuk etmiş sarhoş ahmak! Başını tabiat bataklığından çıkar, arkana bak; zerrâtтан, seyyârâta kadar bütün mevcudat, ayrı ayrı lisanlarla şehadet ettikleri ve parmaklarıyla işaret ettikleri bir Sâni-i Zülcelâl’i gör. Ve o sarayı yapan ve o defterde sarayın programını yazan Nakkaş-ı Ezeli’nin cilvesini gör, fermanına bak, Kur’an’ını dinle, o hezeyanlardan kurtul!..

İZAH

Yukarıda birinci ve ikinci muhallerde tarif edildiği üzere tabiat, maddi varlığı olmayan, soyut bir kavram olup, çevremizdeki bitki, hayvan, taş, toprak, deniz, dağ vs. bütün bu varlıkların işleyişlerinde tâbi oldukları ‘kanunlar’ bütününden ibarettir. Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere varlıklar üzerinde işletilen kanunların, kendi başlarına bir icat etme, yoktan bir şeyi ortaya koyma, güç, kudret ve irade sahibi olma şeklinde özellikleri yoktur. Kanunları koyan, asıl güç ve kudret sahibi bir makam vardır.

Bu meseleyi akla yakınlaştırmak için cahil, kaba, derin düşünceden ve ince mantıktan habersiz bir adamın her türlü konfor ve yüksek teknoloji ürünü cihazlarla donanmış bir saraya girdiğinde karşılaşacağı manzara örneği verilmektedir. Sensörlü kapı ve pencereleri ile gün ışığına göre ayarlanıp otomatik açılıp kapanan perdeleri bulunan, yemek vakitlerinde mutfaktaki robotlar tarafından insanların günlük kalori ihtiyaçlarına göre hazırlanıp lezzetlendirilmiş yemekleri otomatik hareket eden mekanik sunum masalarıyla yemek salonuna taşınan, otomatik klimalarla hava nemi ve gaz oranları ayarlanan, yemek atıkları israf edilmeden ve etrafı kirletmeden zararsız bir hâle dönüştürülüp tekrar ham madde olarak kullanılır duruma getirilen, mevsimlere göre ısının en uygun şekilde ayarlanması için otomatik çalışan soğutucu ve ısıtıcıları her an devrede olan, her noktaya yerleştirilmiş koruyucu muhafızların en hızlı şekilde haberleşmelerini sağlayan telefon hatları bulunan, sakinlerden birisinin kalb veya solunum ritmi

değiştğinde yada ateşi yükseldğinde çevredeki sensörlerce algılanıp hemen saray hekimlerine haber verilip tedavisi otomatik olarak gönderilen ilaçlarla başlanan çok mükemmel bu sarayı şaşkın şaşkın seyreden cahil adamın durumunu gözlemeye devam edelim.

Elektronik ve dijital teknoloji ile donatılarak, mutfaktan perdelere kadar tüm eşyaların otomatik çalıştığı bir evdeki faaliyetleri gören cahil ve vahşi biri, bu mükemmel işleyişin, sehpanın üzerinde duran ve içinde işleyiş programının yazılı olduğu kitabın eseri olduğunu zanneder.

Bu cahil ve yabani adamın kâinata yaratılmış her şeyin varlığının bir ihtimale dayandığı, var olma veya var olmama şansının dışarıdan bir müdahale olmadığı takdirde eşit olması gibi derin bilgilerle alakası yoktur. Dolayısıyla bir şeyin var olmasını tercih edecek ve onu kudretiyle ortaya koyacak bir yaratıcıya muhtaç olduğunu düşünemediğinden, hatta yokluğu düşünilemeyen Allah'ın (c.c.) varlığının zorunlu (Vâcibü'l-Vücud) olduğunu da idrak edemediğinden önündeki en yakın ihtimal olarak gördüğü deftere yönelir.

Elektronikten, sibernetikten, otomasyondan, mühendislikten, fizikten, bilgisayar sistemlerinden habersiz bu cahil adam, mükemmel bir şekilde yönetilen sarayın nasıl ve kim tarafından işletildiğini ister istemez merak etmek zorunda kalır. Bu arada sarayın ortasında bulunan bir bilgisayara bağlı yazıcıdan çıkan kâğıtlar, sırasıyla dizilmiş hâlde bir defter gibi masanın üzerinde durmaktadır. Merakla aldığı bu defterin sayfalarını karıştırıp, ilkokulda öğrendiği okumasıyla elden geçirmeye başlar. Defterin sayfalarında otomatik çalışan kapı ve pencerelerden tutun, mutfaktaki faaliyetlere ve diğer bütün elektronik aletlerle kontrol edilen hayat kolaylaştırıcı sistemlere kadar her şeyin nasıl işletildiğinin maddeler hâlinde yazıldığını görür. Bu defterde kaydedilmiş satırları takip ederek, saraydaki bütün faaliyetlerin defterdeki bilgilere göre yürütüldüğünü görür. Defterde sadece satır

başları hâlinde ifade edilen raporları okuyunca demek ki *“Bu sarayı bu defter yönetiyor, bütün güç ve kudret sahibi bu defterdir.”* şeklinde tuhaf, mantık dışı ve insanı güldürecek bir hükme varıyor.

Bu hikâyeyi hayatın gerçeğine uygularsak, bahsi geçen saray, aslında bu kâinattır. Sarayın içinde yürütülen faaliyetler de dünyamızdaki hayatın devamı için konulmuş fizik ve kimyanın kanunlarıyla, biyolojik prensiplerin özetidir. Defterde yazılan işletim sistemine ait kanunlar sadece soyut birer ifadedir. Asıl o kanunları koyan, iradesi ve kudretiyle yarattığı kâinatta bu kanunları uygulayan Allah'ı (c.c.) görmeyip, kanunlar manzumesine “tabiat” ismini takıp, Yaratıcı yerine koymak, akıl ve vicdanla telif edilemeyecek, ağır bir hata ve sapmadır.

İkinci Misal

Gayet vahşî bir adam muhteşem bir kışla dairesine girer. Gayet muntazam bir ordunun umumi beraber talimlerini, muntazam hareketlerini görür. Bir neferin hareketiyle bir tabur, bir alay, bir fırka kalkar, oturur, gider; bir ateş emriyle ateş ettiklerini müşahade eder. Onun kaba, vahşî akli, bir kumandanın, devletin nizamâtıyla ve kanun-î padişahî ile kumandasını anlamayıp inkâr ettiğinden, o askerlerin iplerle birbiriyle bağlı olduklarını tahayyül eder. O hayalî ip, ne kadar harikalı bir ip olduğunu düşünür, hayrette kalır.

Sonra gider, Ayasofya gibi gayet muazzam bir camiye Cuma gününde dâhil olur. O cemaat-i müslimînin, bir adamın sesiyle kalkar, eğilir, secde ederek oturduklarını müşahade eder. Manevi ve semavi kanunların mecmuundan ibaret olan Şeriat'ı ve Şeriat Sahibi'nin emirlerinden gelen manevi düsturlarını anlamadığından, o cemaatin maddi iplerle bağlandığını ve o acip ipler onları esir edip oynattığını tahayyül ederek en vahşî, insan suretindeki canavar hayvanları dahi güldürecek derecede maskaralı bir fikirle çıkar, gider.

İşte aynı bu misal gibi, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz cünûdunun muhteşem bir kışlası olan şu âleme ve o Mâbûd-i Ezelî'nin muntazam bir mescidi olan şu kâinata; mahz-ı vahşet olan, inkârlı fikr-i tabiatı taşıyan bir münkir giriyor. O Sultan-ı Ezelî'nin hikmetinden gelen nizamât-ı kâinatın manevi kanunlarını, birer maddi madde tasavvur ederek ve saltanat-ı rubûbiyetin kavânîn-i itibariyesi ve o Mâbûd-u Ezelî'nin şeriat-ı fitriye-i kübrâsının, manevi ve yalnız vücud-i ilmîsi bulunan ahkâmlarını ve düsturlarını birer mevcud-u haricî ve maddi birer madde tahayyül ederek, kudret-i ilâhiyenin yerine, o ilim ve kelâmdan gelen ve yalnız vücud-i ilmîsi bulunan o kanunları ikame etmek ve ellerine icat vermek sonra da onlara "tabiat" namını takmak ve yalnız bir cilve-i kudret-i rabbâniye olan kuvveti, bir zîkudret ve müstakil bir kadîr telakki etmek, misaldeki vahşiden bin defa aşağı bir vahşettir!

Elhasıl: Tabiiyyûnların, mevhum ve hakikatsız tabiat dedikleri şey, olsa olsa ve hakikat-ı hariciye sahibi ise ancak

Bir sanat olabilir, Sâni olamaz.

Bir nakıştır, Nakkaş olamaz.

Ahkâmdır, Hâkim olamaz.

Bir şeriat-ı fitriyedir, Şâri olamaz.

Mahluk bir perde-i izzettir, Hâlık olamaz.

Münfail bir fıtrattır, Fâtır bir Fâil olamaz.

Kanundur, kudret değildir; Kâdir olamaz.

Mistardır, master olamaz.

İZAH

Bu ikinci misali askerlik yapanlar daha kolay anlayacaklardır. Sabahleyin toplanma alanında bir araya getirildiğinde, bütün bir tugay kendi içinde taburlar, bölükler, takımlar en küçük birim olarak mangalar hâlinde dizilir. Tugay komutanı yüksekçe bir platforma çıkarak sabah sporu için hareketler yapmaya başlar. Elini kaldırdığında beş bin veya on bin kişilik tugaydaki bütün askerler aynı anda elini kaldırır, çöktüğünde çöker, kalktığında kalkar. Hiç itiraz etmeden tugay komutanının her hareketini aynen yaparlar. Neden? Çünkü oradaki herkes askerlik yapmak için çağrılmış ve silah altına alınmış durumdadır. Herkes devletin manevi şahsiyetine güvenip bağlandığı için askerlik vazifesini baştan kabul etmiş, itaat edeceğine söz vermiştir. Farklı ailelerden, farklı bölgelerden ve mahalle kültürlerinden gelen değişik fıtrattaki binlerce insan tek komutanın emir ve talimatıyla düzenli olarak yatar, kalkar ve sabah sporunu yaparlar.

Şimdi bu şekilde düzenli bir orduyu hayatında hiç görmemiş, askerlik konusunda, disiplin ve itaat hakkında hiçbir şey okumamış cahil ve yabani birisi böyle bir ordunun içine girdiğinde ve bütün askerlerin bir düdük sesiyle aynı anda kollarını kaldırıp, bir düdük sesiyle de indirip çöktüklerini gördüğünde önce çok şaşırır, merakla gözlemeye başlar. Kıt aklıyla ilk olarak, bu askerlerin her birinin diğerine göremediği iplerle bağlandığını düşünür. Silsile hâlinde birbirine bağlanıp birleşerek en üstteki tugay komutanına kadar giden iplerin toplanmış hâldeki tek ucu, komutanın elindedir ve komutan ipi çektiğe ipe bağlı olan insanlar hareket etmektedir. Hâlbuki aynı manzarayı bugün ilkokulu bitirmiş bir çocuk görse, bu

durumda iki ihtimal düşünürdü: Ya her askerin boynuna asılmış birer alıcı ve deri altına yerleştirilmiş chipler, komutanda da bir uzaktan kumanda cihazı var, talimatlarını elektronik dalgalarla iletiyor veya bütün askerlere önceden en küçük birim olan mangadan itibaren takım, bölük ve taburlar hâlinde bu hareketler öğretiliyor, sonra da tugay komutanının tek bir düdük sesiyle herkes aynı hareketi gösteriyor. Bunu tıpkı cemaat hâlindeki namazda imamın sadece bir tekbiriyle insanların rükûa veya secdeye gitmesi gibi de düşünebiliriz. Hayatında ilk defa cemaat namazı gören birisi de aynı örnekteki insan gibi, namazdaki insanların ve safların arasında görünmeyen ipler olduğunu düşünecektir.

İşte bu örnek misali kendini çok zeki ve akıllı zanneden insan, uzay boşluğunda direksiz durdurulan dev kürelerin hareketlerini, ilâhi kanunlar mecmuası hükmünde olan ekosistemdeki müthiş dengeler içinde hayvanların ve bitkilerin karşılıklı münasebetlerini, insan vücudundaki hücre, doku ve organların nasıl sistemleştirilerek hayatta kalmamız için hizmet ettiklerini anlayamazsa, yukarıda zikrettiğimiz cahil ve yabani kişiden daha da aşağıda bir konuma düşmüz olmaz mı?

Sadece insan genom projesi vesilesiyle keşfedilen muhteşem yapılara ve işletilen biyokimyevi süreçlere baksak, henüz kâinat kitabının ancak birkaç sayfasını hecelediğimiz görülecektir. Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi eğer peygamberler vasıtasıyla bizlere gönderilen bilgiler ışığında Allah’a (c.c.) olan tevhid inancımız olmasaydı ve cahil bir bedevi olarak kalsaydık, eşyaya teması olmadan tesir eden, yoktan yaratan, icat eden ve her varlığa sözü geçen, idare eden sonsuz bir kudretin, sebeplerin ötesinde Asıl Fail olarak nasıl icraat yaptığını anlayamazdık.

Bütün atomlar âdeta emir almayı bekleyen askerler gibi kâinatın tek sahibi ve hâkimi olan Allah'ın (c.c.) emrinde, hangi bitkinin hangi hücrelerinde çalışacaklar, kanda nasıl oksijen taşıyıp, sinirlerde elektrik hasıl olmasına vesile olacaklar, hangi hücrede asit üretilip, hangi hücrede vitamin sentezleyecekler, milyonlarca reaksiyonla bütün canlıların metabolizması nasıl işletilecek, bütün bunları hiçbir atomun bilme ihtimali yoktur. Binaenelâh hiçbir karışıklık yaşamadan çalışan atomlara hâkim-i mutlak olan Allah'tan (c.c.) başkasının ilmi ve kudretinin yetmeyeceğini biz, Peygamberimiz vasıtasıyla nâzil olan Kur'an-ı Kerim'den öğrendik. O'nun (s.a.s.) sayesinde, yaratılmış olan bütün mevcudatın bir gaye ve hikmetle vazifeli olarak istihdam edildiklerini, hiçbir varlığın başıboş ve hikmetsiz olarak, tesadüflerle, kendi kendine ortaya çıkamayacağını kavramış olduk.

Usta bir mühendisin yapacağı makinenin planlarının önce hayalinde, sadece zihnine kazınmış bilgi konumunda soyut varlık olması gibi, tabiat kanunlarının da dış dünyada maddi bir varlığının olmadığını bilir, sadece Allah'ın ilminde olduklarını ve Allah'ın "Ol!" demesiyle icraata geçerek maddi varlık kazandıklarını tabiat sahnesinde gözlemleriz. Tabiat denilen kavramın Sanatkâr olamayacağını, asıl Sânatkâr olan Allah'ın (c.c.) sanatı olarak "tabiat" isminin, bu muhteşem güzellikler sergisine verilen isimden başka bir şey olmadığını görmemiz gerekir. Rengârenk desenli, çiçekler, kuşlar, balıklar, kelebekler gibi milyonlarca türü kendine has desenlerle süsleyen nakkaş, Allah'tır (c.c.). Atomlardan galaksilere kadar bütün mevcudata sözü geçen Hâkim olan Allah'tır (c.c.). Kâinatının işleyişini belli sistemlere bağlayan, kanun koyucu Allah'tır (c.c.). Yaratılmış her şeyin zahiren önünde duran sebepler, sadece birer perdedir, Yaratan Allah'tır (c.c.). Küçük büyük hiçbir şey ilminden hariç olmayan, her şeye kudreti yeten Allah'tır (c.c.). Bütün güzellikleri yaratıp sergileyen, her varlığın kaynağı Allah'tır (c.c.). Tabiat sadece bir cetvel gibi üzerinde yazı yazılan şeydir. Kalemi tutan el, yazıyı yazan kişi değildir ve olamaz.

Elhasıl: Madem mevcudat var. Madem On Altıncı Nota'nın başında denildiği gibi mevcudun vücuduna, taksim-i akli ile dört yoldan başka yol tahayyül edilmez. O dört cihetten üçünün -her birinin üç zahir muhaller ile- butlanı, kati bir surette

ispat edildi. Elbette bizzarure ve bilbedahe dördüncü yol olan vahdet yolu, kati bir surette ispat olunuyor. O dördüncü yol ise baştaki **أَفَى اللَّهِ شَكُّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ayeti, şeksiz ve şüphesiz bedahet derecesinde Zat-ı Vâcibü'l-Vücd'un ulûhiyetini ve her şey doğrudan doğruya dest-i kudretinden çıktığını ve semâvât ve Arz kabza-yi tasarrufunda bulunduğunu gösteriyor.

Ey esbâbperest ve tabiata tapan biçare adam! Madem her şeyin tabiatı, her şey gibi mahluktur; çünkü sanatlıdır ve yeni oluyor. Hem her müsebbeb gibi zahirî sebebi dahi masnudur. Ve madem her şeyin vücudu, pek çok cihâzât ve aletlere muhtaçtır. O hâlde, o tabiatı icat eden ve o sebebi halk eden bir Kadîr-i Mutlak var. Ve o Kadîr-i Mutlak'ın ne ihtiyacı var ki âciz vesaiti, rubûbiyetine ve icadına teşrik etsin? Hâşâ! Belki doğrudan doğruya müsebbebi, sebep ile beraber halk ederek, cilve-i esmasını ve hikmetini göstermek için bir tertip ve tanzim ile zahirî bir sebebiyet, bir mukarenet vermekle, eşyadaki zahirî kusurlara, merhametsizliklere ve noksaniyetlere merci olmak için esbâb ve tabiatı dest-i kudretine perde etmiş, izzetini o suretle muhafaza etmiş.

Acaba bir saatçi, saatin çarklarını yapsın sonra saati çarklarla tertip edip tanzim etsin, daha mı kolaydır, yoksa harika bir makineyi, o çarklar içinde yapsın sonra saatin yapılmasını o makinenin câmid ellerine versin, tâ saati yapsın, daha mı kolaydır? Acaba imkân haricinde değil midir? Haydi o insafsız aklınla sen söyle, sen hâkim ol!

Veyahut bir kâtip; mürekkep, kalem, kâğıdı getirdi. Onunla kendi bizzat o kitabı yazsa, daha mı kolaydır, yoksa o kâğıt, mürekkep, kalem içinde o kitaptan daha sanatlı, daha zahmetli, yalnız o tek kitaba mahsus olarak bir yazı makinesi icat etsin sonra o şuursuz makineye “Haydi sen yaz.” desin de kendi karışmasın, daha mı kolaydır? Acaba yüz defa yazıdan daha müşkül değil midir?

Eğer desen: Evet bir kitabı yazan makinenin icadı, o kitaptan yüz defa daha müşküldür. Fakat o makine, aynı kitabın birçok nüshalarını yazmasına vasıta olmak cihetiyle belki bir kolaylık var?

Elcevab: Nakkaş-ı Ezeli, hadsiz kudretiyle nihayetsiz cilve-i esmasını her vakit

tazelendirmekle, ayrı ayrı şekilde göstermek için eşyadaki teşahhusları ve hususi simaları öyle bir surette halk etmiştir ki hiçbir mektub-i samedânî ve hiçbir kitab-ı rabbânî, diğer kitapların aynı aynına olamıyor. Alâküllihâl, ayrı manaları ifade etmek için ayrı bir siması bulunacak.

Eğer gözün varsa insanın simasına bak, gör ki zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar, belki ebede kadar, bu küçük simada, âzâ-yı esasîde ittîfak ile beraber, her bir sima, umum simalara nispeten, her birisine karşı birer alâmet-i fârikası var olduğu katiyen sabittir. Bunun için her bir sima, ayrı bir kitaptır. Yalnız sanatın tanzimi için ayrı bir yazı takımı ve ayrı bir tertip ve telif ister. Ve maddelerini hem getirmek hem yerleştirmek ve hem de vücuda lazım olan her şeyi dercetmek için bütün bütün başka bir tezgâh ister. Haydi, farz-ı muhal olarak tabiata bir matbaa nazarıyla baktık. Fakat bir matbaaya ait olan tanzim ve basmak, yani muayyen intizamını kalıba sokmaktan başka, o tanzimin icadından, icatları yüz derece daha müşkül bir zîhayatın cismindeki maddeleri, aktâr-ı âlemden mizan-ı mahsusla ve has bir intizamla icat etmek ve getirmek ve matbaa eline vermek için yine o matbaayı icat eden Kadîr-i Mutlak'ın kudret ve iradesine muhtaçtır. Demek bu matbaalık ihtimali ve farzı bütün bütün manasız bir hurafedir.

İşte bu saat ve kitap misalleri gibi Sâni'-i Zülcelâl, Kadîr-i Külli Şey, esbâbı halk etmiş, müsebbebâtı da halk ediyor. Hikmetiyle, müsebbebâtı esbâba bağlıyor. Kâinatın harekâtının tanzimine dair kavânîn-i âdetullahtan ibaret olan şeriat-ı fitriye-i kübrâ-yı ilâhiyenin bir cilvesini ve eşyadaki o cilvesine, yalnız bir âyine ve bir ma'kes olan tabiat-ı eşyayı, iradesiyle tayin etmiştir. Ve o tabiatın vücut-i haricîye mazhar olan vechini, kudretiyle icat etmiş ve eşyayı o tabiat üzerinde halk etmiş, birbirine mezcetmiş. Acaba gayet derecede makul ve hadsiz burhanların neticesi olan bu hakikatın kabulü mü daha kolaydır? Acaba vücub derecesinde lazım değil midir? Yoksa câmid, şuursuz, mahluk, masnu, basit olan o sebep ve tabiat dediğiniz maddelere, her bir şeyin vücuduna lazım hadsiz cihâzât ve âlâtı verip hakîmâne, basîrâne olan işleri kendi kendilerine yaptırmak mı daha kolaydır? Acaba imtina derecesinde, imkân haricinde değil midir? Senin, o insafsız aklının insafına havale ediyoruz.

Münkir ve tabiatperest diyor ki:

Madem beni insafa davet ediyorsun. Ben de diyorum ki şimdiye kadar yanlış gittiğimiz yol, hem yüz derece muhal hem gayet zararlı ve nihayet derecede çirkin bir meslek olduğunu itiraf ediyorum. Sabık tahkikatınızdan zerre miktar şuuru bulunan anlayacak ki esbâba, tabiata icat vermek mümtenidir, muhaldir. Ve her şeyi doğrudan doğruya Vâcibü'l-Vücut'a vermek vaciptir, zaruridir. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى** **اَلْاِيْمَانِ** deyip iman ediyorum.

Yalnız bir şüphem var: Cenâb-ı Hakk'ın Hâlik olduğunu kabul ediyorum fakat bazı cüz'î esbâbın ehemmiyetsiz şeylerde icada müdahaleleri ve bir parça medh ü sena kazanmaları, saltanat-ı rubûbiyetine ne zarar verir? Saltanatına noksanîyet gelir mi?

Elcevab: Bazı risalelerde gayet kati ispat ettiğimiz gibi hâkimiyetin şe'ni, müdahaleyi reddetmektir. Hatta en ednâ bir hâkim, bir memur, daire-i hâkimiyetinde oğlunun müdahalesini kabul etmiyor. Hatta hâkimiyetine müdahale tevehhümüyle, bazı dindar padişahlar halife oldukları hâlde masum evlatlarını katletmeleri, bu “redd-i müdahale kanunu”nun hâkimiyette ne kadar esaslı hükmettiğini gösteriyor. Bir nahiyede iki müdürden tut, tâ bir memlekette iki padişaha kadar, hâkimiyetteki istiklaliyetin iktiza ettiği “men-i iştirâk kanunu” tarih-i beşerde çok acip herc ü merc ile kuvvetini göstermiş.

Acaba âciz ve muavenete muhtaç insanlardaki âmiriyet ve hâkimiyetin bir gölgesi, bu derece müdahaleyi reddetmeyi ve başkasının müdahalesini menetmeyi ve hâkimiyetinde iştirak kabul etmemeyi ve makamında istiklaliyetini

nihayet taassupla muhafazaya çalışmayı gör, sonra hâkimiyet-i mutlaka rubûbiyet derecesinde ve âmiriyet-i mutlaka ulûhiyet derecesinde ve istiklaliyet-i mutlaka ehadiyet derecesinde ve istiğnâ-yi mutlak kadîriyet-i mutlaka derecesinde bir Zat-ı Zülcelâl'de, bu redd-i müdahale ve men-i iştirak ve tard-ı şerik, ne derece o hâkimiyetin zaruri bir lazımı ve vacip bir muktezası olduğunu kıyas edebilirsen et.

Amma ikinci şık şüphen ki: Bazı esbâb, bazı cüz'iyatın bazı ubudiyetlerine merci olsa, o Mâbûd-i Mutlak olan Zat-ı Vâcibü'l Vücut'a müteveccih zerrâtan seyyârâta kadar mahlukatın ubudiyetlerinden ne noksan gelir?

Elcevab: Şu kâinatın Hâlık-ı Hakîm'i kâinatı bir ağaç hükmünde halk edip, en mükemmel meyvesini zîşuur ve zîşuurun içinde en cami meyvesini insan yapmıştır. Ve insanın en ehemmiyetli, belki insanın netice-i hilkatı ve gaye-i fitratı ve semere-i hayatı olan şükür ve ibadeti, o Hâkim-i Mutlak ve Âmir-i Müstakil, kendini sevdirmek ve tanıttirmek için kâinatı halk eden o Vâhid u Ehad, bütün kâinatın meyvesi olan insanı ve insanın en yüksek meyvesi olan şükür ve ibadetini başka ellere verir mi? Bütün bütün hikmetine zıt olarak, netice-i hilkatı ve semere-i kâinatı abes eder mi? Hâşâ ve kellâ...

Hem hikmetini ve rubûbiyetini inkâr ettirecek bir tarzda mahlukatın ibadetlerini başkalara vermeye rıza gösterir mi, hiç müsaade eder mi? Ve hem hadsiz bir derecede kendini sevdirmeyi ve tanıttirmayı ef'âliyle gösterdiği hâlde, en mükemmel mahlukatının şükür ve minnettarlıklarını, tahabbüb ve ubudiyetlerini başka esbâba vermekle kendini unutturup, kâinattaki makâsıd-ı âliyesini inkâr ettirir mi? Ey tabiatperestlikten vazgeçen arkadaşı! Haydi sen söyle!

O diyor:

Elhamdülillah, bu iki şüphem hallolmakla beraber, vahdâniyet-i ilâhiyeye dair ve Mabûd-u Bilhak O olduğuna ve O'ndan başkaları ibadete lâik olmadığına o kadar parlak ve kuvvetli iki delil gösterdin ki, onları inkâr etmek, Güneş'i ve gündüzü inkâr etmek gibi bir mükâberedir.

İZAH

Tabiatın ilâh olamayacağı konusunda yukarıda verdiğimiz misallerden sonra

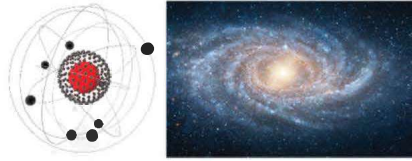
onun sanatkâr değil de ilâhî icraatın teşhir edildiği bir güzellikler sergisi olduğunu gördük. Fakat burada zaman zaman inanan insanların da kafasını karıştırabilen önemli bir problemin üzerinde durmamız gerekir.

Aslında ateist olmamakla yani bir Yaratıcı'yı kabul etmekle beraber bazı fizikçiler, kâinatta mükemmel işleyen düzeni görüp, bu mükemmel işleyişin Allah (c.c.) tarafından kâinat ilk yaratıldığında kurulduğunu ve bütün hassas ayarlarının yapılıp sonra kendi hâline bırakıldığını iddia ederler. Zira bunların kafasındaki Allah inancı, detayla uğraşmayan, temel kanunları koyduktan sonra kâinatı kurulmuş bir saat gibi kendi hâline -bir manada tabiat kanunlarına- bırakıp karışmayan -hâşâ- bir Allah'tır (c.c.). "Mekanik Kâinat" modeli olarak tarif edilen bu anlayış, çok yanlıştır ve gerçek Allah (c.c.) anlayışı ile telifi mümkün değildir.

Allah için ihmâl edilecek, görmezden gelinecek veya önemsenmeyecek küçük veya büyük bir şey yoktur. Bir atom çekirdeğinin etrafında dönen elektronlarla, dev galaksilerin içinde dönen milyarlarca yıldızın hareketlerini bilmek ve müdahale etmek arasında hiçbir fark yoktur. Bizim tabiat kanunları olarak isimlendirdiğimiz işleyiş prensipleri de aslında hazırlanıp konulmuş, somut varlığı olan şeyler değildir. Ancak devamlı olarak yaptığımız ölçümler, deneyler ve hesaplamalar neticesinde elde ettiğimiz rakamlara ve matematik bağıntılara bakıp formüllestirdiğimiz ve Allah (c.c.) dilemediği müddetçe hiç değişmediği için "kanun" ismini verdiğimiz her şey, her an Allah'ın kabza-i tasarrufundadır. Binlerce sistemin mükemmel bir düzen içinde çalıştırılması ancak Allah'ın her an, her şeyi bilmesi ve devamını takdir etmesi sebebiyledir. Başka bir ifadeyle Allah (c.c.) her an yaratmaya ve yok etmeye devam etmektedir. Bir ormanda düşen yapraktan, toprak içindeki bir oyukta yaşayan solucandan, bir insanın kan damarındaki olaylardan, havada uçan kuşun tüyündeki bir kıvrılmadan, denizlerin dibindeki, dağların zirvelerindeki mikroptan haberdardır ve sınırsız ilmiyle her yarattığının durumunu bilip, her an müdahale edebilen kudret sahibidir.

Gerçek tevhid ve Allah (c.c.) anlayışı bu ise bizim günlük hayatımızda yaşadığımız, ders kitaplarında gördüğümüz, bilimlerin inceleme sahasında her gün karşı karşıya bulunduğumuz "sebepler" nedir? Uçağın uçmasına vesile olan

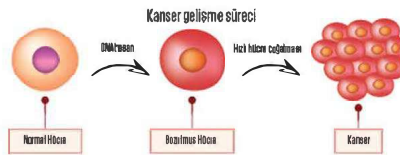
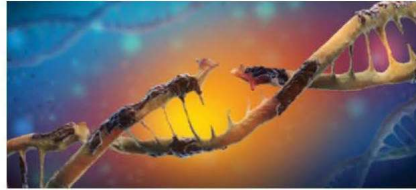
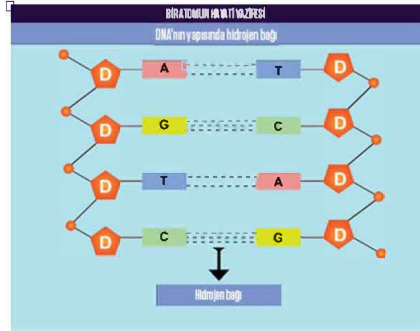
havanın kaldırma gücü, gemilerin yüzmesine vesile olan suyun kaldırma gücü, ışığın kırılması ve yansması ve diğer birçok mekanik kanuna göre etki-tepki prensipleri, termodinamik kanunlar gibi matematik formüllerle ifade ettiğimiz her şey sebeptir. Bütün bu sebepler hakiki manada tesir gücü olmayan, bahane diyebileceğimiz (fakat olmazsa da olmaz) hadiselerin görünen yüzündeki basit sebeplerdir. Allah (c.c.) kendi izzetinin ve büyüklüğünün, bizim için de imtihanın gereği olarak sebepleri, zahiri bir perde ve şart-ı âdi olarak koymuştur. Yapmayı murad ettiğimiz bir iş için uyulması gereken sebepleri yerine getirmek şarttır, fakat sebeplerin gerçek manada bir yaratma gücü yoktur. Biz sebepleri yerine getirmekle mükellefiz, yapmazsak mesul oluruz, fakat ortaya çıkan icraat Allah'ın (c.c.) yaratmasıdır. Sebepleri yerine getirmediğimiz bir hadisenin olmasını beklemek, Allah'ın (c.c.) koyduğu temel esasları yerine getirmemek, itaat etmemek demek olduğundan, bunun cezasını da o işin başarısızlığı ile veya başka bir eksiklikle öderiz.

Bir atom çekirdeğinin etrafında dönen elektronlarla, dev galaksilerin içinde dönen milyarlarca yıldızın hareketlerini bilmek ve müdahale etmek arasında hiçbir fark yoktur.

Mesela bir şehirden diğer bir şehirdeki programa belli bir saatte ulaşmak için mesafeye ve gideceğimiz vasıtanın hızına göre bir plan yaparız. Normal şartlarda hiçbir aksama olmazsa hedeflenen yere varmamız kesindir, diyebiliriz. Fakat her an çok sayıda değişken şartların mevcudiyeti devrededir. Yolda trafik yoğunluğu artabilir, bir kaza sebebiyle yol tıkanabilir, arabamızın lastiği patlayabilir, benzin alacağımızı düşündüğümüz benzinci kapalı olabilir, arabanın herhangi bir aksamından bir arıza zuhur edebilir, kendimizde bir sağlık problemi çıkabilir vs. yüzlerce sebebin hedefe ulaşmamızı engelleme ihtimali vardır. Kısacası sadece

basit bir fizik formülü ile hız ve mesafe bağıntısından hareketle “Şu saatte kesin olarak toplantıya yetişiriz.” demek çok zordur. Kurulmuş saat gibi olsaydı, hız/mesafe hesabımız hiç şaşmazdı. Bu yüzden yukarıda saydığımız onlarca engel ihtimaline binaen bizim bunları hesap ederek yola daha erken çıkmamız da yine sebeplere riayet etmektir.

Bir hidrojen atomunun vazifesini bırakması DNA hasarına ve o da mutasyon ile kansere sebep olabilir. Kısacası eceliniz zahiren bir hidrojen atomuna bağlı olabilir.

Sebeplere riayet etmek kulluk vazifesinin gereğidir, fakat bütün sebeplere riayet etseniz bile Allah (c.c.) dilemedikçe niyetiniz gerçekleşmez. Ancak genellikle Allah (c.c.) normal şekilde bilinen sebeplere riayet edenleri muvaffak kılmaktadır. Bununla beraber sebepler konusunun bir açıdan kader ile de ilgisi vardır. Çünkü bütün sebepler kontrolümüz altında değildir. Kanser hastalığı bir hücredeki DNA

molekülündeki küçük bir kopma ile ortaya çıkan mutasyon sebebiyle başlar. DNA'nın iki zinciri bir hidrojen atomu ile bir arada tutulur. Bir atomun kopmasıyla başlatılan süreç neticede bir insanın kanserden ölmesine sebep olabilir. Bir uçağın yapımında kullanılan binlerce vidadan kritik noktadaki bir vidanın metal yorgunluğu sebebiyle kopması, onun düşmesine ve insanların ölmesine sebep olabilir. Bütün bunlara kader ve Allah'ın hadiselerine her an müdahalesi açısından bakınca sebeplerin ne kadar ince bir perde olduğu daha iyi anlaşılır. Cüzi irademiz de tıpkı sebepler gibi sadece bir perdedir ama yaptıklarımızdan bizi mesul tutan önemli bir neticeye sebep olmaktadır.

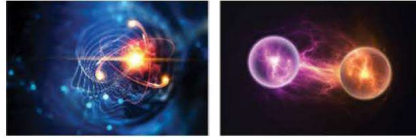
Uçak kazası raporlarında metal yorgunluğu ile kırılan bir vidanın bile kaza sebebi olabileceği anlatılmaktadır. Ölümle hayat arasında zahiren bir vida!

Sebeplere müracaat etmekle birlikte neticeyi Allah'tan bilmek ve maddi sebeplerde hakiki tesirin bulunmadığına itikat etmek imanın gereğidir. Aynı zamanda sebeplere ve tabiat kanunlarına riayet etmek, Allah'ın ilâhî iradesiyle kâinatta koyduğu yaratılış kanunlarına hürmet etmektir. Böyle bir inanç olunca, Allah'tan (c.c.) başka hiç kimseden korkmaya ve hiç kimseye ihtiyaç arz etmeye lüzum yoktur. İmanda ve tevhid hakikatinde bu noktayı yakalayan bir insanın hiçbir sebepten, hiçbir kimseden, hiçbir yerde, hiçbir durumda ve hiçbir zamanda korkmasına gerek olmadığı gibi, Allah'tan (c.c.) gayrisına minnet duymaya ve muhtaçlık hissetmeye de gerek yoktur.

Kuantum fiziğinin getirdiği yeni yorumlar

Sebepler-netice münasebeti ve determinizm konusunda, normal şartlarda veya atom üstü büyüklüklerde geçerli olan prensip ve kurallar, fiziğin farklı bir boyutu olan Kuantum fiziğine girince geçersiz kalmakta ve yeni kavramlar ve anlayışlara kapı açmaktadır. Atom altı âlemde elektronun aynı anda ivmesi ile birlikte yerinin

tespit edilemediği bir durum söz konusudur. Werner Heisenberg'in ilk defa gündeme getirdiği indeterminizm belirsizlik veya belirlenmezlik prensibine göre elektronun bu davranışı hem deneylerle hem de matematik hesaplarla gösterilmiştir. Klasik fizikteki mekanik prensiplerle ölçtüğümüz ve davranışlarını belirlediğimiz madde, kuantum dünyası olan atom altında hem parçacık hem de dalga karakteri göstermekte, karmaşık ve belirsiz hareketlerle karakterize edilmektedir. Kuantum dünyasında böyle olmasına rağmen atom üstü maddi dünyada tam aksine düzenli ve kararlı bir davranış sergilemektedir. Bütün mevcut maddi varlıkların yapıları ve şekilleri korunuyor ve bozulmuyor, çünkü atomlar kuantum seviyesinde olduğu gibi kararsız ve istikrarsız değiller. Bu sayede metalleri işleyebiliyoruz, ağaçları kesip eşya yapabiliyoruz, yaptığımız eserler bıraktığımız gibi duruyor, sadece zamana bağlı olarak dıştan gelebilecek fiziki tesirler sebebiyle yavaş yavaş yıpranıyor, bunu da zaten kabul ediyoruz.

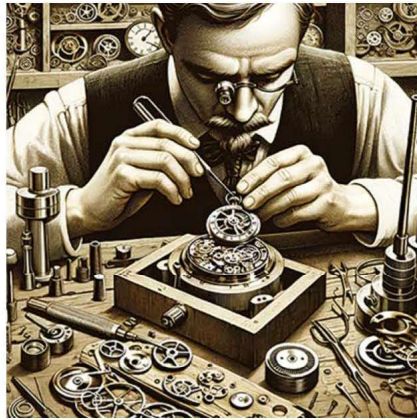
Kuantum fiziği, madde ve ışık hakkında bilinenlerin bir kısmını değiştirmiştir. Yine karadelik, karanlık enerji, karanlık madde gibi kavramlarla birlikte klasik materyalist kavramlar, maddenin ezeli ve ebedî olması gibi görüşler değişmiş ve değişmektedir.

Canlı bir varlık, ister ağaç ister bir hayvan olsun, bunların varlığına ilk sebep olarak gösterilen elementlerin (antik felsefe lisanıyla toprak, hava, su ve güneş) ve mevcut diğer fiziki sebeplerin her birisi de sonradan yaratılmışlardır. Kısacası canlı vücudundaki bütün temel yapıların en başına gittiğimizde, onları da yoktan yaratan bir kudretin bulunması zaruridir. Ayrıca yukarıda birkaç kere farklı örneklerle gösterildiği gibi her bir canlının, mevcut şekliyle yapılabilmesi için çok sayıda maddi veya ilmî vücudu olan kalıplara ihtiyaç vardır, fakat bununla da bitmiyor, o kalıpları da yapacak farklı cihazlar gerekecektir. Bu gerekecek kalıpları da yapacak başka kalıplar ve onları da yapacak daha yüksek teknolojiyle yapılmış

kalıplar silsilesi sonsuza kadar gidecektir.

Hâlbuki mevcudatı yaratan Zat, yaratırken sebepleri perde olarak kullanıyorsa, sonsuz ilmi ve kudretiyle sebepleri yaratmaya da Kâdir'dir. Bu sebepleri yaratanın hükmünün bütün kâinat çapında geçtiğini eserleriyle görüyorsak, böyle sınırsız kudret ve ilim sahibi bir Yaratıcı varlıkları yaratırken neden sebeplere ihtiyaç duysun ki? Tecrübelerimizle görüyoruz ki o akılsız ve şuursuz sebepler de her an müşahade ettiğimiz mükemmel faaliyetleri yapmaktan âciz ve böyle bir kabiliyetten mahrumdurlar.

Peki bu sebepler âciz ve kabiliyetsiz ise ve Allah'ın da yaratmasında böyle sebeplere ihtiyacı yoksa niçin bu sebepleri öne çıkarıp, netice ile sebebi birbirine bağlanmış gibi gösteriyor? Bunun en birinci sebebi imtihan sırrı ve buna bağlı hikmetleridir. Allah (c.c.) bunları, bazen dıştan görünen şekliyle çirkin veya ilâhî nezafete aykırı gibi görünecek icraatını sebepler perdesi arkasına gizlemek, aynı zamanda ilâhî saltanatının izzet ve azametini korumak, zahirî çirkin gibi görünen işlerde tecelli eden kudretini perdelerle gizlemek, inanmayı biraz akıl ve vicdan gayretine bağlamak için yapar. Yoksa icat kabiliyeti ve kendilerine ait ilmi olmayan akılsız maddi sebeplerin bu harika işleri yürütmekte bir iradelerinin olmadığını açıkça görüyoruz.

Çarpıcı ve ikna edici diğer bir misal olarak bir saat ustasını verebiliriz: Saat ustası

bir saati yaparken, tek tek her bir çarkı, vidayı, zembereği, kurma kolunu vs. kendisi yapar ve zihnindeki kalıba göre bütün parçaları toplayıp saat hâline getirir. Peki böyle bir saat ustasının saatin parçalarını kendisi yapmayıp, o saatten daha kompleks ve daha mükemmel bir makine yaparak saatin içine koyması ve saatin yapımını bu daha mükemmel özellikteki makinenin eline ve kontrolüne vermesini aklımız alır mı? Böyle bir paradoksu aklımız ve vicdanımız reddedecektir. Zira hem saatin doğrudan doğruya o ilim sahibi ve kabiliyetli ustanın maharetli elleri tarafından yapılması daha kolaydır hem de yapılacak saatten daha mükemmel bir saat yapma makinesinin yapılmasına gerek yoktur.

Yine kâğıt üzerinde gördüğümüz bir yazının, eline kalemi alan birisi tarafından bizzat yazılmış olması gayet kolay ve akla yakın olan açıklamadır. Yoksa o kitaptan daha kompleks ve çok daha sanatlı bir makinenin, sadece o kitaba has olarak yapılmış olduğunu düşünmek, otomatik olarak aklımıza her bir canlı için ayrı bir kalıp yapımını getirir ki bu durum hem gereksizdir hem de sonsuz zorluklar getirir. Böyle bir ihtimal de aklen mümkün değildir.

Tabiatı bir matbaa gibi düşündüğümüzde, bu matbaa makinesi hep aynı kitabı basacaksa, her nüsha kitap birbirinin tamamen aynısı olacaksa, kitabı çoğaltmak çok kolay olur. Fakat canlılar âlemi bunun tam aksine, her bir ferdi diğerlerinden farklı bir özelliğe sahiptir. Her canlı türüne ait genel bir kalıp olduğu gibi, türün içindeki her ferdin de kendine ait hususi dizayn edilmiş bir kalıbı vardır. Hayalen düşündüğümüz bu matbaadan çıkan kitapların hiçbirinin diğerleriyle aynı olmaması, sonsuz bir ilim ve kudretin eseri olduğunu, her bir kitapta özel bir imza gibi her canlı ferdinde de Allah'a ait bir mühür bulunduğunu gösterir. Mesela şu anda sekiz milyara ulaşan insan nüfusunda hiçbir ferdin göz retinası, parmak izleri ve dokularındaki protein desenleri birbirine benzemez; hepsi ayrı birer alâmet-i fârika (ayırıcı işaret, vasıf, özellik) olarak, sonsuz bir bilginin ürünüdür.

Eğer tür içindeki bu küçük farklılıkları düşünürsek bunların tek bir matbaadan çıkması mümkün olamaz, bu takdirde her fert için ayrı bir matbaa gerekecektir. Bu ise muhaller ötesi bir muhaldir. Çünkü bu matbaaların her birinin de mükemmel olmasını ve birbirine benzememesi için ayrı ayrı kayıtlarının tutularak imal

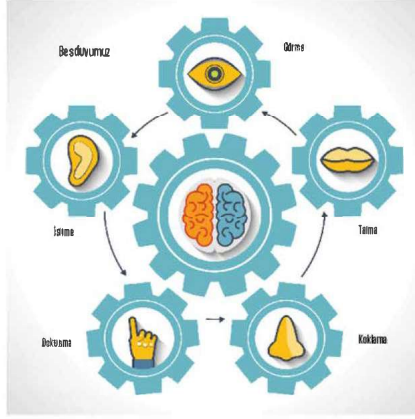
edilmelerini gerektirir.

Hiçbir ferdin göz retinası, parmak izleri ve dokularındaki protein desenleri birbirine benzemez; hepsi ayrı birer alâmet-i fârika (ayırıcı işaret, vasıf, özellik) olarak, sonsuz bir bilginin ürünüdür.

Yaratıldığı her bir şeyde, Allah'ın isimlerinin görünmesi veya tecelli etmesine “*Ehadiyet*” diyoruz. Her bir şeffaf cisimde veya su damlacıklarında Güneş'in ışığı, ısısı ve ışığındaki yedi renginin bulunması ehadiyete misaldir. Her bir şeyde, özellikle canlılarda ve bilhassa her insanda Allah'ın çoğu isimlerinin görünmesi, ehadiyeti gösterir. Buna en güzel örnek her bir insanın göz retinasının ve parmak izlerinin, benzersiz olmasıdır. Her bir insanın temel vücut azalarındaki benzerlik (herkesin iki kulağı, iki gözü, bir burnu olması gibi) ise *vâhidiyeti* gösterir ki buna en güzel misal, Güneş ışığının bütün zemin yüzünü aydınlatmasıdır.

Hangi canlının vücudunu ele alırsak alalım, hepsinde yüzlerce hassas cihaz (işitme, görme, koklama, tatma, dokunma duyuları gibi), vücutlarının en uygun yerlerine yerleştirilmiş ve işbirliği içinde çalıştırılmaktadır. Bu cihazların yapımında kullanılan parçaların ve diğer malzemelerin (amino asit, protein, yağ asiti, glikoz vs.) kâinatın her tarafından toplanıp yönlendirilmeleri ve ister matbaa imalatında, isterse doğrudan kalıp yapımında kullanılmaları için de yine sonsuz bir ilim ve kudrete ihtiyaç vardır.

Her birisi başlıbaşına mükemmel birer hassas cihaz olan beş duyumuz, beynin kontrolünde hem dış çevredeki hem de vücudumuzdaki her türlü değişikliği algılamaya yönelik özel donanımlara sahip kılınmıştır. Bunlar sayesinde kâinat kitabını okuyup değerlendirmemiz mümkün olmaktadır.

Doğrudan Allah'ın (c.c.) kudretine ve ilmine dayandırmadığımız müddetçe yukarıda anlattığımız örneğin ne kadar saçma ve muhaller ötesi muhal olduğunu akli olan herkes görür. Dolayısıyla en mantıklı ve vicdanları rahatlatacak yol, sebep ve neticeleri binbir hikmetle birbirine bağlayan sonsuz bir kudretin, görünen bütün sebeplerle birlikte, varlıkların hepsini tek başına yarattığını, her an bizzat idare ve kontrol ettiğini kabul etmektir.

Buraya kadar yapılan izahlar, onca açık delil ve akıl yürütme karşısında insafa gelip inkârından ve tabiatı ilâh kabul etmede ısrarından vazgeçmeye başlayan birisi, inkârın mümkün olamayacağını itiraf etmeye başlar ve her şeyi Allah'a (c.c.) bağlamanın daha kolay olduğunu teslim edip iman dairesine girer, fakat Yaratıcının Allah (c.c.) olduğunu kabul etmesine rağmen bazı küçük derecedeki sebeplerin yaratmaya müdahale etmelerinin Allah'ın (c.c.) saltanatına ne zararı olabilir, şeklinde bir düşünce zihnini meşgul etmektedir.

Buna cevap vermeden önce şunu bilmemiz gerekir ki şartsız ve bağımsız bir hâkimiyete sahip olmak, bütün mevcudatı yaratmış olmanın olmazsa olmaz bir gereği ve neticesidir. Kâinattaki bütün atomları ve atom altı en küçük taneciklere

kadar her şeyi yoktan var etmek ve onlardan mükemmel, ölçülü sistemler yaratıp varlıkların üzerine yerleştirmek, en küçük partiküllerden en büyük galaksilere kadar her şeye sözünün geçmesi manasına gelir. Böyle her şeye hükmü geçen, sınırsız ilmi ile kâinatın her noktasını bilen, her şeye gücü yeten bir kudret sahibinin, hiç ihtiyacı olmadığı hâlde, kendi yarattığı âciz, zayıf ve akılsız fiziki sebeplere yetki ve kudret verip kendi sınırsız hâkimiyet sahasını daraltmasının akli ve mantkı bir gereği olabilir mi? Her şeye sözü geçen bir iktidar sahibinin işleri karıştıracak böyle bir yetki paylaşımını yapması makul olabilir mi? Tabii ki böyle bir şeyin olması mümkün değildir. Çünkü bir plan, ölçü ve düzenin işlediği sistemlerde, hâkimiyetin tek merkezden, kimse karıştırılmadan idare edilecek şekilde tesis edilmesi tercih edilir. Hangi iş olursa olsun, bir işe ne kadar fazla insan karışıp müdahale ederse, o kadar fazla karışıklık çıkar. Özellikle bütün kâinata hükmeden, her zerrenin yerini ve işleyişini bilen, gören, takdir ettiği konumda vazife görmesini sağlayan ve her şeye gücü yeten bir kudretin, ülkesini idare etmekte zorlanan zayıf ve güçsüz bir padişah gibi kendisine yardımcıları tayin ederek hâkimiyetini paylaşması kendi bağımsızlığına aykırıdır.

Üstteki şüpheye bağlı sorunun devamında, “Yerde ve gökte ne varsa zaten daima Allah’ı zikredip, O’na ibadet ediyorken, Allah (c.c.) ile beraber bazı sebeplere de kimi küçük işlerde müracaat ve teşekkür etmenin, onlara da minnet ve şükranda bulunmanın ne sakıncası olabilir?” denilmektedir. Nitekim bazı insanlar (belki art niyetli olmasalar da) sözde objektiflik veya hadiseyi nötr olarak rapor ediyor düşüncesiyle mesela bir meyvenin ağaçta olduğunu görüp, tabiat ana, toprak ana gibi tabirlerle sanki o meyveyi ağaç vermiş gibi, hakkı olmadığı hâlde ağaca teşekkür ederler. Hâlbuki Allah’n (c.c.) ululuk ve azametiyile kendini tanıttığı bir noktada, bu maksada tamamen ters bir şekilde yanlış makama yapılan teşekkür, asıl teşekkür edilmesi gereken makama karşı bir edepsizliktir ve asla hoş görülemez. Bir ağacın varlığının gayesi ve neticesi meyvesidir. Bütün ağaç, her şeyiyle, o meyveyi netice vermek için çalıştırılır. Kâinat ağacının meyvesi de insandır. Peki insan başıboş ve gayesiz midir? İnsanın meyvesi de şükür ve ibadettir. Allah’ın (c.c.) kâinatı yaratmasındaki sayısız sebep ve hikmetlerden en

başta geleni de kendini şuur sahiplerine (insan ve cinlere) tanıttırmak ve sevdirmektir. Kâinatı bir ayna gibi farz edersek, Allah (c.c.) bu aynayı kendi güzelliğini ve mükemmelliğini onda temaşa etmek, ayrıca takdir etmelerini beklediği insanlara göstermek için yaratmıştır.

Bir ağacın varlığının gayesi ve neticesi meyvesidir. Bütün ağaç, her şeyiyle, o meyveyi netice vermek için çalıştırılır. Kâinat ağacının meyvesi de insandır.

Ayrıca Allah (c.c.) bütün bu hikmetli yaratılışa bağlı maksatların yerine gelmesi için bu güzelliğin ve mükemmelliğin sergileneceği bir “teşhir mekânı” olarak yarattığı kâinatı, minnet hislerine vesile olacak nimetlerle donatıp, leziz ikramlarla bezenmiş bir ağırlama zemini hâline getirmiştir. Bir misafirhane olarak tezyin edilmiş, lezzetli rızıklarla donatılmış, ince nakış ve süslemelerle seyredenleri hayrette bırakan böyle bir saraya, bütün bu hazırlıkların farkında ve şuurunda, misafirhane sahibini takdir edip saygı ve hürmet gösteren bir muhatap olması için bütün varlıklar arasından insan öne çıkarılmıştır. İnsanın bu güzellikleri görüp takdir edebilmesi ve tabii ki sahibine karşı hürmetkâr davranıp şükretmesi için de nimetlerin güzelliğini anlayacak duyu organlarıyla donatılması gerekmiştir. Böylece o, kirazın tadını, kavunun kokusunu, kuşların sesini duyup hissederek, şükredebileceği bir zeminde yaratılmıştır.

Allah'ın gerçek eşsiz güzelliğinin yanında, gölgesinin gölgesinin gölgesi diyebileceğimiz kâinatın, merkezî bir konumuna yerleştirilmiş insanın, bu eşsiz mükemmellikteki ilâhî tecellileri idrak ederek manalandırması, takdir ederek sevmesi, sunulan nimetleri gönderenin kim olduğunu bilmesi, kendini böyle şerefli

bir seyircilik makamına çıkaran Rabbine iman ettikten sonra da sadece O'na ibadet ve ükretmesi kâinatın asıl varlık sebebidir. Böyle bir gaye için yarattığı insanın yalnız kendisine kulluk etmesini isteyen Allah (c.c.), tabii ki bu gayesine aykırı davranarak, bütün nimetlerinden istifade ettiği hâlde ükürden, fikirden ve zikirden uzak yaşayan bir insanı sevmeyecek ve bu aykırı davranışının da cezasını verecektir.

En sonunda her iki şüphesi de giderilen, inkârcılık ve tabiatperestlik düşüncesinden vazgeçen kişi, Allah'ı (c.c.) tanıyıp iman ederek, O'ndan başkasına kulluk etmeme bilincine ererek, ibadet edilmesi gereken yegâne varlığın Allah (c.c.) olduğunu anlayarak "Elhamdülillâh" der ve hakkı teslim eder.

Hatime

Tabiat fikr-i küfrîsini terk eden ve imana gelen zat diyor ki: “Elhamdülillâh, benim şüphelerim kalmadı; yalnız merakımı mucip olan birkaç sualım var.”

Birinci Sual

Çok tembellerden ve târikü’s-salâtlardan işitiyoruz; diyorlar ki:

Cenâb-ı Hakk’ın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var ki Kur’an’da çok şiddet ve ısrar ile ibadeti terk edenı zecredip cehennem gibi dehşetli bir ceza ile tehdit ediyor? İtidalli ve istikâmetli ve adaletli olan ifade-i Kur’aniye’ye nasıl yakışıyor ki ehemmiyetsiz bir cüzi hataya karşı, nihayet şiddeti gösteriyor?

Elcevap: Evet, Cenâb-ı Hak senin ibadetine, belki hiçbir şeye muhtaç değil. Fakat sen ibadete muhtaçsın, manen hastasın. İbadet ise manevi yaralarına tiryaklar hükmünde olduğunu çok risalelerde ispat etmişiz. Acaba bir hasta, o hastalık hakkında, şefkatli bir hekimin ona nafi ilaçları içirmek hususunda ettiği ısrara mukabil, hekime dese: “Senin ne ihtiyacın var, bana böyle ısrar ediyorsun?” Ne kadar manasız olduğunu anlarsın.

Amma Kur’an’ın, terk-i ibadet hakkında şiddetli tehdidâtı ve dehşetli cezaları ise nasıl ki bir padişah, raiyetinin hukukunu muhafaza etmek için âdi bir adamın, raiyetinin hukukuna zarar veren bir hatasına göre şiddetli cezaya çarpar. Öyle de ibadeti ve namazı terk eden adam, Sultan-ı Ezel ve Ebed’in raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir tecavüz ve manevi bir zulüm eder. Çünkü mevcudatın kemalleri, Sâni’e müteveccih yüzlerinde tesbih ve ibadet ile tezahür eder. İbadeti terk eden, mevcudatın ibadetini görmez ve göremez, belki de inkâr eder. O vakit ibadet ve tesbih noktasında yüksek makamda bulunan ve her biri birer mektub-i samedânî ve birer âyine-i esmâ-yi rabbâniye olan mevcudatı, âlî makamlarından tenzil ettiğinden ve ehemmiyetsiz, vazifesiz, câmid, perişan bir vaziyette telakki ettiğinden, mevcudatı tahkir eder; kemalatını inkâr ve tecavüz eder.

Evet, herkes, kâinatı kendi âyinesiyle görür. Cenâb-ı Hak insanı kâinat için bir

mikyas, bir mizan suretinde yaratmıştır. Her insan için bu âlemden hususi bir âlem vermiş; o âlemin rengini, o insanın itikad-ı kalbîsine göre gösteriyor. Mesela gayet me'yûs ve matemli olarak ağlayan bir insan, mevcudatı ağlar ve me'yûs suretinde görür; gayet sürurlu ve neşeli, müjdeli ve kemal-i neşesinden gülen bir adam, kâinatı neşeli, güler gördüğü gibi; mütefekkirâne ve ciddi bir surette ibadet ve tesbih eden adam, mevcudatın hakikaten mevcut ve muhakkak olan ibadet ve tesbihatlarını bir derece keşfeder ve görür. Gafletle veya inkârla ibadeti terk eden adam; mevcudatı, hakikat-ı kemalatına tamamıyla zıt ve muhalif ve hata bir surette tevehhüm eder ve manen onların hukukuna tecavüz eder.

Hem o târikü's-salât, kendi kendine malik olmadığı için kendi malikinin bir abdi olan kendi nefesine zulmeder. Onun maliki, o abdinin hakkını, onun nefsi-i emmâresinden almak için dehşetli tehdit eder. Hem netice-i hilkatı ve gaye-i fıtratı olan ibadeti terk ettiğinden, hikmet-i ilâhiye ve meşîet-i rabbâniyeye karşı bir tecavüz hükmüne geçer. Onun için cezaya çarpılır.

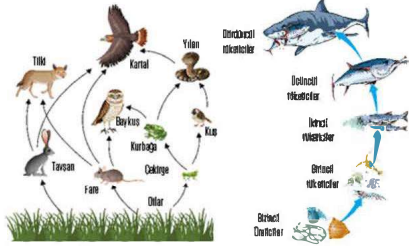
Elhasıl: İbadeti terk eden, hem kendi nefesine zulmeder; -nefsi ise Cenâb-ı Hakk'ın abdi ve memluküdür- hem kâinatın hukuk-i kemalatına karşı bir tecavüz, bir zulümdür. Evet, nasıl ki küfür, mevcudata karşı bir tahkirdir; terk-i ibadet dahi, kâinatın kemalatını bir inkârdır. Hem hikmet-i ilâhiyeye karşı bir tecavüz olduğundan, dehşetli tehdide, şiddetli cezaya müstehak olur.

İşte bu istihkâkı ve mezkûr hakikatı ifade etmek için Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan mu'cizâne bir surette o şiddetli tarz-ı ifadeyi ihtiyar ederek, tam tamına hakikat-ı belâgat olan mutabık-ı mukteza-yi hâle mutabakat ediyor.

İZAH

Sebeplerin, tabiatın ve kendi kendine yaratılmanın aklen, mantıken ve vicdanen mümkün olmadığını, varlıklardaki harika sanat eserlerini, mükemmeliyeti, hassas ayarları ve ince nakışları fark ettikten sonra henüz imana gelmiş insanda bazı sorular oluşabilir. Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği konusunda insanın şüphesi kalmasa da O'nun (c.c.) büyüklüğü, isim ve sıfatlarının derinliği, bizden şanına layık nasıl bir kulluk beklediği gibi, inanmanın daha ileri basamaklarına ait soruların da

makul bir şekilde cevaplanması gerekir.

Karada ve denizde bütün canlılar birbirine rızık olarak yaratılmıştır. Ekosistemde hikmetsiz hiçbir iş yoktur. Her şey birbirine bağlanmış ve vazifesini icra etmektedir.

Gerçekten başlangıç dönemlerinde insanda özellikle namaza karşı bir gevşeklik ve tembellik olabilir. Oruç nispeten daha kolaydır, çünkü özel bir vakit ayrılmaz ve abdest külfeti de bulunmaz. Biraz da sağlık ve diyet teşvikleriyle oruç tutma, imanla yeni tanışmış birisine çok zor gelmeyebilir. Fakat namaz bütün derinliği ve hususiyetiyle tam olarak vicdanda yerleşinceye kadar insanı zorlar. Nefis, “Koskoca kâinatın sahibi Allah’ın (c.c.) bizim ibadetimize ne ihtiyacı var?” gibi ilk bakışta sanki makul gibi gelen bir soru ile ibadet külfetinden kurtulmak ister. Üstelik ibadet etmediği takdirde kendisine yöneltilecek cehennem gibi bir cezayı da çok ağır ve gereksiz bularak, “(hâşâ) Allah’a yarattıklarına böyle ceza vermek yakışmıyor.” gibi düşüncelere de girebilir.

Hâlbuki ibadete ihtiyacı olan Allah (c.c.) değil, insanın kendisidir, çünkü âciz, zayıf ve ihtiyaç sahibi olan insandır. Ancak buradaki önemli eksiklik, Allah’ın (c.c.) isim ve sıfatlarının, büyüklüğünün, kudretinin ve hikmetli icraatlarının tam farkında olamamaktan, (hâşâ) basit bir ulûhiyet anlayışından kaynaklanmaktadır. Allah’ın (c.c.) yaratmasını, zamandan ve mekândan münezzehe oluşunu, zerrelere kürelere her varlığa her an sözünün geçmesini, bütün yarattıklarının rızıklarını vermesini, her varlığın hayatını sürdürmesi için gerekli olan bütün teçhizatı eksiksiz donatmasını, bu varlıkların dünyada belli bir süre Allah’ın sanatı olarak üzerlerinde ilâhî isimlerin tecellilerini sergileyerek arz-ı endam etmelerini tefekkür etmedikçe bu yanlış düşünceden kurtulmak zordur.

İbadete ihtiyacı olan bizler olduğumuza göre onu terk ettiğimiz takdirde kendimize zarar verecek ve cezaya müstahak olacak olan da bizleriz. Bizim manevi boyutumuzun eksik yönlerini bilen Rabbimiz maddi-manevi bütünlüğün temini için küçük bir ibadet külfetini teklif ederken, insanın hangi yükü kaldırıp kaldıramayacağını da bilmektedir. İbadet teklifini biraz akla yaklaştırmak için iki misal verebiliriz: Çok zengin, çok cömert ve çok bilgili otomobil üreticisi bir fabrikatör size en son model arabalardan çok mükemmel birisini hediye etse, sonra onun kullanma kılavuzunu verip, “Her gün deposuna şu benzinden, radyatörüne şu saf sudan, aküsüne şu asitli sudan koyacaksın. Bunlar hep maddi ihtiyaçlar fakat ayrıca şu küçük kutudaki spreyden de her gün beş kere arabanın camlarına sıkacaksın. Böylece camların tertemiz olacak ve otomobil çok sağlıklı,

verimli çalışacak. Fakat benzin, radyatör, akü gibi maddi ihtiyaçlarla beraber camlara sıkılacak olan spreyi de ihmal etmemelisin. Aksi takdirde kaza yaparsın ve arabanız hurda hâline gelir.” diye tembih ederek, arabayı size hediye etse ne yaparsınız? Tabii ki fabrikatörün verdiği imalat ayarlarına göre kullanmaya bakarsınız. Bütün yakıt, elektrik ve suyunu tamamladığınız hâlde, camlara sıkılacak spreyi sıkmadan arabayı kullanmaya kalktığınızda kaza yaparsanız, o arabayı hediye eden fabrika sahibinin yüzüne nasıl bakarsınız?

Benzer bir misali de hasta ve hekim münasebeti açısından verebiliriz. Hekim, insan vücudundaki mekanizmaları ve biyokimyanın işleyişini tahsil etmiş, buna göre de hastalıkları bilen (bildiği kabul edilen) bir uzmandır. Kendisine tedavi maksadıyla gelen hastasını dinler ve bazen acı veya içilmesi hoş olmayan ilaçlar da verebilir. Bunun için hasta doktoru suçlayıp “Bu doktor bir şey bilmiyor, beni öldürmek istiyor, ben kendime yeterim, doktora ihtiyacım yok!” diyemez. Çok fazla huysuzluk eder ve ilaçları kullanmayı reddederse, doktor da “Ne hâlin varsa gör!” diyerek, hastasını terk eder. Bir müddet sonra doktoru dinlemeyen hastanın perişan vaziyette ölmek üzere olduğunu, pişman olsa bile artık iş işten geçtiği için yapılacak bir şey olmadığını duyarız.

Aynen bu misalde olduğu gibi insanı yaratan ve onun bütün eksikliğini, gediğini, ihtiyacını bilen Allah (c.c.) imtihan için çok az bir zorluk gibi görünen ibadetle insanı mükellef kılmıştır. Çünkü bizim ruhumuzu, kalbimizi, vicdanımızı, maddi-manevi bütün fakültelerimizi bilen ve yaratan, elbette maddi gıdalarla beraber, manevi gıda olan ibadetlere de ihtiyacımız olduğunu bilmektedir. Protein, mineral ve vitamin eksikliği tesirlerini vücudumuzda nasıl arızalarla gösterirse, ibadet

eksikliği veya yokluğu da ruhumuzda, kalb ve vicdanımızda bozulmalarla kendini gösterir, hatta bunların bir kısmı psikosomatik hastalıklar olarak bedenimize de tesir eder. Doktorun ilacını kabul etmeyen hasta gibi insan da Allah'ın emrettiği, ruhumuza ilaç olacak ibadeti kabul etmeyip kaçtığına, yukarıdaki perişan olup ölen hasta gibi, ahiret hayatında perişan olup, cehenneme gitme yoluna girmiş olacaktır.

Milyonlarca lira verilen ve işin ancak bir kısmını yapabilen diyaliz makinesine karşı, hiçbir ücret ödmeden mükemmel çalışan böbreklerimiz. Şükür istemez mi?

Belki birden cehennem gibi bir ceza içini acıtıp, “Ne gerek var böyle büyük bir cezaya!” diyenler olabilir. Fakat doktorun hastası için o kadar çırpınmasına, onu ikna etmek için ters davranışlarına ses çıkarmayıp sabırla tedavisini sürdürmek istemesine karşılık, hastanın ukalaca, edepsizce ve isyanla doktoru kabul etmemesi durumunda yapılacak başka şey kalmadığına hak veririz. Misalden hakikate geçerse, Allah'ın varlığını inkâr eden sadece basit bir felsefi düşünceyi seslendirmez, masum ve zararsız bir fikir etrafında kendi hâlinde kalmaz. Bilakis bütün kâinatın ve içindekilerin boşu boşuna, gayesiz, kıymetsiz ve hikmetsiz olduklarına inanır, yaratılmış her şeyin anlamsız olduğunu seslendirerek hepsinin hakkına tecavüz eder. Kâinattaki her varlık üzerinde sergilediği mükemmel sanatlarla, kendilerini Allah'ın (c.c.) yarattığını haykırırken, onları yalanlamakla bütün varlıklara hakaret edilmiş olmaktadır. Hem mükemmel bir sarayın içinde nimetlerden istifade edip hem de saray sahibine “Ben seni tanımıyorum, sen bana hiçbir şey vermedin. Bu saray da kendi kendine oluşmuş, bu meyveleri de tabiat vermiş, kimseye kulluk etmek zorunda değilim.” gibi bir ifadenin ve davranışın cezası olmaz mı?

Vücut sarayımızın her bir bölümü olan kalb, beyin, akciğerler, karaciğer, pankreas, böbrekler, göz, kulak, burun, el-ayak, kol-bacak, mide-bağırsak gibi organların her biri üzerinde yüz yıldan fazla bir süredir araştırmalar yapılmakta ve bu organlara göre özel tıp branşları ayrılmış durumda. Buna rağmen hâlen çok sayıda bilinmeyen yönlerimiz var. Hiçbir organımız için beş kuruşluk bir ücret ödemedik ve onları senelerdir kullanıyoruz. Bunların kıymetini ancak kaybettiğimizde anlıyoruz. Bir diyaliz makinesinin veya bir kameranın ücretiyle, bir böbreğin veya gözün ücretini hiç düşündünüz mü? Hepsinin bağlandığı merkez konumundaki beyne ise hiç fiyat biçemeyiz. Peki, biz uykudayken bile çalışan kalbin değerine fiyat biçilebilir mi? Öyleyse bütün bu organları en mükemmel surette yaratıp hediye eden Rabbimiz bizden ne istiyor? Sadece günde bir saat (beş vakit namazın toplamı ancak bir saat eder) ibadet ile verdiği nimetlere şükretmemizi istiyor. Bunun için kılacağımız namaz içinde ayrıca zikirler var, tesbihatında tefekkür var.

Bunların yanında yapacağımız ibadetin asıl büyük mükâfatının verileceği ahiret hayatının nimetlerini anlatmaya ise gücümüz yetmez. Aslında bu çok kârlı bir ticaret değil mi? Hiç yoktan yaratıp sermayeyi veren de çok az bir kulluk karşılığında büyük kârlar veren de Allah (c.c.). Peki, O'nun bu kadar nimetlerini reddedip görmezden gelmenin, nankörlük ve küfrân-ı nimette bulunmanın bir cezasının olması gerekmez mi?

Allah'ın (c.c.) kâinatı yaratmasında bizim bilemeyeceğimiz çok sayıda hikmet olabilir, fakat bilebileceğimiz bazı temel hikmetleri vardır. Hiç kimsenin yapamadığı harika eserler ortaya koymuş çok üstün kabiliyetli bir sanatkâr, insanların da bunu görüp, hayranlıkla seyretmelerini bekler. Peki o insanlar söz konusu eserlere burun

kıvrıp geçerse ve onları sanki çok basit, herkesin yapabileceği küçük şeyler gibi görüp takdir etmezlerse, o sanatkâr bu anlayışsızlık ve kıymet bilmezlik karşısında kırılmaz mı?

Tabii ki biz burada sıradan bir sanatkârdan bahsetmiyoruz. Bütün kâinatı eşsiz güzelliklerle, harika sanatlarla tezyin eden, akılların almayacağı ve hayranlıkla seyredilecek muazzam sanatları yaratan bir Allah'tan (c.c.) bahsediyoruz. İnsanlardan olan sanatkâr, maruz kaldığı anlayışsızlık karşısında belki üzülr veya biraz kırılır; çünkü o da yaratılmış ve kendisini yaratanın ona geçici olarak verdiği kabiliyeti sergilemektedir, asıl kudret, kabiliyet sahibi değildir. Allah (c.c.) ise bütün sanatkârları ve onların kabiliyetini yaratandır. Sonsuz kudret, hikmet ve muhit ilmi ile isim ve sıfatlarının tecellilerini kâinatın her noktasında eserleriyle gösteren Allah'a karşı böyle umursamaz bir tavra verilecek ceza da cehennem olacaktır.

Kâinatı yaratırken en küçük atomundan en büyük galaksilere kadar büyük manalar ve hikmetler yükleyerek vazifelendiren Zat'ın (c.c.) murad ettiği yüksek maksatları inkâr etmek, nasilki kâinatın vazifesine ve işletilen düzenine dehşetli bir hakaret manasına gelir, aynen bunun gibi ibadeti terk etmek de kâinatı çok sayıda vazifeler ve gayelerle donatmış, manen kendi lisanlarınca ibadet eden varlıkların mükemmelliğini inkâr ederek, onlardaki ilâhî hikmetleri kabul etmeme ve hakir görme manasına gelir. Hâlbuki yaratılmışlardaki hikmetli ve mükemmel güzellikler anlaşılıp ibadetle karşılık verilince bir mana taşıyacaktır. Tabii bunun tam tersine olarak, Allah'ı inkâr eden veya ibadet etmeyen birisinin zihninde bu mükemmel manaların hiçbirisi gerçekleşmez. Çünkü kâinatın manevi yapısını, işletilen mükemmel düzenin hikmetlerini manalandıran ve ademe mahkûm etmekten kurtaran, kâinata iman gözüyle bakmaktır. Bunu bir hayat tarzı hâline getiren, her hadiseye iman gözüyle bakma alışkanlığı geliştiren ve bu tavrı sabit hâle getiren de ancak ibadettir.

İbadet olmayınca varlıklara tefekkür ve takdir gözüyle bakmak, hikmetleri görüp anlamak zorlaşır, çünkü insan nasıl yaşıyorsa öyle inanmaya başlar. Bütün gün gaflet içinde yaşayıp, içinde yaşadığı nimetlerin farkında olmayan birisi, zaten bir müddet sonra bu nimetleri tamamen görmez ve düşünmez hâle gelecektir. Bu kişi

artık varlıklardaki hikmetli işleyişı ve düzeni göremez hâle gelir. Binaenaleyh her birini Allah'ın (c.c.) yarattığı varlıklardaki ilâhî hikmetin tahkir edilip takdir görmemesi onların yüksek hukukuna yapılmış manevi bir zulüm sayılır.

İkinci Sual

Tabiattan vazgeçen ve imana gelen zat diyor ki:

Her mevcut, her cihette, her işinde ve her şeyinde ve her şe'inde meşîet-i ilâhiyeye ve kudret-i rabbâniyeye tâbi olması, çok azîm bir hakikattir. Azameti cihetinde dar zihinlerimize sıkışmıyor. Hâlbuki gözümüzle gördüğümüz bu nihayet derecede mebzuliyet, hem hilkat ve icad-ı eşyadaki hadsiz suhulet hem sabık burhanlarınızla tahakkuk eden vahdet yolundaki icad-ı eşyada nihayet derecede kolaylık ve suhulet hem nass-ı Kur'an ile beyan edilen

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَغْنُكُم إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ²¹

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ²²

gibi ayetlerin sarahaten gösterdikleri nihayet derecede kolaylık, o hakikat-ı azîmeyi, en makbul ve en makul bir mesele olduğunu gösteriyorlar. Bu kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?

Elcevap: Yirminci Mektup'un Onuncu Kelimesi olan **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ²³** beyanında, o sır gayet vazih, kati ve mukni bir tarzda beyan edilmiş. Hususan o mektubun zeylinde daha ziyade vuzuh ile ispat edilmiş ki bütün mevcudat, Sâni-i Vâhid'e isnat edildiği vakit, bir tek mevcut hükmünde kolaylaşır. Eğer Vâhid u Ehad'e verilmezse, bir tek mahlukun icadı, bütün mevcudat kadar müşkülleşir ve bir çekirdek, bir ağaç kadar suûbetli olur. Eğer Sâni-i Hakikisine verilse, kâinat bir ağaç gibi ve ağaç bir çekirdek gibi ve cennet bir bahar gibi ve bahar bir çiçek gibi kolaylaşır, suhulet peyda eder. Ve bilmüşahede görünen hadsiz mebzuliyet ve ucuzluğun ve her nevin suhuletle kesret-i efrâdı bulunmasının ve kesret-i suhulet ve süratle muntazam, sanatlı, kıymetli mevcudatın kolayca vücuda gelmesinin sırlarına medar olan ve hikmetlerini gösteren yüzer delillerinden ve başka risalelerde tafsilen beyan edilen bir ikisine muhtasar bir işaret ederiz.

Birincisi: Mesela nasıl ki yüz nefer, bir zabitin idaresine verilse; bir neferin, yüz zabitin idarelerine verilmesinden yüz derece daha kolay olduğu gibi, bir ordunun

teçhizat-ı askeriyesi; bir merkez, bir kanun, bir fabrika ve bir padişahın emrine verildiği vakit, âdetâ kemmiyeten bir neferin teçhizatı kadar kolaylaştığı gibi, bir neferin teçhizat-ı askeriyesi; müteaddit merkezlere, müteaddit fabrikalara, müteaddit kumandanlara havalesi de âdetâ bir ordunun teçhizatı kadar kemmiyeten müşkülâtlı oluyor. Çünkü bir tek neferin teçhizatı için bütün orduya lazım olan fabrikaların bulunması gerektir.

Hem bir ağacın sırr-ı vahdet cihetiyle, bir kökte, bir merkezde, bir kanun ile mevâdd-ı hayatiyesi verildiğinden, binler meyve veren o ağaç, bir meyve kadar suhuletli olduğu bilmüşahede görünür.

Eğer vahdetten kesrete gidilse, her bir meyveye lazım mevâdd-ı hayatiye başka yerden verilse, her bir meyve, bir ağaç kadar müşkülât peyda eder. Belki ağacın bir enmûzeci ve fihristesi olan bir tek çekirdek dahi, o ağaç kadar suûbetli olur. Çünkü bir ağacın hayatına lazım olan bütün mevâdd-ı hayatiye, bir tek çekirdek için de lazım oluyor.

İşte bu misaller gibi yüzler misaller var, gösteriyorlar ki vahdette, nihayet derecede suhuletle vücuda gelen binler mevcut, şirkte ve kesrette, bir tek mevcuttan daha ziyade kolay olur. Sair risalelerde bu hakikat iki kere iki dört eder derecede ispat edildiğinden, onlara havale edip, burada yalnız bu suhulet ve kolaylığın ilim ve kader-i ilâhî ve kudret-i rabbâniye nokta-yi nazarında gayet mühim bir sırrını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Sen bir mevcutsun. Eğer Kadîr-i Ezelî'ye kendini versen, bir kibrit çakar gibi hiçten, yoktan, bir emirle, hadsiz kudretiyle, seni bir anda halk eder. Eğer sen kendini O'na vermezsen, belki esbâb-ı maddiyye ve tabiata isnat etsen o vakit sen, kâinatın muntazam bir hûlasası, meyvesi ve küçük bir fihristesi ve listesi olduğundan, seni yapmak için kâinatı ve anasını ince elek ile eleyip hassas ölçülerle aktar-ı âlemde senin vücudundaki maddeleri toplamak lazım gelir. Çünkü esbâb-ı maddiye yalnız terkip eder, toplar. Kendilerinde bulunmayı hiçten, yoktan yapamadıkları, bütün ehl-i akıl yanında musaddaktır. Öyle ise küçük bir zîhayatın cismini aktâr-ı âlemde toplamaya mecbur olurlar. İşte vahdette ve tevhidde ne kadar kolaylık, şirkte ve dalalette ne kadar müşkülât var olduğunu

anla!

İkincisi: İlim noktasında hadsiz bir suhulet vardır. Şöyle ki:

Kader, ilmin bir nevidir ki her şeyin manevi ve mahsus kalıbı hükmünde bir miktar tayin eder. Ve o miktar-ı kaderî, o şeyin vücuduna bir plan, bir model hükmüne geçer. Kudret icat ettiği vakit, gayet suhuletle o kaderî miktar üstünde icat eder.

Eğer o şey muhit, hadsiz ve ezeli bir ilmin sahibi olan Kadîr-i Zülcelâl'e verilmezse, sabıkan geçtiği gibi binler müşkülât değil, belki yüz muhalat ortaya düşer. Çünkü o miktar-ı kaderî ve miktar-ı ilmî olmazsa; binler haricî ve maddi kalıplar, küçücük bir hayvanın cesedinde istimal edilmek lazım gelir.

Sonbaharda ağaçların yapraklarını dökmesi de yaz geldiğinde dallarının meyvelerle doldurulması da bitkinin genetiğini ve ekolojik şartları yaratan Allah'ın iradesiyledir.

İşte vahdette nihayetsiz kolaylık, dalalette ve şirkte hadsiz müşkülâtın bir sırrını anla, **وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ²⁴** ayeti, ne kadar hakikatlı ve doğru ve yüksek bir hakikatı ifade ettiğini bil!

İZAH

Risalenin sonuna yaklaşıldığında Bediüzzaman Hazretleri imana gelen hayalî muhatabın Allah'ın (c.c.) yaratması konusunu daha fazla açıklamasına fırsat verecek sorularla yaklaşmasına imkân vererek, seri şekilde birbirini tamamlayan mevzuları gündeme getirmektedir.

Varlığın, kendi kendilerine herhangi bir faaliyet yapamayıp; atomun, galaksilerin ve hücre içindeki biyokimyevi faaliyetler gibi müthiş işleyişlerin Allah'ın (c.c.) kudretine ve dilemesine bağlı olarak hareket etmeleri, ilk anda insanın aklına sığmayacak bir mesele gibi görülebilir. Hâlbuki bahar mevsiminde gözümüzle

gördüğümüz birkaç günde fışkırır gibi dallardan sarkan bol meyveler, denizlere milyonlarca yumurta döken balıkların nesillerini devam ettirmeleri ve başka canlılara rızık olmaları hep bu bolluğun göstergesidir. Normalde bir şeyin üretimi az yapılırsa daha kolay olurken, çok ihtiyaç olduğunda iş zorlaşır. Fakat Allah'ın (c.c.) icraatında böyle bir zorluk yerine hem bolluk hem kolaylık beraber görülmektedir. Nitekim Lokman Suresinin 28. ayetinde “Ey insanlar! Sizin hepinizi yaratmak veya hepinizi öldükten sonra diriltmek bir tek kişiyi diriltmek gibidir.” ve Nahl Suresinin 77. ayetinde “Kıyametin oluş işi, başka değil, ancak göz açıp kapama yahut daha da kısa bir anda olup biter.” şeklindeki ifadelerle, sürat ve kolaylığın bir arada nasıl yaratıldığı ifade edilmektedir. İşte “Bu kolaylığın ve süratin sırrı ve hikmetlerini nasıl anlamalıyız?” sorusunun cevabı tabii ki merak edilecek bir husustur.

Mâide sûresi-120, Hûd Suresi-4 ve Rûm Sûresi-50. ayetlerinde geçen “Allah her şeye kâdirdir.” beyanı en başta kudretin her eşyaya taalluk ettiğini, hiçbir varlığı dışarıda bırakmayacak şekilde faaliyet gösterdiğini ortaya koyar. Binaenaleyh bütün varlıklar tek bir Yaratıcıya verildiği zaman, onların yaratılışını izah etmek, bir tek varlığın yaratılışını izah etmek gibi kolaylaşır. Tam aksine, Vâhid ve Ehad olan bir Zat’a verilmezse, bir tek sineğin yaratılışını izah etmek, bütün varlıklarınki kadar zorlaşır. Bir çekirdeğin yaratılışı, bir ağacınki kadar zor olur.

Bu ifadelerle bizden beklenen şey, kâinat içinde gerçekleşen bütün yaratılış ve yok ediş faaliyetlerinin doğrudan doğruya Sonsuz Kudret sahibi olan Allah'ın (c.c.) tasarrufunda olduğunu kabul etmemizdir. Tabii ki bu durumda Allah'tan (c.c.) başka dıştan müdahale edebilecek veya kendisine yardımcı olabilecek birini tayin edebileceğini reddetmemiz istenmektedir.

Bu husus tevhid akidesinin en temel meselesidir. Bu konuyu iyi anlamak için birbirine bağlı ve birbirini gerektiren, silsile şeklinde işleyen ilâhî müdahaleyi anlamak gerekir. Bunun için “İnsan-Kur'an-Kâinat” üçlüsünün birbirine bağlı olduğunun anlaşılması lazımdır. Tahkiki bir ilim ve imandan hareket ederek okunacak bir kâinat kitabından elde edilecek bilgiyle, Allah'ın sonsuz ilim ve kudretinin varlıklardaki işleyişi nasıl kolayca ve süratle deruhte ettiği görülecektir.

Kâinat kitabını incelemeye aldığımızda ilk dikkatimizi çeken şey, etrafımızda sürekli bir yaratma ve ortadan kaldırma faaliyetinin devridaim şeklinde ve ekosistemdeki dengelere uygun bir düzende sürdürülmesidir. Aslında ekosistemdeki dengeler de yaratma, çeşitlendirme, yenilere yer açmak için eskiyenleri ortadan kaldırma şeklinde hikmetli icraatlar olarak devam etmektedir. Yüzeysel bir bakışla bazıları birbiriyle çelişiyor ya da rakip gibi görünen binlerce ekolojik parametre, hassas terazilerde ölçülmüş gibi mevsimine göre kimin ortadan kalkıp, kimlerin hâkim durumuna geçeceği Allah'ın (c.c.) ilâhî kudretinin bir aynası olarak her an sürdürülmektedir. Üstelik bütün bu ekosisteme ait faaliyetler tek bir emirle, hem kolay hem de süratle, aksamadan, hikmetli şekilde yapılmaktadır.

Söz konusu bu faaliyetlerin bütünü hakiki Yaratıcısına verilirse, kâinat bir ağaç kadar, ağaç bir çekirdek kadar, cennet bir bahar kadar ve bahar da bir çiçek kadar kolaylaşır. Bunu anlatmak için daha önce de farklı bir şekilde gündeme getirilen asker ve komutan münasebeti örnek olarak verilmektedir. Her askerlik yapanın bileceği gibi yüz askerin idaresini bir subayın idaresine vermek, bir askeri yüz ayrı subayın idaresine vermekten daha kolaydır.

Ayçiçeği çekirdeği içinde veya toprakta, yandaki bitkinin renklerini, şeklini ve kokusunu görebilir misiniz?

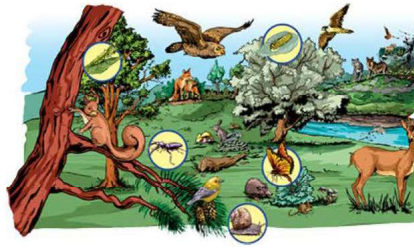
Çünkü bir askerin giyime, gıdaya ve silahlara ihtiyacı vardır. Bir tek kumandan bunların hepsini bir tek emirle kolayca halledebilir. Askeriye bütünüyle o

kumandanın emrinde olduğu için tek bir emirle bütün bir orduyu kolayca, sanki bir askeri donatıyormuş gibi donatabilir. Aksine çok sayıda komutanın farklı ihtiyaçları görmek için birbirinden habersiz işler yapması, kaos doğurur ve işleyişi imkânsız kılar.

Bir ağacın hayatı için gerekli inorganik maddeler, mineraller ve su bir kökten bir gövdeye, oradan da dallara iletildiğinde, yüzlerce meyve veren o ağacın yaratılışı bir meyvenin yaratılışı kadar kolay olur. Birlikten çokluğa gidildiğinde meyvelerin yaratılışı çok kolay olur, fakat gereken maddeler çok farklı yerlerden gelecek olsa, bir meyvenin meydana gelmesi bir ağaç kadar zorlaşır. Hatta ağacın numunesini veya küçültülmüş mikro modelini içinde gizleyen tek bir tohumun varlığı bile o ağaç kadar zor olur. Zira ağacın yaşaması için gerekli olan bütün elementler ve su ihtiyacı o çekirdek için de geçerlidir.

İncir meyvesi içinde toplu iğne başı kadar bir çekirdek ile yandaki incir ağacı arasındaki münasebetin algılanması, ancak Allah'a iman ile mana kazanır, vicdanda yerini bulur ve insana huzur verir.

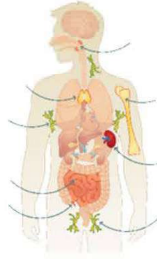

Sadece bir orman ekosistemindeki dengeyi sağlayan yüzlerce algoritma ve karmaşık hesaplamaları bilmeyen binlerce tür, kendi görevlerini aksatmadan sürdürmektedir.

Benzer şekilde canlılar âleminde çok sayıda örnek verilebilir: Belli bitkiler olgunlaştığında onlarla beslenecek böceklerin ve kuşların çok önceden üreme ve çoğalma faaliyetlerinin yetiştirilip hazır hâle getirilmesi, fındık ve ceviz gibi meyvelerle beslenecek donanıma sahip kuşların ve sincapların kışa girmeden depolama faaliyetinde bulunmaları, nehirlerle denizlere taşınan besleyici minerallerin fitoplanktonların sayısını artırdığında birden balıkların da çoğaltılması gibi faaliyetler hep sonsuz ilim ve kudret sahibi bir Allah'ı (c.c.) göstermektedir. Ekosistemdeki canlıların karşılıklı münasebetlerine göre keşfettiğimiz kanunlar, hep bir kanun koyucuyu göstermektedir. Fakat bütün bu faaliyetler net görülemeyecek kadar perdeli olduğundan, biz sadece bir hayvanın başka bir hayvana yem olduğunu vs. görüp hikmetini tam anlayamayız.

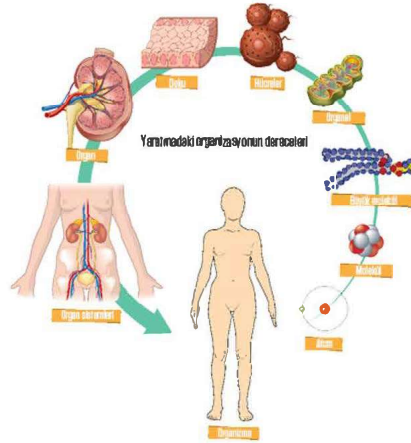
Elimize bir diken batıp kanattığında, immün sisteme ait bütün lenfoid organlar ve iç salgı bezleri emir almışçasına alarma geçer ve vücudumuzu korumak için üzerine düşen vazifeleri yapmaya başlarlar.

Topraktaki bir solucandan, oyuktaki bir örümceğe ve çamura gömülerek gizlenmiş bir balığa kadar her hayvan ve her bitki birbiri ile çok girift bir münasebetler ağı içinde hayatını sürdürürken, her an Rabbimizin ilmi ve kudretinin gözetimi altındadırlar.

Biz de diğer canlılar gibi varlıklarız. Vücudumuzda 100 trilyon hücre, on kadar temel doku, iki yüzden fazla ihtisaslaşmış hücre tipinin mükemmel bir

organizasyonla teşkil ettiği organlarımız akılları durduran bir işbirliği içinde sistemler teşkil etmiş olarak istihdam edilirler. Herhangi bir yerimiz yaralansa, sinir sistemi her yere uyarı gönderir, kaslar kasılır, damarlar kan kaybını önlemek için büzülür, immün sistem girecek mikropları önlemek için bölgeye asker gönderir, kan pıhtılaşma faktörleri harekete geçirilir, bağ dokusu yara yerini örtmeye başlar. Çok kan kaybı varsa, böbrekler kan yapımını teşvik için özel bir hormon salgılar, kemik iliği kan yapımı için harekete geçer, kan yapımı için gerekli malzeme dalak ve karaciğerden getirilir vs. Bütün vücut o yaranın açacağı tahribatı engellemek ve tamir etmek için seferber olur. Biraz insafla düşünelim, cansız atom ve moleküllerin akli mı var ki bizim tam olarak sırlarını çözemediğimiz biyolojik yapımızı biliyorlar ve kendi kendilerine böyle bir sistem kurmuşlar! Hangi akıl ve mantık sahibi böyle bir hurafeyi kabul edebilir?

Hücrenin de dokuların da akıllarının olmadığını biliyoruz. Akıllı varlıklar olarak henüz organlarımızın yerine konulacak aynı kapasitede ve mahiyette sentetik bir organ icat edemezken bu mükemmel yapıları hiçten, yoktan yaratan Allah'tan (c.c.) başka kim olabilir? Allah'ı (c.c.) kabul etmeyen birisinin insan vücudunu izah edebilmesi için maddi sebeplere ve tabiata dayanarak bazı izahlar getirmesi gerekmez mi? Biz bütün kâinatın özü, meyvesi ve küçük bir fihristi hükmünde olduğumuz için sebeplerin veya tabiatın bütün kâinatı ve içindeki elementleri ince

bir elekle eleyip, hassas ölçülerle yeryüzünün her yerinden toplaması gerekir. Peki hangi molekülden kaç miligram, hangi bileşikten kaç mikrogram, hangi proteinden kaç gram toplanacağını ve hangi sırayla birleşerek, hangi organın yapısında yer alacaklarının bilgisi nereden gelecektir?

İşte tevhid yolunda ne kadar kolaylık, şirkte ve dalalette ne kadar zorluk olduğunu bu misallerle anlamak daha kolaydır. Bir insanın anne karnında gelişmesi 280 gün civarında tamamlanırken, vücudundaki dokuların yaratılmaları farklı sürelerde gerçekleşir. Hücrelerimizin içindeki reaksiyonlar ise akıl alacak gibi değildir. Her gün 330 milyar hücremiz (80 gram kadar) yenilenmekte, diğer bir ifadeyle her saniyede 3,8 milyon yeni hücremiz yaratılmaktadır. Bir enzim bir saniyede 40 ayrı madde ile reaksiyona girmekte, bir saniyede hücre içerisinde 10 milyon ATP molekülü kullanılmakta, 200 milyon peptid bağı gerçekleşmekte, 100.00 reaksiyon olmaktadır. Buradan şöyle bir bakış açısına geçebiliriz:

Hepimizin bildiği gibi bir nesne ne kadar hızlı yapılırsa, üretim sürecinde o nispette hata yapma ihtimali artar, kaliteli ürün çıkma şansı azalır. Üretim hızı çok artarsa, kaliteden de taviz verilmeyecekse maliyet artar. Hâlbuki bizim vücut hücrelerimizde her şey hem çok hızlı hem kaliteli hem çok fazla hem sanatlı ve estetik yapıda üretilmektedir. Zaman zaman hikmetli olarak ortaya çıkan bazı hatalı moleküller, yine özel tamir mekanizmalarıyla düzeltilmekte veya eritilmektedir.

Her canlı başka bir canlıya rızık olurken, onlara nesillerinin tükenmemesi için de uygun miktarda yavru yapma kapasitesi ihsan edilmiştir.

Allah (c.c.) dileseydi hücrelerin bölünme ve üretim mekanizmalarında hiç hata yapmadan çalışmalarını sağlardı. Fakat o zaman yaşlanma ve ölüm olmazdı. Ölüme perde olması için hücre seviyesinde hatalı ve kusurlu moleküllerin artması

ve bazen kanser gibi hastalıklara da sebep olması tamamen hikmetin gereği, dünya hayatını bitirmek ve yeni gelenlere yer açmak içindir.

Pirenin midesi de gergedanın midesi de aynı vazifeyi yapmakla beraber, depolama, enzim salgılama, parçalama gibi faaliyetlerin her birisinde her türe mahsus çok hassas detaylar ve ayrıcalıklar vardır. Bu da ancak sonsuz ilim sahibi bir Allah'ın kudretinin eseri olabilir.

Bir kefal balığı 5 milyon yumurta yapar ama bunlardan tam erginleşip neslin devamı için üreyebilme imkânı verilenler belki 100 taneyi geçmez. Kurbağaların bazı türleri 5000-10.000 kadar yumurta yapabilir, ama onların da erginleşip üreyecek hâle gelenleri belki 50-100 tane kadardır. Deniz kaplumbağası da 100 kadar yumurta yapar ama ergin hâle gelip neslini devam ettirebileceklerin sayısı 5-10 kadar olur. Bir canlıya ne kadar üreme potansiyeli verilmişse o nispette onları yiyerek popülasyonlarını dengeleyecek rakipler yaratılmıştır. Böylece yeryüzündeki ekosistemin sağlıklı yürütülmesi, madde devridaiminin sürdürülmesi temin edilmiştir. Evrim inancına göre “tabii seleksiyon” denilen, canlıların birbirini tüketmesi ve güçlü olanlarının hayatta kalması prensibi aslında Allah'ın (c.c.) koyduğu bir seçim veya tercihtir. Canlıların rızık cihetiyle böyle birbirine bağlanması, dünyanın ebedi yaşanacak bir mekân olmadığının, insan da dâhil her canlının bir müddet üzerindeki güzellikleri sergiledikten sonra artık bu dünyada duramayacağının delilidir.

Yaratılan varlıkların Allah'ın (c.c.) ilminin ve kudretinin eseri olduğunu kabul etmenin sayısız kolaylığı vardır: Şöyle ki kader, ilmin bir türüdür; her şeye manevi ve hususi ölçülü bir kalıp verilmiştir. Kaderin takdir ettiği o miktar, o nesnenin varlık âlemine çıkması için bir plan, bir model hükmüne geçer. Allah (c.c.) bir şeyi yaratmayı dileyince, kaderce takdir edilen o miktara göre gayet kolay yaratılır. Bilimin tespit ettiği genetik mekanizmaların nükleotid harfleriyle yazılmış her

canlının vücut kalıbı ve işleyiş programları, aslında kader kalıbının önündeki zahiri esbâb perdesidir. Eğer bu yaratılışlar sonsuz ve ezeli bir ilmin sahibi olan Kadîr-i Zülcelâl'e verilmezse, sadece binlerce zorluk değil, yüzlerce de imkânsızlık ortaya çıkar. Çünkü Allah'ın ilâhî ilmi ile takdir ettiği o ölçülü kalıp olmazsa, dışarıdan binlerce kalıbın, küçücük bir hayvanın bedeninde nasıl yer bulacağı problemi doğar. Hâlbuki her hayvanın organı, pirenin midesi ile gergedanın midesi örneğinde olduğu gibi kendi büyüklüğüne ve kalıbına göre en mükemmel şekilde yerli yerine konulmuştur. Böylece tek bir Yaratıcıyı kabul etmekteki sonsuz kolaylık karşısında şirk ve dalaletin sonsuz zorluğu, canlılar âleminden verilecek örneklerle daha iyi kıyas edilebilir.

-
- ²¹ “Ey insanlar! Sizin hepinizi yaratmak veya hepinizi öldükten sonra diriltmek bir tek kişiyi diriltmek gibidir.” (Lokman sûresi, 31/28)
- ²² “Kıyametin oluş işi ise başka değil, ancak göz açıp kapama yahut daha da kısa bir anda olup biter.” (Nahl sûresi, 16/77)
- ²³ “O (c.c.) her şeye kadirdir.” (Mâide sûresi, 5/120; Hüd sûresi, 11/4; Rûm sûresi, 30/50; Şûrâ sûresi, 42/9; Hadîd sûresi, 57/2; Mülk sûresi, 67/1)
- ²⁴ “Kıyametin oluş işi ise başka değil, ancak göz açıp kapama yahut daha da kısa bir anda olup biter.” (Nahl sûresi, 16/77)

Üçüncü Sual

Eskiden düşman, şimdi dost olan mühtedi diyor ki:

Şu zamanda çok ileri giden feylesoflar diyorlar ki: “Hiçten hiçbir şey icat edilmiyor ve hiçbir şey idam edilmiyor; yalnız bir terhib bir tahlildir ki kâinat fabrikasını işlettiriyor.”

Elcevap: Nur-i Kur’an ile mevcudata bakmayan feylesofların en ileri gidenleri bakmışlar ki tabiat ve esbâb vasıtasıyla bu mevcudatın teşekkülât ve vücutlarını - sabıkan ispat ettiğimiz tarzda- imtina derecesinde müşkülâtı gördüklerinden, iki kısıma ayrıldılar.

Bir kısmı Sofestâî olup, insanın hâssası olan akıldan istifa ederek, ahmak hayvanlardan daha aşağı düşerek, kâinatın vücudunu inkâr etmeyi, hatta kendilerinin vücutlarını dahi inkâr etmesini, dalalet mesleğinde esbâb ve tabiatın icat sahibi olmalarından daha ziyade kolay gördüklerinden hem kendilerini hem kâinatı inkâr edip, cehl-i mutlaka düşmüşler.

İkinci guruh bakmışlar ki dalalette, esbâb ve tabiat mucit olmak noktasında, bir sinek ve bir çekirdeğin icadı, hadsiz müşkülâtı var ve tavr-ı aklın haricinde bir iktidar iktiza ediyor. Onun için bilmeburiye icadı inkâr ediyorlar. “Yoktan var olmaz.” diyorlar ve idamı da muhal görüyorlar, “Var yok olmaz.” hükmediyorlar. Yalnız harekât-ı zerrat ile tesadüf rüzgârlarıyla bir terhib, tahlil, dağılmak ve toplanmak suretinde bir vaziyet-i itibariye tahayyül ediyorlar.

İşte sen gel, ahmaklığın ve cehaletin en aşağı derecesinde, kendini en yüksek akıllı zanneden adamları gör ve dalalet, insanı ne kadar maskara, süflî ve echel yaptığını bil, ibret al!

Acaba her senede, dört yüz bin envai birden zemin yüzünde icat eden ve semâvât ve Arz’ı altı günde halk eden ve altı haftada, her baharda, kâinattan daha sanatlı, hikmetli zîhayat bir kâinatı inşa eden bir kudret-i ezeliye, bir ilm-i ezelfin dairesinde, planları ve miktarları taayyün eden mevcudat-ı ilmiye göze göstermeyen bir ecza ile yazılan ve görünmeyen bir yazıyı göstermek için sürülen bir ecza misillü, gayet kolay o madumat-ı hariciye olan mevcudat-ı ilmiye vücud-

i hariç vermeyi o kudret-i ezeliyeden uzak görmek ve icadı inkâr etmek; evvelki güruh olan Sofestaîlerden daha ziyade ahmakâne ve cahilanedir. Bu bedbahtlar, âciz-i mutlak ve yalnız bir cüz-i ihtiyarîden başka ellerinde olmayan firavunlaşmış kendi nefisleri, hiçbir şeyi idam ve yok edemediklerinden ve hiçbir zerreyi, bir maddeyi, hiçten, yoktan icat edemediklerinden ve güvendikleri esbâb ve tabiatın ellerinde hiçten icat gelmediği cihetle, ahmaklıklarından “Yoktan var olmaz, var da yok olmaz.” deyip, bu bâtil ve hatâ düsturu, Kadîr-i Mutlak’a teşmil etmek istiyorlar.

Evet Kadîr-i Zülcelâl’in iki tarzda icadı var:

Biri; ihtira ve ibda iledir. Yani hiçten, yoktan vücut veriyor ve ona lazım her şeyi de hiçten icat edip eline veriyor.

Diğeri; inşa ile sanat iledir. Yani kemal-i hikmetini ve çok esmasının cilvelerini göstermek gibi çok dakik hikmetler için kâinatın anâsırından bir kısım mevcudatı inşa ediyor. Her emrine tâbi olan zerrâtları ve maddeleri, rezzâkiyet kanunuyla onlara gönderir ve onlarda çalıştırır.

Evet Kadir-i Mutlak’ın iki tarzda, hem ibda hem inşa suretinde icadı var. Varı yok etmek ve yoğun var etmek; en kolay, en suhuletli, belki daimi, umumi bir kanunudur. Bir baharda, üç yüz bin enva-yi zihayat mahlukatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerrâtlarından başka bütün keyfiyât ve ahvâllerini hiçten var eden bir kudrete karşı, “Yoğun var edemez!” diyen adam, yok olmalı!

Tabiatı bırakan ve hakikate geçen zat diyor ki:

Cenâb-ı Hakk’a zerrât adedince şükür ve hamd ü sena ediyorum ki kemal-i imanı kazandım, evham ve dalaletlerden kurtuldum ve hiçbir şüphem de kalmadı.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَكَمَالِ الْإِيمَانِ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

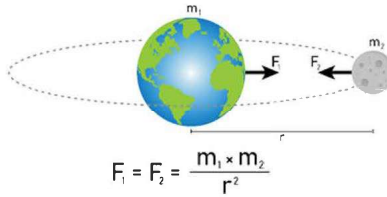
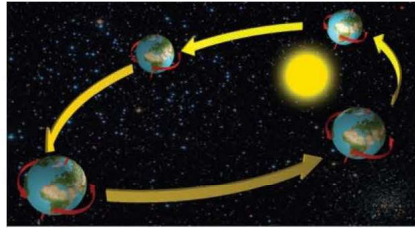
İZAH

Tabiat Risalesi başlangıcında inkâr ve şirk bataklığındaki hayalî şahıs, buraya

kadar anlatılanlar karşısında teslim olmuş ve Allah'ı inkâr etme adına tutunacak bir dalı kalmamış durumdadır, fakat eski Yunan filozoflarından bu yana hiç bitmemiş bir iddiayı bugünkü materyalistlerin de devamlı mevzu etmesi sebebiyle şu soruyu aydınlatılması maksadıyla sormaktadır:

“Hiçbir şey yoktan yaratılmaz ve yok olmaz, kâinat fabrikasındaki işleyişler bu madde parçacıklarının birleşme, ayrışma ve enerji dönüşümlerinin eseridir.” Bu ifadelerin altında gizlenen asıl husus, maddeye ezelilik ve ebedilik vasfının verilmesidir. Bizim Allah (c.c.) için kabul ettiğimiz “ezeliyet ve ebediyet” yani başının ve sonunun olmaması şeklindeki aslî sıfatları, kendilerince çürütme peşindeki materyalist düşüncenin iddialarına daha yakından bakalım.

Materyalizmin en temel iddiası olan maddenin yaratılmadığı ve yok edilemeyeceği tezi, eski Yunan felsefesinin hükümferma olduğu dönemde Leukippos, Demokritos, Epikuros ve Lucretius tarafından öne çıkarılmıştır. Leukippos (MÖ. 5. yy) tarafından kurulan atomculuk her şeyin bölünemeyen ve yok edilemeyen küçük parçalardan oluştuğunu savunur. Öğrencisi Demokritos (MÖ. 460-370) materyalizmin temeli olacak bir fizikçilik ve idealizm karşıtlığı içeren felsefesiyle kendisinden sonraki felsefeyi etkilemiştir.

Gök cisimlerinin hareketinin doğru ve dakik şekilde hesaplanabilmesi, dünyamızın Güneş etrafındaki hareketine ve Newton'un evrensel çekim kanununa göre

yapılmaktadır. Fakat bu kanunları biz koymadık, dünyamızın ve Ay'ın yörüngelerini biz belirlemedik. Biz sadece ölçüp hesapladık ve "kanun" dedik..

Yaratıcıya hiçbir atfı yapmadan hatta bir Yaratıcıyı hiç hesaba katmayıp konu dışı bırakan materyalist düşünce, her şeyi fizik ve kimya merceği ile görerek, biyolojiyi de ruhsuz bir maddeciliğe konu yapmaya kadar indirgemeci bir yaklaşımla değerlendiren ateist düşüncenin başlangıcıdır. Evrim teorisinin başlangıcındaki abiyojenesis anlayışı ile inorganik elementlerden organik canlıya geçmenin inanılmaz zorluğuna rağmen hâlâ klasik maddeciliğin ezeli ve ebedî maddeci anlayışı ile direnmeye devam edenler, canlı-cansız arasındaki aşılamayan eşğin önünde çare peşinde, Stephen Hawking ve Richard Dawkins gibi ateistlerden medet ummaktadırlar.

Burnumuzdaki kemik yapı ve ucundaki kırıldak parçalar ne kadar büyüyüp uzayacaklarını ve ne zaman duracaklarını nasıl bilebilirler? Burnumuzun şeklinin genetik şifresini DNA'daki akılsız azotlu baz nükleotidleri yazabilirler mi?

Ancak bu meselenin meşhur olması Fransız kimyacı Antoine-Laurent de Lavoisier ile yaygınlık kazanmıştır. Bununla birlikte materyalist görüş taraftarlarınca çarpıtılarak farklı bir şekle büründürülmüştür. Ortaokul ve lise fizik dersi müfredatında "Maddenin korunumu kanunu" olarak anlatılan bu kanun, kapalı sistemler için geçerlidir. Gerçekten de çevresiyle alışverişi kesilmiş ve izole bir sistemdeki madde ve enerji vardan yok edilemez ve yoktan da var edilemez, sadece birbirine dönüştürülebilir. Hareket enerjisi, elektriğe, elektrik ışığa veya ısıya dönüştürülebilir, ancak toplam miktar değişmez. Kapalı sistemler için geçerli bu kanunu kendi konumundan çıkarıp, açık bir sistem olan kâinat içinde her an devam eden yaratma-yok etme faaliyetlerini inkârda kullanmak ilmen doğru değildir. Nitekim ateist olmayan ve bir Yaratıcı'ya inanan birçok fizikçi, bu kanunu yorumlarken, "Allah hariç" ifadesini kullanmaktadır. Maddeyi yoktan yaratan

Allah, dilediğinde yok da edebilir. Aslında teorik fizik ve astrofizikçilerin çalışmaları “karadelikler” ve “karanlık madde” gibi yeni kavramlarla maddenin ezeli ve ebedi olmadığı konusunda zengin açıklayıcı bilgiler sunmaktadırlar. Kâinatın inkâr edilemeyen mucizevi hayatı faaliyetlerinde mükemmel sistemler ve matematik hassasiyetlerle tespit edilen harikalıkların Allah’ın yaratması dışında izah edilemeyecek oluşu karşısında, materyalistler son bir gayret olarak bütün himmetlerini, yoktan yaratmanın mümkün olamayacağı üzerine odaklamışlardır. Materyalist düşünce dünyasına göre madde ezeli ve ebedi olursa, maddeyi teşkil eden atom altı parçacıklar zamanla kendi kendine atomları, onlar da molekülleri ve nihayet tesadüfî silsile şeklindeki dönüşümlerle elbet bir canlıyı da ortaya çıkarabilir. Bu düşüncenin tabii seyri içinde her şey “zamana” yüklenmiş olmaktadır. “Sonsuzluk ve sınırsızlık içinde ‘Zaman’ niye yaratamasın ki?” şeklinde ifade edilen, hiçbir ilmî alt yapısı olmayan bir beklenti, aslında daha önce değişik misallerle gösterdiğimiz muhallerin temel noktası olan “tesadüf” üzerine bina edilmiştir.

Bir sineğin kanadındaki ince ve hassas mimari ile yüzlerce gözcükten yapılmış petek gözlerindeki mükemmel tasarım, sanat bakımından aynı Yaratıcıyı gösterir.

Gerek “tesadüfî sebeplerin” gerekse tabiat kanunlarının, kendi kendilerine herhangi bir canlıyı yaratabilecek hususiyetlerden, akıl, ilim, irade ve şuurdan

mahrum oldukları açıkça ispat edilmişti. Ölçüm aletleriyle tespit ettiğimiz maddeye ait kanunların somut bir varlığı olmayıp, belli sayıdaki ölçmelerden sonra bizim verdiğimiz isimlerden ibarettir. Mesela her şeyiyle mükemmel programlanmış bir otomobil fabrikasından hiç aksamadan her saat başında bir otomobilin çıktığını görsek ve bir saat arayla çıkan otomobillerin hareket ettiklerini tespit etsek bu duruma “otomobil imalat kanunu” gibi bir isim verebiliriz. Fakat biraz merak edip, bu otomobiller nasıl imal ediliyor diye araştırdığımızda, aslında fabrikanın içinde mühendislerin, ustaların, robotların çalıştıklarını, dışarıdan demir, çelik, plastik, kumaş gibi ham madde getirdikleri ve bunları belli bir plan-proje çerçevesinde otomobile dönüştürdüklerini görünce, “otomobil imalat kanunu” şeklinde somut bir kanun olmadığını, mühendislerin hakkını yediğimizi anlarız. Tabiat kanunları da aynen bu misalde olduğu gibidir. Her sabah Güneş’in doğuşunu takip edelim. Güneş bu sabah 07:30’da doğuyor, yarın da 07:32’de doğacak, her gün bir-iki dakika ilerleyecek ve bu her sene değişmeden devam edecek. Bu durumda bir sene sonra hangi gün Güneş saat kaçta doğacak rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu bir tahmin değil, tamamen bilimsel bir tespittir. Çünkü yüzlerce seneden beri hiç değişmeden devam etmekte ve kayıtlara geçmektedir. Bu tespitin temeli “Dünya’nın belli bir hızla Güneş’in etrafında dönmesine” ve “Newton’un Evrensel Çekim kanununa” dayanmaktadır. Fakat bu kanunlar bizlerin sadece isim verip tarif ettiği birer kavramdan öte şeyler değildir. Kütlelere küre şeklini verip, belli yörüngelere yerleştiren ve belli bir hızla döndüren Allah’tır (c.c.). Biz ölçümlerle ortaya koyduğumuz bir olaya sadece isim verdik ve işleyiş prensiplerinin kurallarını açıkladık diye, ne Güneş’i ne de Dünya’yı yaratan olamayız.

Madde “Yoktan var, vardan yok olmaz.” denilerek, canlı-cansız bütün varlıkların vücudunun her noktasında iş gören atomlar, moleküller, hücre organelleri olarak yüzlerce dev moleküler kompleks parçacıkları tanımlamamız, onların bulundukları yapıdaki yerlerini, konumlarını ve fonksiyonlarını deneylerle öğrenmemiz, hayatı ve canlılardaki güzelliği, estetik hikmetleri açıklamaya yeter mi? Mesela burnumuzun ucundaki kıkırdak hücrelerindeki moleküller, artık burnun son şeklini

aldığından nasıl haberdar olup, faaliyetlerini durdurup, burnun daha fazla büyümesine engel oluyorlar? Hücreler “stop” noktalarını nasıl biliyor ve böylece yüzümüzde farklı canlılara benzeyen yapılar oluşmuyor, genomumuzdaki bilgiye göre moleküller, yüzümüzün şeklini bulmasında öğretilmiş gibi vazife alıyorlar.

Hâlbuki maddenin ezeli ve ebedi olduğunu iddia edenlerin gayeleri yaratılışı inkâr etmektir. Materyalist anlayışa göre maddeye dışarıdan “üstün bir güç” tarafından müdahale edilmeden her şey, maddi moleküllerin başıboş hareketleriyle şekillenmektedir. Ancak yaratılan eserlerdeki mükemmellik, nakışlı desenler, hassas ayarlar ve dengeler maddecilerin bütün iddialarını hükümsüz kılmaktadır.

Madde üzerinde sayılamayacak kadar hikmetli, sanatlı ve hassas nakışlar işleyen bir kudret ve irade, elbette maddeyi yoktan yaratabilecek ve aynı maddeyi sanatlarla süsleyebilecek kudrette ve kabiliyette olmalıdır. Maddenin sanatlarla süslenmesi ne demektir? Kâinatı bir kitap olarak kabul ettiğimizde, bu kitabın bölümleri, paragrafları ve cümlelerinin her birinin üzerinde ayrı ayrı sanatlı nakışlar mevcuttur. Bu cümleleri teşkil eden kelimeler ve harflerin de her biri ayrı ayrı hassas nakışlarla süslenmiştir. Kitabın kapağını kaldırdığımızda her bir aşamada iç içe yeni güzellikler karşımıza çıkmaktadır. Kitabın kendisinin mükemmelliği, her bir harfindeki mükemmelliği gölgeleyemez, aksine hayret ufkunda tefekkürümüzü artırmaktadır. Zooloji âlemi bu kitabın sayfalarından sadece biridir, botanik âlemi ayrı güzelliklerin sergilendiği bir sahadır. Bir sineğin kanadındaki incelik ile bir bitki polenindeki incelik sanat bakımından aynı Yaratıcıyı gösterir. Sineğin yumurtasındaki bilgi hazinesi ile incir ağacının tohumundaki bilginin akıl durdurucu ihtişamı karşısında, nihayetsiz kudreti ve hikmetiyle her an tasarrufta bulunan Allah’ın (c.c.) inkârı asla mümkün olamaz.

Hangileri daha sanatlı, daha ince nakışlara sahip

Bediüzzaman Hazretlerinin “Tabiat Risalesi” eserinde çok veciz ve tesirli bir üslupla gözler önüne serdiği tevhid ve yaratılış çerçevesindeki tespitlerini bilimin ışığında biraz daha açıp akla yakınlığa çalıştık. Kâinat kitabının hangi

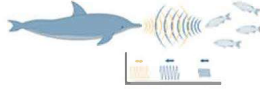
sayfasından hangi kelimeyi alsak bize yeni pencereler açacak, Allah'ın (c.c.) isim ve sıfatlarına ait yeni tespitlerle imanımızı arttıracaktır. Aşağıdaki örneklerde, Allah'ın (c.c.) estetik ölçülerle ve nakışlı sanatlarla süsleyerek yarattığı, yapı ve fonksiyonları çok kompleks olduğu için tam olarak anlamaktan âciz olduğumuz aletlerle insan yapımı aletleri kısaca mukayese edebiliriz:

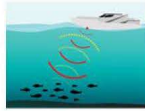
Kartal Gözü

Teleobjektifli kamera

Yunusların sonar cihazı

Denizaltılardaki su altı sonarı

Köpekbalığının koku alma cihazı

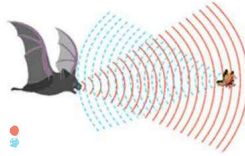
Yangın dedektörü

Karıncanın bacaklarındaki reseptörler

Sismograflar

Yarasaların radar cihazı

Uçakların radarları

Güvercinin beynindeki navigasyon

Otomobildeki navigasyon

Çingiraklı yılanın termal cihazı

Bunları zikretmekten maksadımız, hangisinin mükemmel olduğunu gösterip yarıştırmak değildir. Zira organlar her hayvanın ihtiyacına göre verilmiş olduğundan, insan belli bir sahada uzmanlaşıp daha güçlü özelliklere sahip cihazlar yapabilir. Nitekim insan Allah'ın verdiği ilmi, beyni, akli ve duyu organlarını kullanarak varlıklara belli nispette müdahale hakkına sahip bir halife makamında yaratılmıştır. Bununla birlikte söz konusu mazhariyet için gurura ve kibre girmeye hakkı yoktur. Zira onun geliştirdiği teknoloji yoktan gelmemiştir. İnsanın yaptığı sadece Allah'ın yarattığı madde üzerinde, O'nun verdiği ilim ve akıl sayesinde (tabii ki emek verilir ve gayret gösterilirse) insan hayatını kolaylaştıracak bazı güzellikler gerçekleştirmektir.

İkinci bir husus da yukarıda örnekleri verilen teknolojik cihazları icat eden ilim adamları ve mühendisler dururken, hiç kimse bu aletlerin maddesine bakarak demire, bakıra, silisyuma, karbona ve azota teşekkür etme gibi bir ahmaklık içine girmez. Böyle iken ortada gözüken herhangi bir plan ve proje çizimi olmadan sinir, kas, kemik ve kan gibi canlı dokulardan yarattığı hayvanların, duyu organlarını da hiç yoktan, örneksiz yaratan bir ilim ve kudret sahibinin olduğunu herhalde akıl ve şuur sahibi herkes idrak edecektir.

EK

İnsanlık Kalesinin Tamiri

Kastamonu Lâhikası'nda yirminci sıradaki mektubun son kısmında Üstat Bediüzzaman Hazretleri diyor ki:

“Bugünlerde manevi bir muhavere de bir sual ve cevabı dinledim. Size kısa bir hülasasını beyan edeyim. Biri dedi: *‘Risale-i Nur’un iman ve tevhid için büyük tahşîdatları ve külli teşhizatları gittikçe çoğalıyor. Ve en muannit (inatçı) bir dinsizi susturmak için yüzde birisi kâfi iken, neden bu derece hararetle daha yeni tahşîdat yapıyor?’* Ona cevaben dediler: *‘Risale-i Nur, yalnız cüzi bir tahribâtı, bir küçük haneyi tamir etmiyor belki külli bir tahribâtı ve İslâmiyet’i içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit (kuşatıcı) kaleyi tamir ediyor ve yalnız hususi bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor; belki bin seneden beri tedarik ve terâküm edilen müfsit aletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umûmî ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun, bilhassa avâm-ı mü’mininin istinatgâhları olan İslâmî esaslar; cereyanlar ve şeâirlerin kırılmasıyla, bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumiye Kur’an’ın îcâzı ile o geniş yaralarını, Kur’an’ın ve imanın ilaçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor.*

Elbette böyle küllî ve dehşetli rahnelere ve yaralara hakkalyakîn derecesinde ve dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tiryak hâsiyetinde mücerreb ilaçlar, hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki bu zamanda Kur’an-ı Mu’cizü’l-Beyan’ın îcâz-ı maneviyesinden çıkan Risale-i Nur o vazifeyi görmekle beraber imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyât ve inkişâfâtı medardır.’ diyerek uzun bir mukâleme cereyan etti. Ben de tamamen işittim, hadsiz şükrettim.”

Anlaşılan “manevi bir muhavere” cereyan etmiş, Üstat Hazretleri de bir şekilde muttali olmuş. Soruyu biraz açacak olursak: Mesela Yirmi Üçüncü Lem’a olan *Tabiat Risalesi* var. Allah’ın varlığını, birliğini, kudretini, her şeyi yarattığını kabul etmeyip; bilhassa canlıların yaratılışını, sebeplere, maddeye; kendi kendine oluşa ve tabiata izafe edilen kanunlara veren, inkârcı anlayışa karşı tam bir cevap niteliğinde. Tevhidi, Cenâb-ı Hakk’ın her şeyi yarattığını ve yaratmakta olduğunu anlatan muhteşem bir eser. Bu varken Yirmi İkinci Söz yazılmış. Hemen başında âmi ve zahiri tevhid ile tevhid-i hakiki hakkında bilgi verilip, Allah’ın varlığı ve birliği hakkında deliller sıralanmış. Bitmemiş ayrıca Otuz İkinci Söz yazılmış. Bu söz, üç ana bölümden meydana geliyor: Birinci bölümde bir atom zerresi konuşturularak inkâr ve şirk düşünceleri çürütülüyor; oradan alyuvarlara, derken varlıkları konuştura konuştura ve inkâr düşüncelerini çürüte çürüte, tâ yıldızlara kadar meseleyi götürüyor ve tevhidi ispat ediyor. Zeyl ve ekleriyle bu meseleler üzerinde duruyor. Sonra ikinci bölümde şeytanın ve onun insanî temsilcilerinin tevhide itirazlarını ele alıp, onları birer birer çürütüyor. Tahminim o ki henüz daha sorulmayan ve şeytanın dahi aklına gelmeyen itirazların da cevapları yazılmıştır. Üçüncü bölümde Kur’an ifadelerinden izah gerektiren bazı sorulara cevaplar verildikten sonra muhabbetullah ile ilgili derin meselelere dalıyor ve tevhidî incelikleri dile getiriyor. Peki, bunlar varken neden bir de Otuz Üçüncü Söz yazılmış? Otu Üç Pencere’den meydan gelen bu sözün, her penceresinde birkaç tevhid delili sıralanıyor. Bitmiyor, peşinden, insanı bütün kâinatta seyahat ettire ettire; tevhid delillerini göklerde, yerlerde, deniz diplerinde; ukûl-u beşerde,

kulûb-u beşerde okuta okuta, göstere göstere gezdirip dolaştıran Ayet'ül-Kübra Risalesi yazılmış.

İşte, soruda bu var; yani “Bunlardan sadece bir tanesi yeterli iken, niçin bu kadar tahşidât ve yığınak yapmaya gerek duyulmuş?” deniliyor. Verilen cevap ise çok enteresan: Risale-i Nurlar küçük bir haneyi, sadece bir kişinin kalbini tedavi etmiyor; öyle bir kaleyi tamir ediyor ki bu kaleyi meydana getiren taşlar, ev büyüklüğünde veya dağ büyüklüğünde değil; bilakis, her bir taşı dağlar büyüklüğünde! Hem de bu kalenin içinde İslam'ın da bulunduğu bir genişlik var. Yani bütün insanlığı kuşatıyor. Yani bu kale sıradan bir kale değil. İNSANLIK KALESİ! Bin senedir sağından solundan darbe görmüş, rahnelenmiş, yaralanmış bir kale... İşte, Risale-i Nur bu muazzam kaleyi tamir ediyor. Öbür taraftan, bir insanın değil, bütün insanların kalblerini ve vicdanlarını Kur'anî ilaçlarla tedavi etmeye çalışıyor. Onun için ilaçlar ve devalar üretiyor. Sadece tedavi de değil, o kalb ve vicdanların inkişaf ve terakkilerini de temin edecek gıdalar hazırlıyor.

Durum bu. İnsanların bazıları meselelere mantık, akıl ve felsefe açısından bakarken, kimisi romantik bir anlayışa, kimileri de başka özelliklere sahiptir... Edebî sanatlarda ve diğer sanat dallarında mevcut olan çeşitli yönelişler bu farklılıkları göstermektedir. Onun için Kur'an'daki tasrifler gibi meselelerin ayrı ayrı formatlarda, farklı farklı üsluplarda ifade edilmesi gerekiyor. Kur'an'ın manevi bir tefsiri olan Risale-i Nurlar'da da bilhassa tevhid hakikatleri işte böyle çeşit çeşit yönlerden ifade edilmiştir ki tam yerindedir. Mukteza-i hâle tam mutabıktır. Belâgat da zaten mukteza-i hâle mutabık ifade etme sanatıdır.

Ahir zamanda belagat her çeşidi ile ortaya çıktığından ve Risale-i Nurlar da âhir zamanın bir tecdit hareketi olup inkâr-ı uluhiyete karşı en güçlü ve en derin mücadelesini insanlık adına verdiğiinden, en uygun bir şekilde kendisine düşeni yerine getirmektedir.